Národní pedagogický institut
České republiky

Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2019

Mgr. Gabriela Doležalová

Praha 2020

OBSAH

1. Úvodem ... 3

2. Obsah, cíle a metodika analýzy ... 3

2.1. Používané pojmy a klasifikace ... 5

2.2. Kritéria shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ... 5

3. Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ... 7

3.1. Celkové hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ... 7

3.2. Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ve skupinách oborů – hodnocení shody u vyučených ... 10

3.3. Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ve skupinách oborů – hodnocení shody u maturantů OV ... 15

4. Shoda zaměstnání a vzdělání ... 23

4.1. Zaměstnání vykonávaná pracovníky, kteří jsou pro výkon dané činnosti vzděláni ... 23

4.2. Zaměstnání vykonávaná převážně pracovníky, kteří pro výkon dané činnosti nebyli vzděláni ... 25

4.3. Přehled zaměstnání, která nejčastěji vykonávají vyučení a maturanti ... 28

5. Vývoj dosažené shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ... 32

5.1. Hodnocení vývoje dosažené shody vykonávaného zaměstnání a získaného vzdělání podle úrovně vzdělání – vyučení a maturanti ... 33

5.2. Vývoj dosažené shody vykonávaného zaměstnání a získaného vzdělání v nejčetnějších oborech vzdělání ... 35

6. Závěrečné shrnutí ... 40

7. Přílohy ... 42

Publikace vznikla v rámci činnosti analytického oddělení v rámci úkolů 28. A/5 a 45. E/2

Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2019

Mgr. Gabriela Doležalová

© Národní pedagogický institut České republiky, 2020

1. Úvodem

Analytická studie Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2019 přináší jednu z možností hodnocení problematiky uplatnění absolventů ve sféře práce. Ve studii se sleduje, do jaké míry je získané vzdělání uplatňováno ve vykonávaném zaměstnání. Sledování probíhá ve dvou rovinách. V první jde o to, zda absolventi naleznou uplatnění v odpovídajícím zaměstnání, a to jak z hlediska dosažené úrovně vzdělání, tak i z pohledu odborného zaměření. Ve druhé rovině sledujeme, jaká zaměstnání vykonávají osoby se středním odborným vzděláním, která z nich odpovídají jejich vzdělání a která nikoliv. Studie vychází z analýzy údajů Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) a navazuje na předešlá šetření v této problematice za roky 1996, 2001, 2005, 2009, a zejména za roky 2013 a 2016.

Analýza se zaměřuje na určení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání z hlediska odbornosti. **Hodnocení shody posuzuje využití kvalifikace absolventů nejen z hlediska úrovně dosaženého vzdělání, ale i z hlediska vhodnosti absolvovaného vzdělání pro výkon příslušného zaměstnání.** Pro hodnocení souladu mezi vzděláním a zaměstnáním je použita čtyřstupňová škála – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Hodnocení probíhá na více úrovních. Základní rozdělení je podle kategorií vzdělání na vyučené a maturanty středního odborného vzdělávání. Sleduje se úroveň shody zejména u absolventů do pěti let od ukončení vzdělávání (tj. ve věku 20–24 let) a výsledky se srovnávají s hodnotami ekonomicky aktivních osob vybraných skupin oborů vzdělání. Důležitý rozměr hodnocení poskytují i doplňují informace o absolventech na trhu práce, které vycházejí z dalších šetření a analýz Národního pedagogického institutu České republiky (NPI ČR).

Zajímavé informace o uplatnění absolventů v jednotlivých zaměstnáních podává čtvrtá kapitola, která se věnuje zjišťování opačného vztahu, tj. jaké vzdělání mají pracovníci vykonávající jednotlivá zaměstnání. Zajímalo nás, která zaměstnání vykonávají pracovníci, již pro danou činnost byli připravováni, a která zaměstnání naopak ti pracovníci, již se pro výkon dané činnosti nepřipravovali.

Poslední část je zaměřena na sledování vývoje dosažené shody získaného vzdělání a vykonávaného vzdělávání v poslední dekádě. Uvádí základní zjištěné tendence vývoje shody vzdělání a vykonávaného zaměstnání, a to v členění na vyučené a maturanty středního odborného vzdělávání. Pozornost je věnována absolventům škol, a především hodnocení hrubé neshody, tj. podílů těch, kteří na svých pracovních pozicích vůbec neuplatňují své dosažené vzdělání.

2. Obsah, cíle a metodika analýzy

Jak již bylo zmíněno v úvodu, šetření shody získaného vzdělání a získaného zaměstnání má již jistou tradici. Do značné míry byla zachována stejná struktura analýzy, byla použita stejná metodika (případně s malými změnami) a stejné kategorie na vymezení zájmových skupin obyvatelstva (to nebylo možné ve všech případech). Umožňuje nám to srovnání a sledování vývoje v této oblasti.

Datová základna vychází z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Jednotlivé propočty byly zpracovány pracovníky NPI ČR. Metodika sběru dat umožňuje korektně zpracovat jenom dvě kategorie úrovně vzdělání – vyučené a maturanty odborného vzdělávání. Pro uvedené dvě kategorie pro přehlednost a čitelnost používáme zjednodušené názvy – „vyučení“[1] (odpovídají současnému stupni vzdělání „střední vzdělání s výučním listem“ – kategorie E a H)

[1] Odpovídá EQF 2 a 3

a „maturanti OV“[2] (odpovídají současnému stupni „střední vzdělání s maturitní zkouškou“, jde ovšem pouze o kategorie L0 a M – tedy odborné vzdělání).

Hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání se provádí na stejné čtyřstupňové škále jako v předešlých šetřeních – **úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda**. Protože ve VŠPS není uváděn obor vzdělání, ale **pouze** skupina oborů vzdělání respondentů, můžeme shodu vzdělání a zaměstnání hodnotit jen tak, že je za **zaměstnání, pro které je absolvent připravován, považováno takové, které koresponduje alespoň s jedním oborem vzdělání vyskytujícím se v dané skupině oborů.**

Vyhodnocení shody dosaženého vzdělání (přípravy ve skupině oborů) a vykonávaného zaměstnání bylo podle jednotné metodiky provedeno odbornými pracovníky NPI ČR (garanty oborů vzdělání), a to samostatně pro každou uvedenou skupinu oborů. Znamená to, že posouzení zejména v oblasti úplné shody či hrubé neshody je individuální z hlediska skupiny oborů. Stejná vykonávaná zaměstnání jsou hodnocena podle faktické úrovně shody vzdělání a zaměstnání, tedy z hlediska možnosti využití vzdělání absolventa.

Nejvyšší dosažené vzdělání pro účely této publikace členíme:

- ***podle úrovně dosaženého vzdělání:***
  - vyučení (osoby se středním vzděláním s výučním listem)
  - maturanti odborného vzdělávání (osoby se středním odborným vzděláním s maturitní zkouškou)
- ***podle skupin oborů vzdělání – vybrané skupiny oborů vzdělání***

INFO	Informatické obory
HORN	Hornictví, těžební průmysl
STRO	Strojírenství a strojírenská výroba
ELEKT	Elektrotechnika, telekomunikace, výpočetní technika
CHEMIE	Technická chemie a chemie silikátů
POTR	Potravinářství a potravinářská chemie
TEXKUŽ	Textilní výroba, oděvnictví, kožedělná a obuvnická výroba
STAV	Stavebnictví, geodézie a kartografie
ZEMĚ	Zemědělství, lesnictví a rybářství
ZDRAV	Zdravotnictví
EKON	Ekonomika a administrativa
GASTR	Gastronomie, hotelnictví a turismus
OBCH	Obchod (provoz, sklad, prodavači)
SLUŽ	Osobní a provozní služby
PEDA	Vzdělávání učitelů a pedagogické vědy
UMNĚNÍ	Umění a užité umění

Podle věku rozlišujeme tři věkové kategorie absolventů:

- ***20 až 24 let,*** *tj. přibližně do pěti let po absolvování střední školy,*
- ***25 až 29 let,*** *tj. přibližně od pěti do deseti let po absolvování střední školy,*
- ***EAO – ekonomicky aktivní obyvatelstvo (zaměstnaní a nezaměstnaní) vybraných skupin oborů,*** *tj. získáme přehled o celkovém rozložení pracovníků.*

[2] Odpovídá EQF 4

2.1. Používané pojmy a klasifikace

POJMY:

- absolvent – ve studii často používáme termín absolvent, který vesměs není jednoznačně definován. Obecněji se dá za absolventa nějakého oboru považovat každý, kdo úspěšně ukončí vzdělávání v daném oboru. V analýze zaměřujeme pozornost hlavně na uplatnění mladých lidí, z toho důvodu je zde absolvent chápán jako mladý člověk do pěti (příp. deseti) let od ukončení vzdělávání, tj. ve věku 20–24 let a 25–29 let.

Analýza tedy zahrnuje ve věkové kategorii 20–24 let absolventy s maturitou, kteří ukončili studium v letech 2014 až 2018, a vyučené, kteří ukončili přípravu v letech 2013 až 2017 (v obou případech s minimálně ročním rozptylem). **Hodnotí se přitom zaměstnání, které vykonávali v roce 2019.** U nezaměstnaných se vychází z jejich posledního vykonávaného zaměstnání. Absolventi, kteří dosud nepracovali, nejsou předmětem šetření.

- EAO – ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tj. pracovní síla – jednotlivci, kteří dosáhli minimálně patnácti let věku a současně splňují kritéria, na jejichž základě mohou být zařazeni mezi **zaměstnané** či **nezaměstnané**. Ostatní obyvatelé (děti, studenti denního studia, důchodci, ženy v domácnosti atp.) nejsou zařazeni mezi pracovní sílu.

KLASIFIKACE:

Pro hodnocení **profesní struktury** byla využita jako základ **Klasifikace CZ-ISCO**, která vychází z metodických principů mezinárodní klasifikace ISCO-08. Je založena na dvou hlavních principech, kterými jsou druh vykonávané práce (pracovní místo) a úroveň dovedností. Zaměstnání, jež vyžadují vykonávání stejných úkolů, by měla být vždy zatříděna na stejném místě, i když se požadované formální vzdělání nebo kvalifikace konkrétního zaměstnance mohou mezi jednotlivými zeměmi i mezi jednotlivými osobami lišit. Klasifikaci ISCO používá MPSV i Český statistický úřad a zahrnuje 10 hlavních skupin povolání.

Při hodnocení vzdělání pracovníků se vycházelo z **Nařízení vlády ze dne 31. května 2010 o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání**, které uvádí soustavu oborů, vč. skupin oborů a kategorií vzdělání. Např. obor „Nástrojař“ se označuje kódem 23-52-H/01, 23 je kód skupiny oboru vzdělání (Strojírenství a strojírenská výroba), 52 je obor vzdělání, H je kategorie dosaženého vzdělání (střední odborné vzdělání s výučním listem) a 01 je pořadové číslo.

Vzhledem k tomu, že pracujeme s daty z VŠPS, uvádějícími přepočtené skutečné počty osob ze sledovaného vzorku, není možné korektní porovnání a detailnější zpracování. Základní nevýhoda výběrových šetření tkví v tom, že se nešetří celá populace, ale pouze její zlomek a na základě statistických metod jsou pak zjištěná data zobecněna na celou populaci. Není tedy možné ani sledovat vývoj shody vykonávaného zaměstnání a získaného vzdělání „osob“. Ve studii se proto orientujeme především na procentní podíly.

2.2. Kritéria shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Rozhodování o způsobu hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je ovlivněno možnostmi, které nám poskytují získaná vstupní data. Vstupními daty jsou výsledky z Výběrového šetření pracovních sil ČR (VŠPS) zpracované Českým statistickým úřadem (ČSÚ). Data o dosaženém vzdělání jsou zakódována podle Klasifikace oborů vzdělání (CZ-ISCED-F 2013), ale pro naše účely byly převedeny do Soustavy oborů vzdělávání[3]. Některé

[3] Viz výše

skupiny používané ve VŠPS byly spojeny, aby výstup pro oblast středních škol byl srovnatelný se skupinami oborů, které jsou běžné v našem školství. Pro účel našeho hodnocení byly vybrány pouze skupiny oborů s větším počtem absolventů středního vzdělání (seznam skupin oborů, včetně použitých zkratek, které jsou zahrnuty do hodnocení shody, je uveden v úvodní části kapitoly 2).

Výstupní data VŠPS poskytují podrobnou identifikaci vykonávaného zaměstnání – klasifikace zaměstnání CZ-ISCO na čtvrté úrovni zahrnuje v našem vzorku téměř 400 druhů zaměstnání. V předchozích šetřeních (2009 a starších) byla používána klasifikace KZAM, která byla následně nahrazena klasifikací CZ-ISCO. Jednotlivá zaměstnání tak nejsou zcela srovnatelná se staršími výstupy.

V důsledku charakteristiky vstupních dat VŠPS, která neuvádějí přesný obor vzdělání respondentů, můžeme shodu mezi dosaženým vzděláním a vykonávaným zaměstnáním hodnotit pouze tak, že za zaměstnání, pro něž je absolvent připravován, je považováno takové, které koresponduje alespoň s jedním oborem vzdělání vyskytujícím se v dané skupině oborů[4].

Pro hodnocení souladu mezi vzděláním a zaměstnáním byla použita stejná čtyřstupňová škála jako v předešlých šetřeních. Kritéria hodnocení byla vyjádřena následovně:

A – úplná shoda – absolvent byl pro uvedenou činnost (zaměstnání) přímo připravován v některém z oborů dané skupiny.

B – částečná shoda – absolvent nebyl připravován přímo pro uvedenou činnost, ale jeho uplatnění v dané činnosti je značně logické (odpovídající neboli přiměřené – např. absolvent skupiny strojírenství pracuje jako důlní či hutní technik).

C – dílčí neshoda – absolvent nebyl připravován pro uvedenou činnost v žádném oboru skupiny, ale jeho uplatnění v dané činnosti lze alespoň vzdáleně akceptovat, není v protikladném vztahu s jeho přípravou (např. absolvent maturitního strojírenského oboru SOŠ pracuje jako správce objektu, celník, technik v příbuzném odvětví apod.) – lze předpokládat, že toto uplatnění poskytuje alespoň v části případů možnost dílčího uplatnění získaných znalostí a dovedností).

D – hrubá neshoda – uplatnění absolventa v dané činnosti (zaměstnání) je v protikladu s jeho přípravou, absolvent nevyužívá svou kvalifikaci, v této činnosti „nemá co pohledávat“ (např. absolvent skupiny strojírenství nebo stavebnictví pracuje jako barman, kuchař či jako sekretářka).

Pro sjednocení náhledu jednotlivých hodnotitelů byla stanovena další upřesnění:

- je-li vykonávána dělnická práce, která odpovídá skupině oborů (vyučený by měl zařazení A),
  - pak absolvent středního odborného vzdělání s MZ dostává hodnocení:
    - B – za předpokladu, že uvedená práce je náročnější na kvalifikaci,
    - C – když k výkonu této dělnické práce není vyšší úroveň vzdělání potřebná;
- je-li vykonávána práce určená pro pracovníka s maturitou odpovídající skupině oborů (hodnocení A), pak pokud ji vykonává pracovník vyučený, dostává hodnocení B;
- pokud absolvent vykonává práci ředitele či vedoucího,
  - je-li oborová shoda a vzdělání s maturitou, pak je absolvent hodnocen A, vyučený má C,
  - není-li oborová shoda, dostává absolvent s maturitou C (je alespoň částečně připravován pro řízení), vyučený dostává hodnocení D;

[4] V rámci skupiny oborů získávají žáci nejen výrazný společný základ všeobecného vzdělání, ale i odborné složky vzdělání, takže lze tento přístup považovat za přijatelný. Také získané kompetence jsou lépe přenositelné v rámci profesí téže skupiny oborů než do profesí z jiné skupiny oborů.

- úředníci ve vztahu k výrobě – pokud jsou pouze vyučeni, jsou hodnoceni obvykle C, s výjimkou dílenských plánovačů, kteří jsou hodnoceni B;
- uplatnění v zaměstnání prodavač ve stáncích se hodnotí stupněm D (kromě vyučených prodavačů, kteří i zde mají A), v zaměstnání prodavač v obchodě se hodnotí podle možnosti využití vzdělání v dané skupině oborů;
- uplatnění jako řidiči – hodnotí se D, kromě alespoň částečné oborové shody – tj. např. vyučení strojaři A, odstupňovaně některé další skupiny oborů (zemědělci – hodnotíme B), absolventi ze skupin textil-oděv, stavebnictví apod. – pokud pracují jako řidiči, jsou hodnoceni D. Jestliže dělají řidiče absolventi s maturitou, jsou hodnoceni lépe než D jen výjimečně (např. řidič speciálních vozidel – C).

Vyhodnocení shody dosaženého vzdělání (přípravy ve skupině oborů) a vykonávaného zaměstnání bylo podle jednotné metodiky provedeno odbornými pracovníky NPI ČR, a to samostatně pro každou uvedenou skupinu oborů. Při každém následném zpracování dat byla provedena kontrola a úprava hodnocení. Znamená to, že posouzení zejména v oblasti úplné shody či hrubé neshody je do jisté míry individuální z hlediska skupiny oborů. Stejná vykonávaná zaměstnání (např. řidič, prodavač) jsou hodnocena podle faktické úrovně shody vzdělání a zaměstnání, tedy z hlediska možnosti využití vzdělání absolventa.

Z uvedených definicí shody je zřejmé, že i při použití čtyřstupňové škály je výrazný rozdíl mezi prvními třemi hodnotami škály (A, B, C), kdy absolvované vzdělání je vhodné (i když jenom částečně) pro výkon daného zaměstnání, a hodnocením D – **hrubá neshoda, kdy získané vzdělání není využito a naprosto neodpovídá práci, kterou absolvent vykonává**.

Použití stejné metodologie jako u předešlých šetření umožňuje **srovnávání výsledků z předchozích šetření**. Srovnání však skýtá řadu nedostatků a problémů (např. změna klasifikace zaměstnání).

3. Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je hodnocena z hlediska odbornosti získaného vzdělání. Hodnocení **z hlediska odbornosti** znamená, že budeme zjišťovat využití kvalifikace absolventů nejenom z hlediska úrovně dosaženého vzdělání, ale i z hlediska vhodnosti absolvovaného vzdělání pro výkon příslušného zaměstnání.

3.1. Celkové hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Celkové hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je zaměřeno na absolventy středního odborného vzdělání. Vývoj podílů absolventů jako celku, tj. učebních i maturitních oborů (20–29letí) ve čtyřech stanovených kategoriích shody, je zachycen v grafu 1. Následně v další části je hodnocení v rozlišení podle kategorie dosaženého středního vzdělání, tj. samostatně vývoj podílů kategorií shody absolventů učebních oborů a absolventů maturitních oborů (graf 2). Stav úrovně shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání absolventů v roce 2019 je zde srovnáván s výsledky z předchozích analýz (2005, 2009, 2013 a 2016).

Rozlišujeme čtyři úrovně dosažené shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda (viz kap. 2.2). **Prioritu má hodnocení dvou hraničních kategorií, tj. úplné shody a hrubé neshody.**

SROVNÁNÍ – ABSOLVENTI A EKONOMICKY AKTIVNÍ OBYVATELSTVO

Z analýz hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání v roce 2019 vyplývá, že 44 % absolventů středního odborného vzdělání pracuje na pozicích v úplné shodě se svým dosaženým vzděláním, dalších 9 % v částečné shodě a 12 % v dílčí neshodě. Poměrně vysoký podíl absolventů (přes 38 %) nalezlo uplatnění v zaměstnáních, která neodpovídají jejich získané kvalifikaci, a tedy pracují na pozicích v hrubé neshodě s jejich dosaženým vzděláním (tj. absolventi svou kvalifikaci dosaženou ve středním odborném vzdělávání ve svém zaměstnání nevyužívají).

Ze všech sledovaných EAO s ukončeným středním vzděláním (vyučení a maturanti OV) jich **43 % pracuje na pozicích v úplné shodě** se svým dosaženým vzděláním, dalších 9 % v částečné shodě (tj. využívá svoji kvalifikaci jenom částečně) a 11 % v dílčí neshodě. Poměrně vysoký podíl EAO s ukončeným středním vzděláním (37 %) **pracuje na pozicích**, které lze hodnotit, že jsou **v hrubé neshodě se získanou kvalifikací a vzděláním** (tj. absolventi dokončené vzdělání a kvalifikaci ze středního odborného vzdělání ve svém zaměstnání vůbec nevyužívají).

Srovnávání dosažené úrovně shody vzdělání a zaměstnání podle věku přináší zajímavá zjištění. Absolventi (20–29letí) se ve srovnání s EAO uplatnili ve větší míře na pozicích, které lze zhodnotit tak, že jsou v hrubé neshodě se získaným vzděláním. A naopak méně jich pracuje na pozicích, které jsou v úplné shodě s jejich vzděláním. Rozdíly mezi absolventy a EAO na této úrovni jsou pouze v řádu několika procentních bodů.

Graf 1: Celkové hodnocení shody absolventů středního odborného vzdělávání (20–29letí) a EAO (2005, 2009, 2013, 2016 a 2019; v %)*

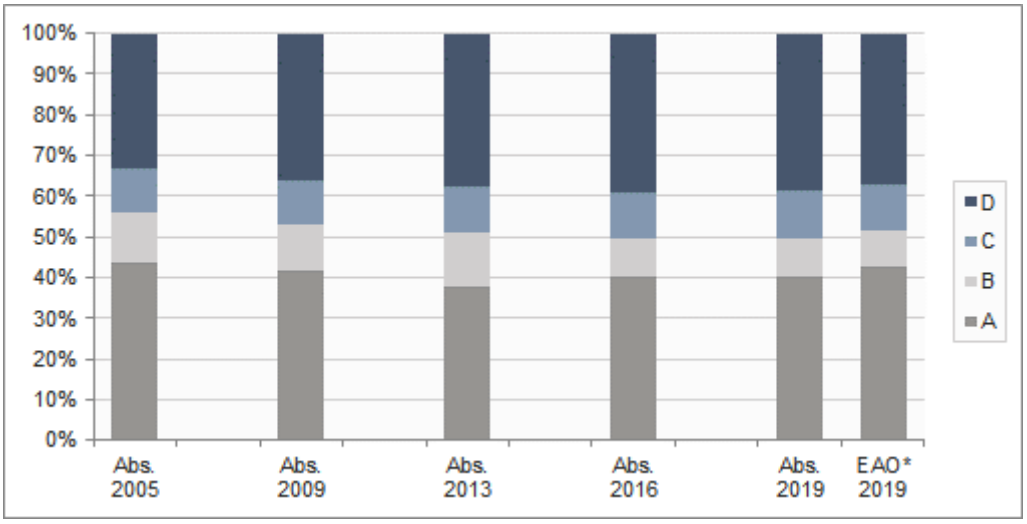

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda
**za sledované skupiny oborů*

Z hlediska vývoje úrovně shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je zajímavé sledování vývoje zejména ve dvou hlavních kategoriích hodnocení shody – úplné shody a hrubé neshody. Ve sledovaném období (2005 až 2019) podíl mladých lidí, tj. absolventů (20–29 let), kteří pracují na pozicích v úplné shodě se získaným vzděláním, kolísal. V období 2005 až 2013 klesl ze 43 % v roce 2005 až na úroveň 38 % v roce 2013. Následně ale podíl absolventů pracujících v úplné shodě mírně vzrostl na 40 % v roce 2016, což je pravděpodobně i odrazem lepšího postavení absolventů na trhu práce a jejich snazším uplatněním. Na stejné úrovni je podíl absolventů pracujících v úplné shodě se svým dosaženým vzděláním i v roce 2019. Podíl 20–29letých, kteří pracují na pozicích v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním, se v celém sledovaném období navyšoval až na 39 % v roce 2019 (v roce 2005 jenom 33 %).

Za sledované období (2005–2019) mírně poklesl podíl absolventů pracujících v úplné shodě se svým vzděláním, ale současně výrazněji narost podíl pracujících absolventů v hrubé neshodě, tj. v zaměstnání, pro které absolvent nebyl připravován a nevyužívá zde svou dosaženou kvalifikaci ze středního odborného vzdělávání.

SROVNÁNÍ – ABSOLVENTI UČEBNÍCH OBORŮ A ABSOLVENTI MATURITNÍCH OBORŮ

Rozdělení absolventů **podle kategorií vzdělání** přináší další rozměr našemu hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání (graf 2). Mezi absolventy maturitního odborného vzdělávání (OV) a vyučenými jsou výrazné rozdíly zejména ve dvou kategoriích – úplné shody a částečné shody. V další důležité kategorii, hrubé neshodě, jsou na tom v řadách absolventů o něco hůře maturanti OV ve srovnání s vyučenými.

V roce 2019 absolventi s vyučením dosahují poměrně vysoké úrovně **úplné shody** (46 %), zřetelně vyšší než maturanti OV (34 %). V řadách absolventů maturitních oborů OV je vysoký podíl těch, kteří jsou se svou pracovní pozicí zařazeni pouze do **částečné shody** (15 %)[5]. V součtu všech, co se jejich získané vzdělání shoduje (alespoň částečně) s vykonávaným zaměstnáním, jsou na tom absolventi maturitních oborů odborného vzdělávání (48 %) téměř stejně jako vyučení (50 %). Je to dáno tím, že obory středního odborného vzdělání jsou koncipovány se širokým odborným základem a umožňují kvalifikované uplatnění absolventů v zaměstnáních s volnější vazbou na konkrétní obor vzdělání. Proto je mnohem vyšší podíl těch, kteří spadají do kategorie částečné shody, u maturantů OV než u vyučených. Obory středního vzdělání s výučním listem naopak připravují absolventy pro jedno či několik konkrétních povolání, a často jsou při přijímání do zaměstnání rozlišovány ještě užší kvalifikace, než které odpovídají vzdělání. Je nutné si uvědomit, že pokud bychom shodu zjišťovali uvnitř skupin oborů, tak podíl absolventů s úplnou shodou by byl nižší. Například ve strojírenských učebních oborech je výrazný rozdíl mezi přípravou automechanika a obráběče, a vzájemné zastoupení by tak neodpovídalo úplné shodě. Skutečné hodnoty úplné shody zejména u vyučených jsou tedy nižší.

Graf 2: Celkové hodnocení shody absolventů středního odborného vzdělávání (20–29letí) a všech EAO podle kategorií vzdělání (2005, 2009, 2013, 2016 a 2019, v %)

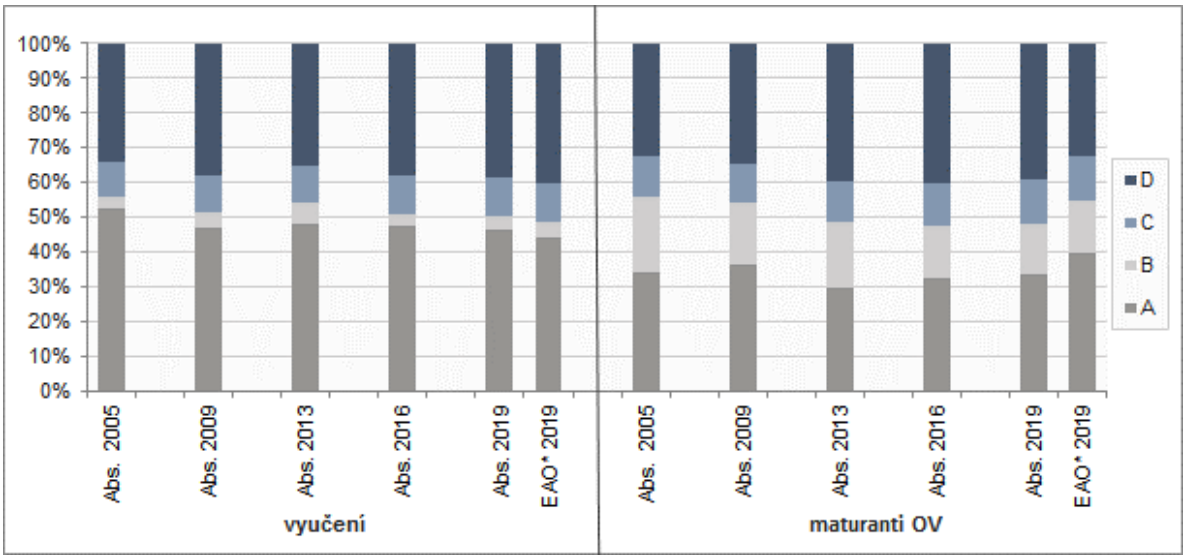

*A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda *za sledované skupiny oborů*

[5] Absolvent není přímo pro uvedenou činnost připravován, ale jeho uplatnění v dané činnosti je odpovídající – např. absolvent strojírenství pracuje jako hutní technik.

Úroveň **hrubé neshody** absolventů (20–29 let) je u obou kategorií vzdělání vysoká – 38 % vyučených a 39 % maturantů OV pracuje na pozicích, které neodpovídají jejich dosaženému vzdělání, nenacházíme tam oborovou ani jinou shodu. Absolvent tedy nevyužívá své odborné kvalifikace získané studiem na střední odborné škole. Ve sledovaném období 2005–2019 došlo k menším změnám u absolventů s vyučením než u maturantů OV – u obou skupin ale narostl podíl těch, kteří pracují na pozicích v hrubé neshodě se svým vzděláním. U vyučených absolventů klesá podíl těch, kteří pracují na pozicích v úplné shodě se svým dosaženým středním vzděláním (z 52 % v roce 2005 na 46 % v roce 2019). U absolventů maturitních oborů OV poklesl podíl těch, kteří získali zaměstnání na pozicích v částečné shodě se svým vzděláním. Podíl pracujících na pozicích v úplné shodě byl v jejich případě ve sledovaném období kolísavý.

Vysoké hodnoty hrubé neshody na jedné straně poukazují na nesoulad mezi strukturou i objemy absolventů a strukturou trhu práce, na druhé straně mohou být důsledkem nevhodné volby vzdělávací dráhy a následně i povolání. Vliv mají i možnosti nalezení odpovídajícího zaměstnání či spokojenost absolventa s pracovními a finančními podmínkami zaměstnání. Vysoké hodnoty však ukazují i na adaptabilitu a flexibilitu absolventů. Výsledné zjištění, kromě jiného, vede i k potřebě informovat potenciální studenty jednotlivých oborů o možnostech uplatnění, o vývoji a změnách na trhu práce i v samotném výkonu daného zaměstnání. Jejich rozhodnutí studovat daný obor by mělo být zváženo i s ohledem na budoucnost a možnosti uplatnění po ukončení studia.

Absolventi s vyučením

dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (46 %), na druhé straně je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (38 %). Jenom malá část vyučených absolventů pracuje na pozicích, které jsou mezi těmito kategoriemi, tedy na pozicích, jež částečně nebo okrajově souvisejí s dosaženým středním vzděláním. Mezi absolventy (20–29 let) a vyučenými jako celek jsou jenom malé rozdíly, mladí se ve větší míře uplatňují v zaměstnáních, která jsou v úplné shodě s jejich získaným vzděláním.

Absolventi maturitního odborného vzdělávání (maturanti OV)

se uplatňují v souladu se svou úrovní dosaženého vzdělání a se svou kvalifikací v úplné shodě jenom v 34 %, ovšem vysoký podíl se jich uplatňuje také na pozicích, které je zařazují do kategorie částečné shody (15 %), což je umožněno širší přípravou v maturitních oborech středního odborného vzdělání. Hrubou neshodu vzdělání a zaměstnání vykazuje 39 % absolventů maturitního odborného vzdělávání. Absolventi (20–29 let) jsou na tom ale značně hůře než maturanti OV (ekonomicky aktivní s ukončeným středním odborným vzděláním s maturitní zkouškou) jako celek. Rozdíl je zejména v kategoriích úplné shody a hrubé neshody. Značně méně absolventů se jich uplatňuje v zaměstnání, které je v úplné shodě se získaným vzděláním a kvalifikací. Mají zřejmě obtížnější pozici na trhu práce, pokud se chtějí uplatnit v oboru.

3.2. Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ve skupinách oborů – hodnocení shody u vyučených

Stěžejní částí analýzy shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je obsažena v této části, která se zabývá hodnocením shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ve struktuře skupin oborů. Poskytuje informace o míře uplatnění kvalifikace vyučených a maturantů odborného vzdělávání, o jejich podílech v jednotlivých stupních škály shody – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Podílové vyjádření umožňuje analýzu stavu uplatnění absolventů v dané skupině, ale také srovnávání mezi

jednotlivými skupinami oborů. Korektnost propočtů souvisí s velikostí vzorku a počtem absolventů. Hodnocení nelze provést ve všech skupinách oborů, skupiny s malým počtem absolventů je nutné pominout (to se projeví tím, že u některých skupin oborů jsou vynechány sloupce). Podrobnější hodnocení je pouze za vybrané skupiny oborů (ty s vyšším počtem absolventů), přičemž je pozornost zaměřena na krajní kategorie shody, tj. na úplnou shodu a hrubou neshodu a jejich podílové zastoupení.

3.2.1. Vyučení – úplná shoda:

> Úplné shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je dosaženo tehdy, když byl absolvent pro vykonávanou činnost v zaměstnání v některém z oborů příslušné skupiny přímo připravován.

Vyučení dosahují vyšší míry úplné shody než maturanti OV. Podíl vyučených absolventů ve věku 20–24 let pracujících na pozicích, které jsou v úplné shodě s jejich vzděláním (52 %), je vyšší než u vyučených jako celku (44 %). V jednotlivých skupinách oborů jsou hodnoty dosažené úplné shody do značné míry rozdílné.

Nejčetněji zastoupenou skupinou oborů vzdělání u vyučených je **Strojírenství a strojírenská výroba** (čtvrtina všech absolventů s vyučením patří do této skupiny oborů). Vyučení ve strojírenských oborech vzdělání ve srovnání s ostatními hodnocenými skupinami oborů vzdělání **dosahují nejvyšší míru úplné shody – až 64 %**, 20–24letí absolventi dokonce 67 %. Mají zároveň nízké podíly v dalších stupních škály hodnocení shody – částečné shody, dílčí neshody a ve hrubé neshodě, kde ji mají zase nejnižší ze všech skupin oborů vzdělání. Ukazuje to na dobrou pozici a možnosti uplatnění značné části strojírenských profesí na trhu práce.

Poměrně dobrá situace z hlediska hodnocení podílu pracujících v úplné shodě se svým vzděláním je také u vyučených ve skupině oboru **Stavebnictví, geodézie a kartografie** (44 %), **Zdravotnictví** (44 %, početně se jedná ale o menší skupinu), **Osobní a provozní služby** (40 %) a **Obchod** (40 %).

Graf 3: Podíl pracujících v úplné shodě podle skupin oborů vzdělání – vyučení (2019, v %)

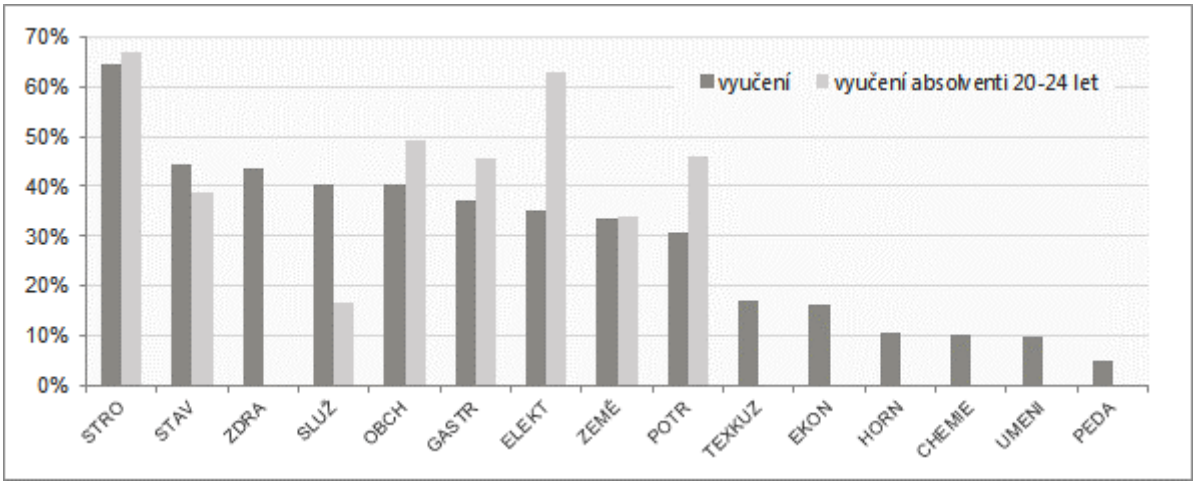

Naopak velice nízký podíl vyučených pracujících v úplné shodě se svým vzděláním je u skupiny oborů **Pedagogika, učitelství a sociální péče** (6 %), **Umění a užité umění** (10 %), **Technická chemie a chemie silikátů** (10 %), **Hornictví a hornická geologie, hutnictví**

a sléváreńství (10 %) a **Ekonomika a administrativa** (16 %)[6]. Všechny vyjmenované skupiny oborů, jsou ale málo četné, jejich hodnocení z hlediska reprezentativnosti (věrohodnosti) dat je proto obtížné. Zájem o vyučení v uměleckých oborech je značný, hodnocení shody však dlouhodobě ukazuje, že tito absolventi nenalézají v oblasti umělecké výroby uplatnění také z důvodu značné produkce absolventů s maturitou v těchto oborech.

Z četnějších skupin oborů je špatná situace z hlediska nízkého podílu pracujících v úplné shodě se svým vzděláním a kvalifikací především ve skupině oborů **Textilní a kožedělná výroba** (17 % v úplné shodě a 66 % v hrubé neshodě). Textilní i kožedělné odvětví prošlo hlubokou krizí v devadesátých letech minulého století. Po „pádu železné opony“ se zcela změnila situace na světovém trhu. Proběhla sice výrazná restrukturalizace, ale řada podniků z textilního i kožedělného odvětví zanikla, nebyla schopná konkurovat dovozu z jiných zemí. To vše mělo za následek problémy se zaměstnaností v odvětví (a s tím spojený úbytek studentů i absolventů), což vedlo k vynucené změně kvalifikace osob s tímto vzděláním, protože pracovních míst v oboru pro tolik vyučených nebylo. Byli tak nuceni hledat uplatnění v jiných oborech.

3.2.2. Vyučení – hrubá neshoda:

Hrubá neshoda vyjadřuje spíše něco negativního. Ti, kdo spadají do této kategorie hodnocení shody, ve svém zaměstnání nevyužívají odbornou kvalifikaci, kterou získali na středních školách. Jejich uplatnění v daném zaměstnání je v rozporu s jejich středoškolskou přípravou. Hrubá neshoda naznačuje určité problémy v uplatnění absolventů daných skupin oborů. Při hodnocení dobré či špatné uplatnitelnosti absolventů je potřeba přihlédnout i k dalším faktorům – k míře nezaměstnanosti, pracovním a mzdovým podmínkám, atraktivnosti práce apod. **Hrubá neshoda vzdělání a zaměstnání je ukazatelem míry uplatnění ve svém oboru, neukazuje ale, jaké jsou příčiny tohoto jevu.**

Hrubou neshodu mezi dosaženým vzděláním a vykonávaným zaměstnáním vykazuje až **40 % vyučených**. U **20–24letých** absolventů je míra těch, kteří pracují v hrubé neshodě, o něco **nižší – 34 %**.

Nejnižší hodnoty hrubé neshody jsou u skupin oborů, které mají vysoký podíl těch, kdo pracují ve shodě. Jde o skupiny oborů, jejichž absolventi pracují v odvětvích, která nepostihla v 90. letech tak rozsáhlá krize, ale naopak byly schopné se přizpůsobit novým podmínkám a najít nové cesty, jak uspět na trhu. Nízký podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým vzděláním, je ve skupině oborů **Strojírenství a strojírenská výroba** (jenom 17 %). Platí to i pro absolventy. Na poměrně dobré možnosti uplatnění absolventů strojírenských oborů s vyučením na trhu práce poukazuje i jejich nižší míra nezaměstnanosti (v roce 2019 dosahovala míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů E oborů 5,6 % a absolventů H oborů 2,9 %[7]). Relativně nižší hodnoty hrubé neshody mají i vyučení **Stavebnictví, geodézie a kartografie** (41 %) a **Osobní a provozní služby** (44 %).

Ze sledovaných skupin oborů vzdělání je nejméně příznivá situace, z hlediska hodnocení podílu vyučených pracujících na pozicích v hrubé neshodě s jejich vzděláním, ve skupinách **Ekonomika a administrativa** (76 %) a **Umění a užité umění** (73 %). Jedná se ale o méně

[6] Téměř všichni absolventi ekonomických oborů vzdělání na úrovni středních škol (bez nástaveb) vycházejí v současnosti už jen z klasických 4letých maturitních oborů kategorie M.

[7] Více viz Vojtěch, J.: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2019. Dostupné na: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-162

četné skupiny oborů vzdělání. Z vícečetných skupin oborů vzdělání nejvyšší podíl vyučených, kteří nalezli uplatnění v zaměstnáních v hrubé neshodě se svým vzděláním, je u vyučených ve skupině oborů **Textilní a kožedělné výroba** (66 %). Ve srovnání s předešlými šetřeními se situace v těchto skupinách oborů z hlediska hrubé neshody výrazněji nezměnila, tj. tyto skupiny oborů vykazují dlouhodoběji vyšší hodnoty hrubé neshody.

Graf 4: Podíl pracujících v hrubé neshodě podle skupin oborů vzdělání – vyučení (2019, v %)

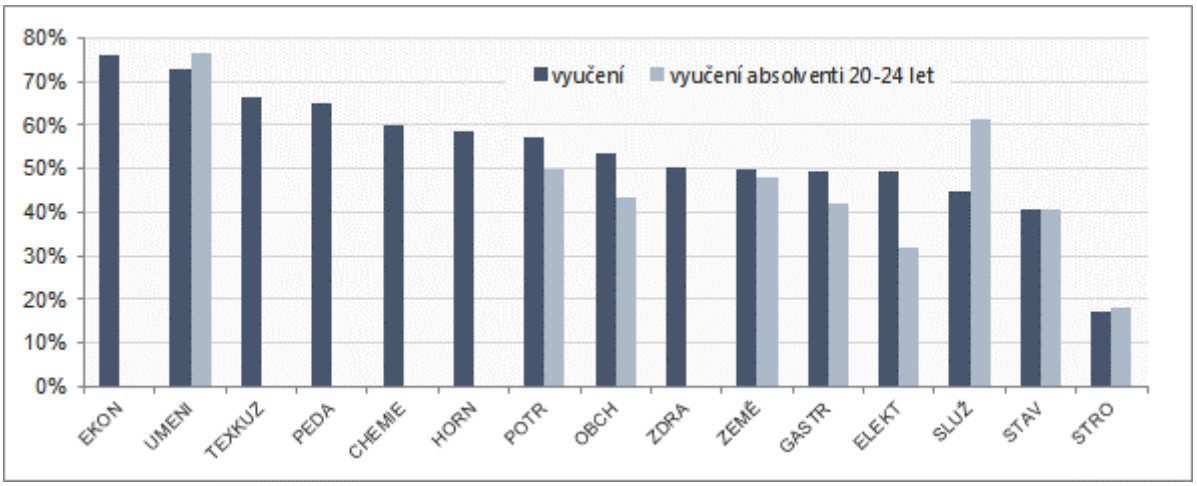

3.2.3. VYUČENÍ – hodnocení vybraných skupin oborů[8]

STROJÍRENSTVÍ A STROJÍRENSKÁ VÝROBA – z celkového hlediska je ve strojírenských oborech **nejpříznivější situace z hlediska hodnocení uplatnitelnosti absolventů na základě shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání**. Až 64 % vyučených ve strojírenských oborech pracuje na pozicích v úplné shodě se svým vzděláním (u absolventů ve věku 20–24 let je tento podíl ještě vyšší – 67 %). Vyučení v těchto oborech mají také nejnižší hodnoty hrubé neshody, jenom 17 %. Pokud při hodnocení shody vezmeme v úvahu její dvě krajní (ale nejdůležitější) kategorie, nejlepšího výsledku dosáhli právě vyučení ve strojírenských oborech.

Na základě těchto výsledků lze tedy říci, že právě absolventi strojírenských oborů zůstávají v nejhojnější míře věrní svému vyučení a vykonávají práci, na kterou mají kvalifikaci. A to nejenom v době těsně po ukončení školy, ale po celou dobu svého profesního života. Poměrně dobrou pozici absolventů strojírenských oborů na trhu práce potvrzuje i fakt, že tito absolventi vykazují dlouhodobě ve všech kategoriích vzdělání nižší míru nezaměstnanosti, než je průměr všech absolventů v jednotlivých kategoriích.

STAVEBNICTVÍ, GEODÉZIE A KARTOGRAFIE – uplatnění vyučených ve stavebních oborech z hlediska shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání můžeme hodnotit jako poměrně dobré (vzhledem k situaci v jiných skupinách oborů). Až 44 % z nich pracuje na pozicích v úplné shodě se svým dosaženým vzděláním (u absolventů ve věku 20–24 let je podíl nižší – 39%), a 41 % naopak v hrubé neshodě. Pouze malý podíl vyučených v těchto oborech se uplatňuje v prostředních kategoriích – částečná shoda nebo dílčí neshoda.

V rámci dalších analýz realizovaných odborníky NPI ČR žáci uvádějí, že si obory z oblasti stavebnictví vybrali zejména z důvodů zájmu o obor, představě snadného uplatnění na trhu

[8] Informace, které doplňují hodnocení výstupu shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání vycházejí z analýz a šetření realizovaných Oddělením analýz a mezinárodní spolupráce Národního pedagogického institutu ČR. Doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz do části Absolventi a trh práce do záložek: Vzdělávání a volba oboru, Využití vzdělání, Požadavky zaměstnavatelů, Nezaměstnanost, Zaměstnanost a Publikace.

práce a finančního ohodnocení. Přímo v oboru chce pracovat polovina vyučených ve stavebních oborech, v příbuzném oboru se chce uplatnit další třetina. Celkově je zájem o práci v oboru nadprůměrný. Jako důvody práce mimo obor uvádějí absolventi zejména nedostatečný zájem ze strany zaměstnavatelů a špatné pracovní podmínky.

GASTRONOMIE, HOTELNICTVÍ A TURISMUS – situaci v této skupině oborů lze hodnotit jako méně příznivou (ve srovnání s jinými skupinami oborů). V úplné shodě se svým vzděláním pracuje 37 % všech vyučených, naopak v hrubé neshodě 50 %. Podíl pracujících na pozicích v hrubé neshodě se svým vzděláním se postupně zvyšuje (z 39 % v roce 2013 na 50 % v roce 2019). U absolventů je situace příznivější, téměř polovina jich pracuje na pozicích, pro které získali odborné vzdělání.

Z dalších studií realizovaných NPI ČR vyplývá, že míra identifikace žáků učebních gastronomických oborů s oborem je poměrně nízká. Při opakované volbě vzdělávací dráhy by žáci ve velké míře dali přednost jinému oboru. Jako důvod, proč by si žáci zvolili raději jiný obor, uvádějí především ztrátu zájmu o obor, původní nezájem o obor a nespokojenost s výukou. Výraznější je i nespokojenost s platovým ohodnocením. Problémem zůstává i vyšší míra nezaměstnanosti absolventů učebních oborů kuchař-číšník. Zaměstnavatelé při náboru nových zaměstnanců často požadují dostatečnou praxi, což jim absolventi nemohou nabídnout.

OBCHOD – tato skupina oborů je specifická vyššími hodnotami úplné shody i hrubé neshody. Vyplývá to z užšího záběru profesí – pokud absolventi nehledají nebo nenajdou uplatnění v oboru, nemají moc příležitostí uplatnit se v příbuzném oboru, protože těch je málo. V případě nezájmu nebo nenalezení pracovního místa pracují tedy ve zcela jiném oboru. V úplné shodě pracuje 40 % vyučených v této skupině oborů, u absolventů je tento podíl až 49 %. V hrubé neshodě se svým vzděláním pracuje až 54 % z nich.

Z dalších studií realizovaných NPI ČR vyplývá, že problémem je mimo jiné malá identifikace absolventů s vystudovaným oborem. Pouze necelá třetina dotázaných žáků posledních ročníků by si při opakované volbě studia vybrala stejný obor. Jako důvod uvádějí obtížné hledání zaměstnání, nízké mzdy, nízkou perspektivnost oboru i nespokojenost s úrovní přípravy. Také míra nezaměstnanosti těchto absolventů škol je dlouhodobě nadprůměrná.[9]

TEXTILNÍ A KOŽEDĚLNÁ VÝROBA – v této skupině oborů je situace z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání velice nepříznivá. Vysoký podíl vyučených v těchto oborech pracuje na pozicích, které zcela neodpovídají jejich vzdělání a kvalifikaci, tj. jsou v hrubé neshodě s jejich dosaženým vzděláním (až 66 %), a jenom 17 % jich pracuje v úplné shodě, tj. v zaměstnáních, kde plně využívají svoji kvalifikaci.

Na trhu práce je výrazně vyšší počet osob se vzděláním v textilních, oděvních a kožedělných oborech, než je počet pracovních míst. Toto tradiční odvětví průmyslu u nás v minulosti zaměstnávalo mnohem více lidí. V devadesátých letech nastal útlum v textilní a kožedělné výrobě, mnoho podniků bylo zcela uzavřeno, část omezila svoji výrobu a pracovníci byli často nuceni se překvalifikovat. S tím souvisí výrazný pokles zájmu o studium v těchto oborech a výrazný pokles produkce absolventů.

ELEKTROTECHNIKA, TELEKOMUNIKAČNÍ A VÝPOČETNÍ TECHNIKA – v elektrotechnických oborech je situace z hlediska hodnocení uplatnitelnosti absolventů na základě shody spíše nepříznivá. Je zde vysoký podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě (téměř 50 %), a podíl pracujících v úplné shodě je pouze 35 %. Ve srovnání s předešlým šetřením se situace výrazně

[9] https://infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani

nezměnila. Absolventi (20–24 let) se ve vyšší míře uplatnili na pozicích, které odpovídají jejich dosaženému střednímu odbornému vzdělání (bylo tomu tak i u předchozích období).

Z dalších studií realizovaných NPI ČR vyplývá, že si žáci zvolili některý z oborů této skupiny zejména z důvodu představy snadného uplatnění na trhu práce, dále finančního ohodnocení a zájmu zaměstnavatelů. S volbou oboru byli i na konci studia relativně spokojeni. Nároky na kvalifikované pracovníky těchto oborů se ale zvyšují. Po třech letech od ukončení studia a zkušenostech na trhu práce absolventi uvádějí, že více než třetina z nich by zvolila ke studiu jiný obor, a to zejména z důvodu volby oboru s vyšší úrovní vzdělání. Míra nezaměstnanosti těchto absolventů je relativně nízká.

OSOBNÍ A PROVOZNÍ SLUŽBY – tato skupina je zastoupena v převážné míře absolventy oboru Kadeřník. Situace zde je z hlediska hodnocení shody mírně horší než průměr za vyučené, ale u absolventů je situace velice nepříznivá. Vysoký podíl absolventů (20–24 let) vyučených v těchto oborech pracuje na pozicích, které zcela neodpovídají jejich vzdělání a kvalifikaci, tj. jsou v hrubé neshodě (až 61 %), a jenom 17 % jich pracuje na pozicích v úplné shodě. Absolventi se uplatnili například na pozicích prodavačů, pracovníků ve skladech, obsluhy strojů ve výrobě, recepčních atd.

Vyhlídky na uplatnění v oboru jsou poměrně dobré, i když míra nezaměstnanosti absolventů těchto oborů je nadprůměrná (platí to dlouhodobě). Navíc na základě dalších analýz NPI ČR absolventi těchto oborů prokazují vysokou míru identifikace s oborem a pouze necelá třetina by raději volila jiný obor, a to zejména z důvodů obtížného hledáni zaměstnání a nízkého výdělku. O absolventy bez praxe a bez klientely nemají v salonech zájem a pronajmout si křeslo pro mnohé z nich znamená nemalou investici do počátku, kdy si budou klientelu tvořit a sami platit veškeré náklady.

3.3. Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ve skupinách oborů – hodnocení shody u maturantů OV

3.3.1. Maturanti – úplná shoda:

U hodnocení shody se posuzuje využití kvalifikace absolventů nejen z hlediska úrovně dosaženého vzdělání, ale i z hlediska vhodnosti absolvovaného vzdělání pro výkon příslušného zaměstnání. V případě úplné shody byl absolvent pro uvedenou činnost (zaměstnání) přímo připravován v některém z oborů dané skupiny.

V úplné shodě z hlediska získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání pracuje téměř 40 % všech ekonomicky aktivních maturantů odborného vzdělávání vybraných skupin oborů. U mladších věkových kategorií je podíl nižší – u 20–24letých 36 %, u 25–29letých jen 33 %. Ve srovnání s předešlým šetřením se situace výrazněji změnila pouze u absolventů ve věku 20–24 let – narostl podíl těch, kteří pracují v úplné shodě (o 4 p. b.), a současně mírně poklesl podíl těch, již pracují v hrubé neshodě (téměř o 2 p. b.).

Při srovnání s vyučenými jsou na první pohled patrné rozdíly. V řadách vyučených je vyšší podíl těch, kdo pracují na pozicích v úplné shodě se svým vzděláním, ale současně i podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě. Výrazně méně vyučených pracuje v částečné shodě nebo v dílčí neshodě, což je dáno užší profilací učebních oborů. Maturanti středního odborného vzdělání jsou připravováni na výkon svého povolání v širších profilacích, tj. připravují se pro širší škálu uplatnění. Do kategorie hrubé neshody vzdělání a zaměstnání jich spadá mnohem

méně, s širším záběrem oboru vzdělání se uplatní v příbuzných oborech a jenom menší část na pozicích v hrubém rozporu s dosaženou kvalifikací a vzděláním, tj. v hrubé neshodě.

I mezi maturanty odborného vzdělání jsou velké rozdíly z hlediska podílového zastoupení v jednotlivých kategoriích shody, a to podle skupin oborů vzdělání. Velice příznivá situace je již tradičně ve skupině **zdravotnických oborů** – až **78 % maturantů** pracuje v zaměstnáních, která plně odpovídají jejich kvalifikaci. Jejich podíl ve srovnání s předešlými šetřeními je vyšší (viz kap. 5). Absolventi zdravotnických oborů mají nižší podíl těch, kteří spadají do kategorie úplné shody, ale i tak se jedná o nejvyšší podíl v rámci absolventů – 51 % z 20–24letých a až 62 % 25–29letých. Vysoký podíl osob pracujících v úplné shodě souvisí se specifičností zdravotnických oborů a s nedostatkem pracovníků ve zdravotnictví, absolventy však zřejmě odrazuje neadekvátní finanční ohodnocení i náročné podmínky.

Z početnějších skupin oborů dosahují relativně vysoké hodnoty úplné shody i osoby se středním vzděláním s maturitou ve skupině **Ekonomika a administrativa** (55 %), i když u absolventů ve věku 20–24 i 25–29 let je podíl pracujících ve shodě nižší. Obdobný podíl pracujících ve shodě je i v případě maturantů **Informatických oborů** (54 %), dále skupiny **Pedagogika, učitelství a sociální péče** (50 %), nižší ve skupinách oborů **Obchod** (43 %) a **Gastronomie, hotelnictví a turismus** (32 %).

Na opačném konci jsou pak skupiny oborů, které dosahují nízkých hodnot úplné shody. Z tohoto hlediska jsou na tom nejhůře, stejně jako u předešlého šetření, maturanti skupiny oborů **Textilní a kožedělné výroby**. Jenom minimální počet ekonomicky aktivních osob se získaným vzděláním v některém z oborů této skupiny se uplatňuje na pozicích ve shodě se svým vzděláním (6 %), což souvisí s vývojem odvětví u nás. Nepříznivou situaci lze vnímat i u dalších oborů vzdělání – v úplné shodě pracuje pouze 8 % maturantů hornických, 17 % potravinářských a 20 % zemědělských oborů vzdělání.

Graf 5: Podíl pracujících v úplné shodě podle skupin oborů vzdělání – maturanti OV (2019, v %)

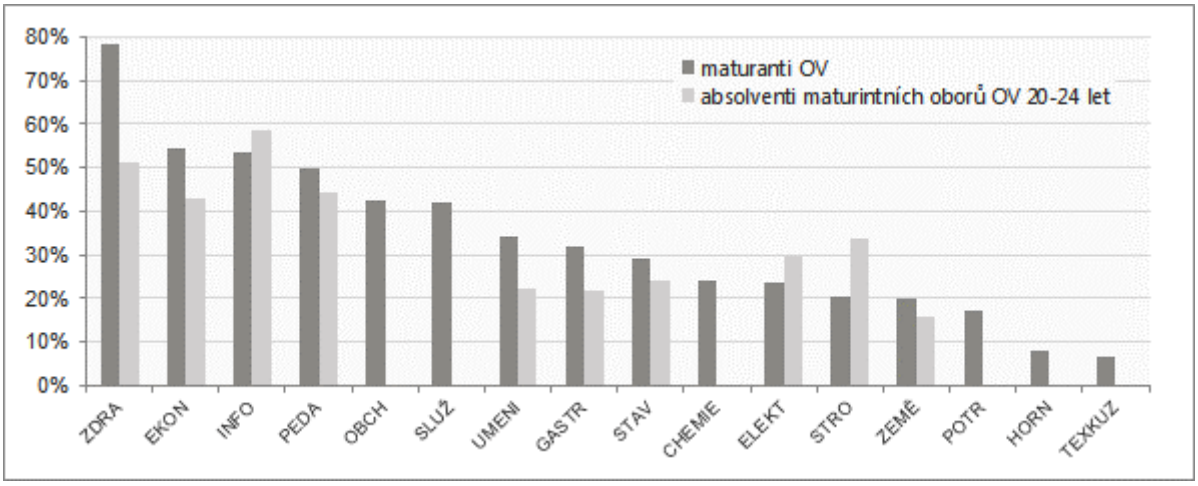

3.3.2. Maturanti – hrubá neshoda:

Hrubá neshoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání poukazuje na nesoulad mezi uplatněním absolventa a jeho přípravou. V případě hrubé neshody zaměstnanec vůbec nevyužívá svou kvalifikaci, pracuje ve zcela jiném oboru, na jiné pozici.

Maturanti odborného vzdělávání dosahují nižších hodnot hrubé neshody (32 %) ve srovnání s vyučenými (40 %). Mladí absolventi maturitních oborů jsou na tom o něco hůře než celek. Absolventi ve věku 20–24 let až ve 40 % a absolventi ve věku 25–29 let v 38 % nepracují na pozicích, které odpovídají jejich vzdělání.

Srovnání hrubé neshody vykonávaného zaměstnání a dosaženého vzdělání pracovníků s maturitním vzděláním ze středních odborných škol je omezené a do určité míry ovlivněné i nízkým počtem absolventů některých skupin oborů (na základě omezení velikosti vzorku VŠPS nelze jejich výsledky analyzovat, v grafických výstupech tedy chybí).

Nejnižší podíl ekonomicky aktivních osob s maturitním vzděláním, které pracují v hrubé neshodě se získaným vzděláním, je ve skupině **zdravotnických oborů (12 %)**. Zároveň je v této skupině oborů nejvyšší podíl osob pracujících v úplné shodě se svým vzděláním. Lze to vysvětlit specifickým charakterem vykonávané činnosti a nízkou profesní mobilitou. Velice nízký podíl pracujících v hrubé neshodě mají i **informatické obory (26 %)**.

Relativně příznivá situace z hlediska nízkého podílu osob pracujících na pozicích v hrubé neshodě s dosaženým vzděláním je ve skupinách oborů (do hodnocení jsou zahrnuty pouze četnější obory) **strojírenských (29 %)**, **ekonomických (29 %)**, **službových (30 %)** a **pedagogických (30 %)**. Situace ve srovnání s předešlým šetřením se u strojírenských a ekonomických oborů výrazněji nezměnila, u službových podíl pracujících v hrubé neshodě poklesl.

Graf 6: Podíl pracujících v hrubé neshodě podle skupin oborů vzdělání – maturanti OV (2019, v %)

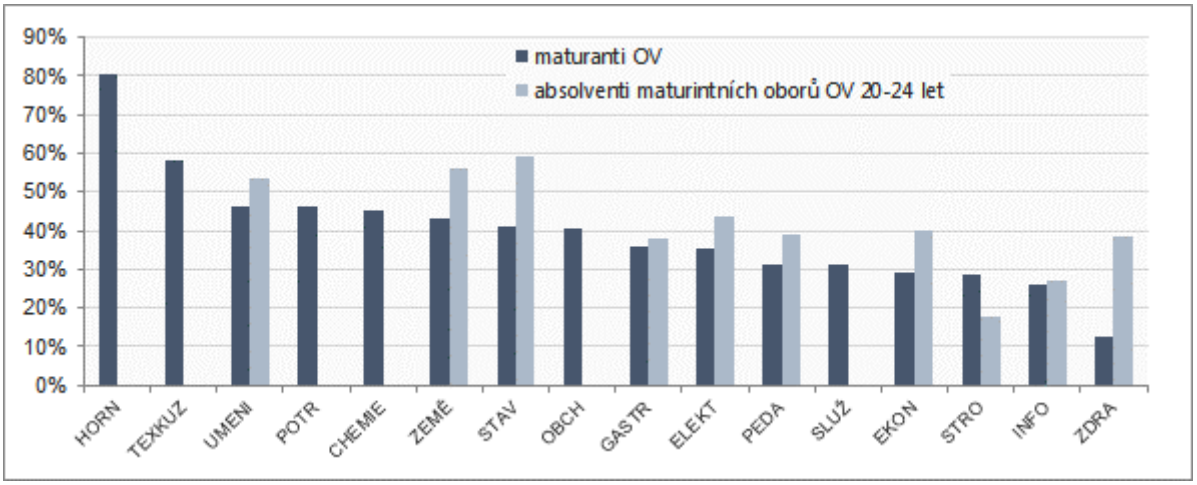

Špatná situace z hlediska hodnocení hrubé neshody je patrná ve skupinách oborů **Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství (81 %)** a **Textilní výroba, oděvnictví, kožedělná a obuvnická výroba (58 %).** V případě hornických oborů jsou vysoké hodnoty pracujících v hrubé neshodě již dlouhodobě, což je dáno vývojem zaměstnanosti v těchto oblastech, zejména v hornictví. Navíc další část (12 %) pracujících vzdělaných v hornických oborech pracuje na pozicích v dílčí neshodě se získaným vzděláním (celkově tedy v neshodě

pracuje 92 % z nich). Z dalších vícečetných oborů je méně příznivá situace i ve skupině oborů **Umění a užité uměni (47 %)** a ve skupině **Potravinářství a potravinářská chemie (46 %)**.

3.3.3. Maturanti odborného vzdělávání – hodnocení vybraných skupin oborů[10]

EKONOMIKA A ADMINISTRATIVA – tato skupina oborů vzdělání je nejčetnější z hlediska počtu absolventů končících střední odborné vzdělávání s maturitní zkouškou. Z hlediska shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání je situace v této skupině oborů dobrá. Podíl osob s maturitním vzděláním v ekonomických oborech pracujících na pozicích v úplné shodě se svým vzděláním je vysoký, až téměř 55%. U mladých absolventů (20–24letých) je podíl nižší (43 %) a až 40 % z nich pracuje naopak na pozicích, kterým neodpovídá jejich dosažené vzdělání.

Stejné výsledky přineslo i šetření absolventů škol, ve kterém respondenti za hlavní důvody práce v jiném oboru uvedli, že nesehnali práci v oboru. Míra nezaměstnanosti těchto absolventů je nadprůměrná. Ukazuje to na určitou přeplněnost trhu práce absolventy ekonomických oborů středních škol a problémy části absolventů s uplatněním. Přitom absolventi ekonomických oborů mají zájem pokračovat v terciárním vzdělávání a pouze přibližně třetina vstupuje na trh práce ihned po ukončení střední školy. Z nejčastějších důvodů, proč část z těch, kteří jsou před vstupem na trh práce, nejeví zájem hledat uplatnění v oboru, jsou ztráta zájmu o obor a předpoklad, že zaměstnavatelé nemají zájem o absolventy.

STROJÍRENSTVÍ A STROJÍRENSKÁ VÝROBA – míra uplatnění pracovníků s maturitním vzděláním ve strojírenských oborech na trhu práce z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání se jeví jako nepříznivá (u vyučených je situace naopak velice dobrá). Jenom 21 % z nich pracuje v úplné shodě se svým získaným vzděláním, ovšem dalších 51 % z nich pracuje v částečné shodě nebo dílčí neshodě. V případě absolventů ve věku 20–24 let je situace lepší, podíl pracujících v úplné shodě dosahuje 34 %.

Skupina strojírenských oborů zahrnuje přípravu na širokou paletu pracovních pozic. Maturitní obory jsou navíc koncipovány, tak, že připravují absolventy tradičně pro širší uplatnění, které však není hodnoceno jako „úplná shoda", protože hodnotitelé považují za úplnou shodu uplatnění těchto absolventů v konstrukčních a technologických činnostech; proto je podíl pracujících v úplné shodě tak nízký. Část absolventů maturitních oborů také zastává práci, která je podle metodiky klasifikace zaměstnání určena pro vyučené, což souvisí se vzrůstající náročností činností. Z dalších realizovaných analýz vyplývá, že míra identifikace s oborem je u těchto absolventů poměrně vysoká. Nejfrekventovanějším důvodem, proč by si žáci těchto oborů raději zvolili jiný obor, je zájem o více praktickou výuku. Dobrou uplatnitelnost absolventů strojírenských maturitních oborů na trhu práce podtrhuje i nízká míra nezaměstnanosti.

ELEKTROTECHNIKA, TELEKOMUNIKAČNÍ A VÝPOČETNÍ TECHNIKA – z hlediska míry shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze hodnotit uplatnění pracovníků s maturitním vzděláním v elektrotechnických oborech jako méně příznivé – 24 % z nich pracuje na pozicích v úplné shodě se svým vzděláním. Podobně jako ve strojírenských oborech i zde je vysoký podíl těch, kteří se uplatňují na pozicích, jež jenom částečně odpovídají jejich kvalifikaci, tj. v částečné shodě (33 %). Situace u absolventů ve věku 25–29 let je

[10] Informace, které doplňují hodnocení výstupu shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání vycházejí z analýz a šetření realizovaných Oddělením analýz a mezinárodní spolupráce Národního pedagogického institutu ČR. Doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz do části Absolventi a trh práce do záložek: Vzdělávání a volba oboru, Využití vzdělání, Požadavky zaměstnavatelů, Nezaměstnanost, Zaměstnanost a Publikace.

obdobná, u mladších, tj. ve věku 20–24 let je vyšší podíl těch, kteří pracují na pozicích, jež plně odpovídají jejich kvalifikaci (30 %).

Vysoký podíl těch, kteří pracují v částečné shodě, souvisí i s tím, že část absolventů s maturitou pracuje na pozicích zařazených jako pozice pro absolventy středního vzdělání s výučním listem. Se zvyšující se náročností některých úkonů a obsluhy strojů jsou tato pracovní místa obsazována maturanty, protože právě v oblasti elektroniky je vyučení často již nedostačující kvalifikací. Z dalších šetření realizovaných NPI ČR vyplývá, že si absolventi volili elektrotechnický obor zejména z důvodu vize snadného uplatnění na trhu práce, a také protože o obor měli zájem. Na konci studia by ale 40 % z dotázaných volilo jiný obor, a to zejména proto, že mají zájem o více praktickou výuku, nebo že o obor ztratili zájem.

ZDRAVOTNICTVÍ – z hlediska hodnocení shody zaměstnání a získaného vzdělání má tato **skupina oborů jednoznačně nejpříznivější výsledky hodnocení**. Až 78 % zaměstnaných osob se středním vzděláním s maturitou v některém ze zdravotnických oborů pracuje v zaměstnáních, která lze hodnotit, že jsou v úplné shodě s jejich vzděláním a kvalifikací ze střední školy. Zároveň ve srovnání s jinými skupinami oborů je zde nejnižší podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě. Také u absolventů zdravotnických oborů jsou výsledky poměrně příznivé, zejména ve srovnání s absolventy jiných skupin oborů. Celkově dobré výsledky hodnocení míry shody vykonávaného zaměstnání a získaného vzdělání ukazují na dobrou uplatnitelnost absolventů zdravotnických oborů na trhu práce.

Na trhu práce je vysoká poptávka po zdravotnických pracovnících, což souvisí s nárůstem poptávky po službách zdravotnických zařízení. S rostoucími nároky na kvalifikaci sester se jejich podíl snížil, narostl naopak podíl pracovníků méně kvalifikovaných (zdravotničtí asistenti), kteří plní méně náročné úkoly, vykonávané dříve zdravotními sestrami. Z realizovaných šetření bohužel vyplývá, že téměř polovina dotázaných na konci studia uvádí, že by při opakované volbě volila jiný obor. Z toho lze usuzovat, že nebudou hledat ani práci v oboru. Jiný obor by volili zejména z důvodu nízkých platů a zčásti také z důvodu náročnosti studia. Přitom nejsilnějším motivačním faktorem volby oboru byl zájem o obor.

ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ – stav shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání pracovníků s maturitním vzděláním získaným v zemědělských či lesnických oborech odpovídá celkovému vývoji a změnám v tomto odvětví. Nyní pracuje pouze 20 % z nich na pozicích v úplné shodě se svým vzděláním a 43 % v hrubé neshodě. U 20–24letých absolventů je míra uplatnění na trhu práce ve vystudovaném oboru ještě nižší (16 %).

Zemědělství je vnímáno jako odvětví s relativně nižší atraktivitou uplatnění – patří k odvětvím s vyšším věkovým průměrem a dlouhodobě trpí úbytkem zájmu ze strany mladých lidí. Žáci, kteří si vybrali obor ze zemědělství, učinili tak zejména proto, že o obor mají zájem. Ve výrazně menší míře než u žáků jiných skupin oborů vzdělání bylo důvodem snadné uplatnění na trhu práce a očekávané finanční ohodnocení.

STAVEBNICTVÍ, GEODÉZIE A KARTOGRAFIE – hodnocení uplatnění pracovníků maturitních stavebních oborů z hlediska shody vzdělání a zaměstnání lze označit za méně příznivé. Podíl těch, kteří pracují v úplné shodě se svým vzděláním, je 29 % a v hrubé neshodě 41 %. Absolventi ve věku 20–24 let jsou na tom hůře, pouze čtvrtina z nich pracuje v úplné shodě se svým vzděláním a až 59 % v hrubé neshodě. Od posledního šetření se podíl pracujících v hrubé neshodě u celku i u absolventů snížil.

Středoškolští absolventi stavebních oborů mají velký zájem pokračovat ve studiu na vysokých školách. Přihlášku si podá až 82 % z nich a u přijímacích zkoušek jsou poměrně úspěšní. Pouze malá část absolventů stavebních oborů se tedy dostává po ukončení středního

vzdělávání ihned na trh práce. Z šetření absolventů vyplývá, že ti, kteří přicházejí na trh práce, mají ve velké míře zájem pracovat ve svém či příbuzném oboru, pouze pětina ve zcela jiném oboru. Obávají se obtížného hledání zaměstnání a nevyhovujících pracovních podmínek.

GASTRONOMIE, HOTELNICTVÍ A TURISMUS – v této skupině oborů je situace z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání méně uspokojivá (ve srovnání s poměrnými hodnotami ostatních skupin oborů). Úplnou shodu dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání má 32 % z nich (což je o 8 p. b. méně než již zmiňovaný průměr všech maturantů odborného vzdělávání) a na pozicích v hrubé neshodě jich pracuje 36 %. V této skupině oborů se situace každým dalším hodnocením shody zhoršuje, postupně klesá podíl pracujících v úplné shodě, tj. v zaměstnáních, kde plně využívají svou kvalifikaci.

Absolventi gastronomických oborů maturitní úrovně nacházejí uplatnění především ve středních technicko-hospodářských funkcích ve službách stravovacích, ubytovacích, informačních a dalších službách cestovního ruchu, vykonávají odborné činnosti provozní, marketingové, obchodně podnikatelské a řídící v nejrůznějších pracovních pozicích. Zaměstnanost v těchto oborech je výrazně závislá na intenzitě turistického ruchu. Z realizovaných šetření vyplývá, že žáci těsně před ukončením studia projevují nižší míru identifikace s oborem. Znovu by si tento obor zvolila jen mírně nadpoloviční většina dotázaných žáků, a naopak poměrně vysoké procento by si raději zvolilo jiný obor. Už u samotné motivace volby oboru byl relativně nízký samotný zájem o obor, a naopak mnohem výrazněji než u jiných oborů vyčníval důvod blízkost školy. Projevuje se to i v zájmu pracovat ve vystudovaném oboru, který je velice nízký – pouze čtvrtina z dotázaných má zájem pracovat přímo v oboru.

PEDAGOGIKA, UČITELSTVÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE – pracující vzdělaní v pedagogických oborech maturitní úrovně vzdělání až v polovině případů pracují na pozicích v úplné shodě a dalších 10 % v částečné shodě se svým dosaženým vzděláním. V případě absolventů ve věku 20–24 i 25–29 let situace není natolik příznivá.

I když dominantním důvodem pro volbu studia u absolventů škol byl zájem o obor a i na konci studia vyjadřují nadprůměrnou identifikaci s oborem, od uplatnění v oboru je odrazují nízké platy, příp. o obor v průběhu studia ztratí zájem.

Graf 7: Hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání (2019, v %)

Škála hodnocení shody: A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda

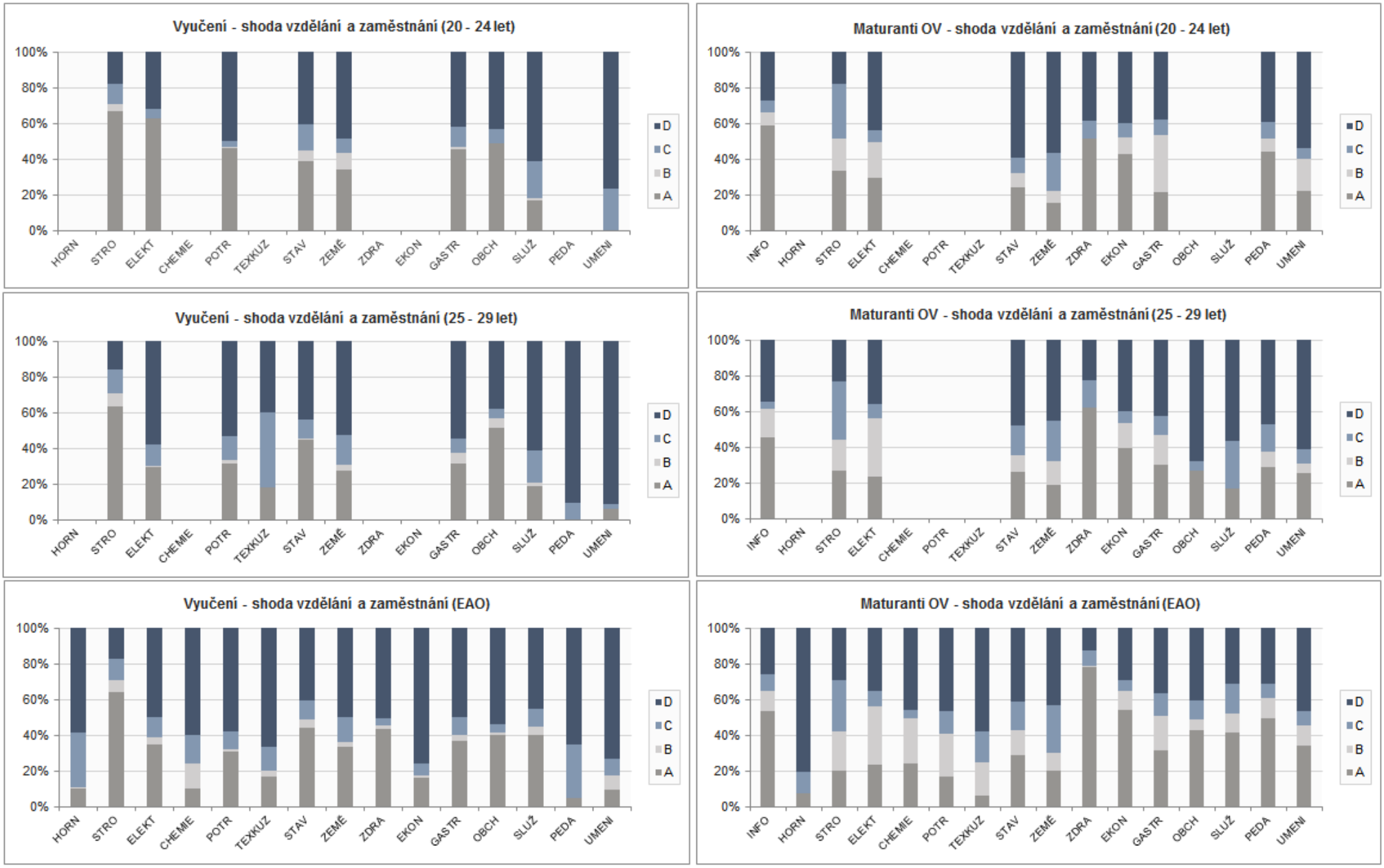

Graf 8: Hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání (2019, abs.)

Škála hodnocení shody: A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda

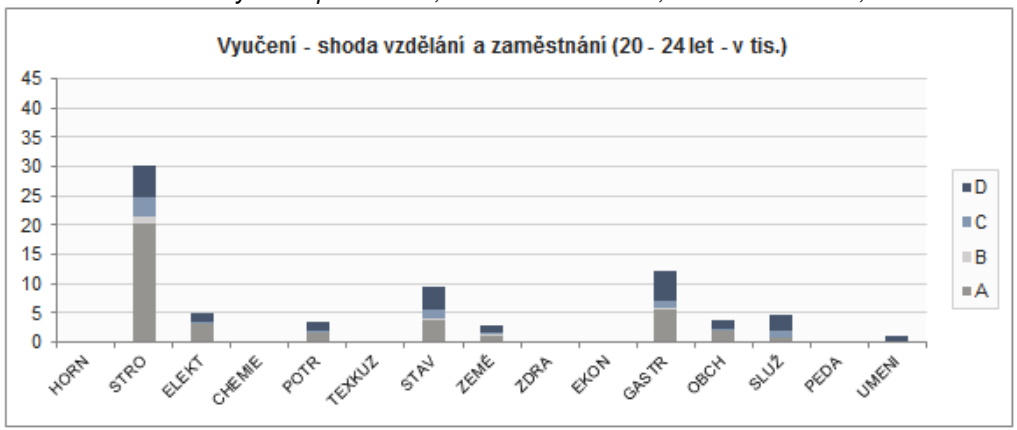

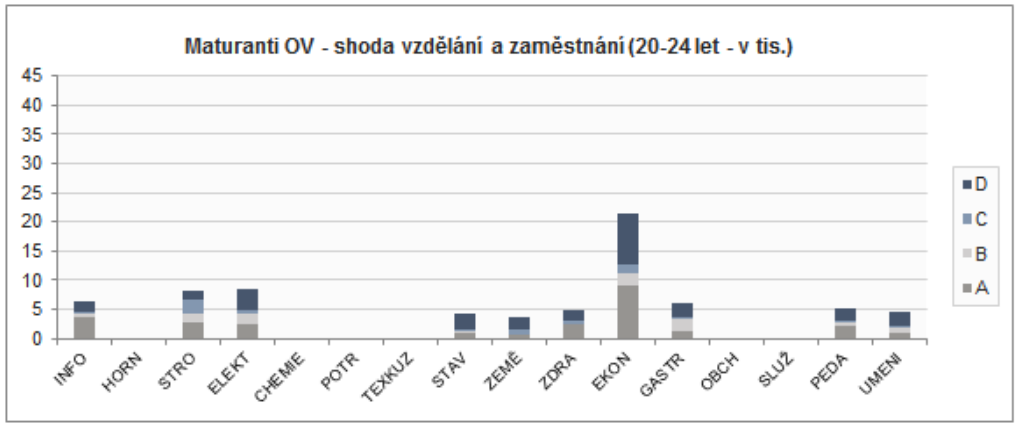

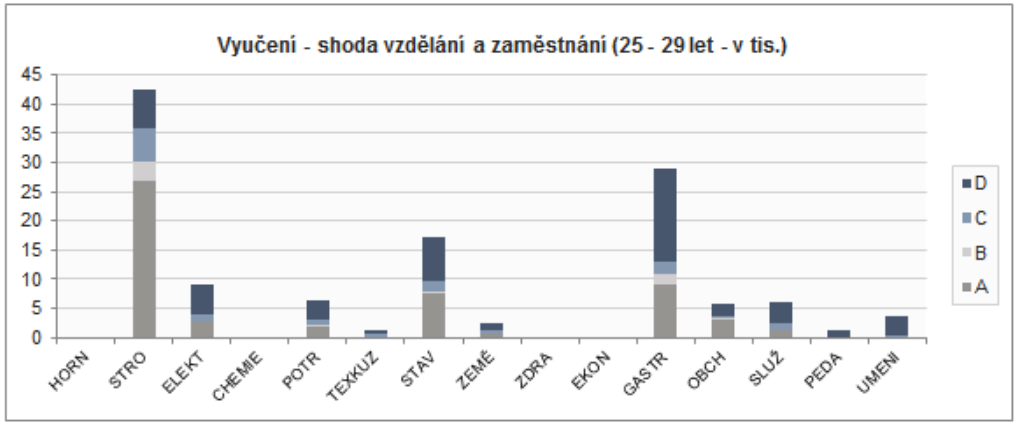

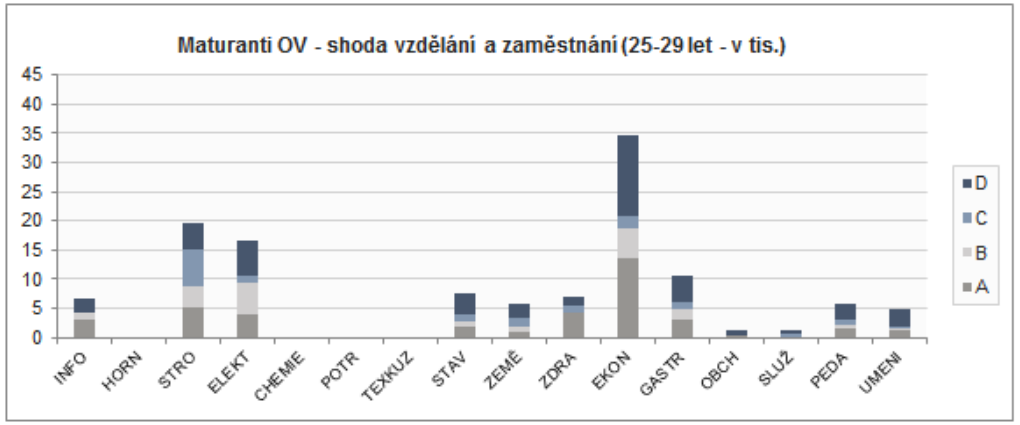

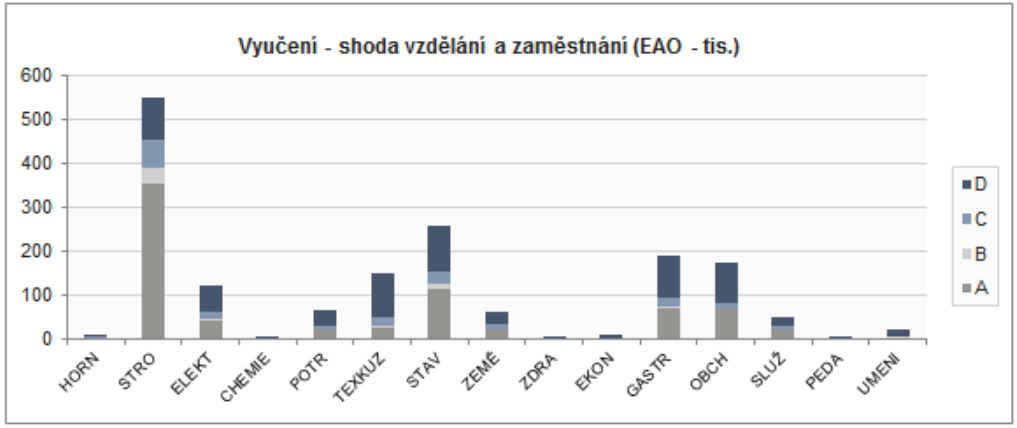

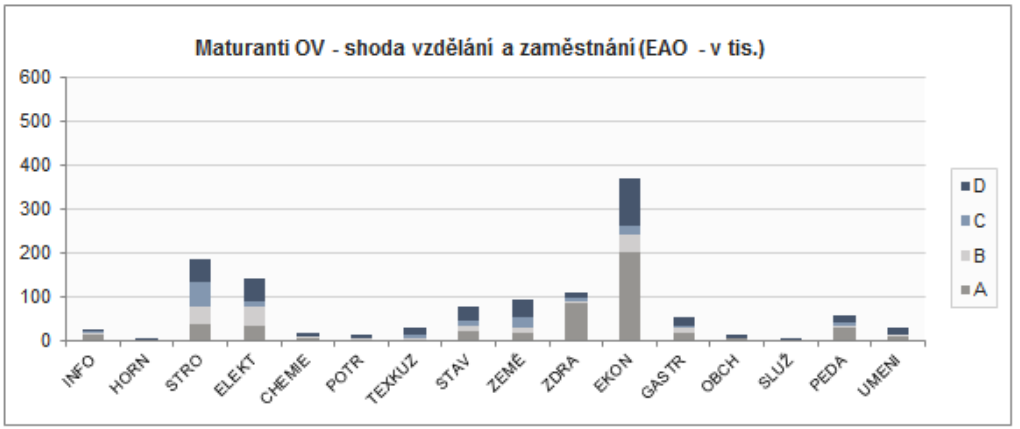

4. Shoda zaměstnání a vzdělání

Po zhodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání se nám nabízí i zjišťování opačného vztahu, tj. jaké vzdělání mají pracovníci vykonávající jednotlivá zaměstnání. Zajímá nás, ve kterých profesích jsou zaměstnáni pracovníci s odpovídajícím vzděláním, a naopak, u kterých profesí bychom hledali kvalifikované pracovníky připravované pro tuto činnost jenom stěží.

Zkoumaný výběrový soubor vymezený na základě určitých požadavků (viz kap. 2) zahrnuje téměř 400 zaměstnání ve čtvrtém stupni třídění ISCO. Na jedné straně je tento vysoký počet zahrnutých zaměstnání výhodou pro velkou rozlišovací schopnost. Na druhé straně to způsobuje značné rozptýlení údajů i nepřehlednost získaných výsledků. Vzhledem k tomu, že jde o pouhé doplnění hlavního tématu této práce, po zvážení všech okolností jsme se rozhodli pro určitá zjednodušení a spíše ilustrativní přístup než pro systematické zkoumání této problematiky.

Z důvodu co nejobjektivnějšího hodnocení se výběrový soubor v tomto případě neomezil jenom na absolventy, ale zahrnuje všechny ekonomicky aktivní obyvatele. I nadále však budeme rozlišovat mezi vyučenými a maturanty odborného vzdělávání. Výběr zaměstnání byl omezen na ta, v nichž se uplatňují minimálně dva tisíce pracovníků. Tím se výběr zaměstnání zúžil na 113 zaměstnání u vyučených a 126 zaměstnání u maturantů odborného vzdělávání.

4.1. Zaměstnání vykonávaná pracovníky, kteří jsou pro výkon dané činnosti vzděláni

Vyhodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání jsme také využili pro identifikaci zaměstnání, která jsou vykonávána ve velké míře pracovníky připravenými pro výkon dané práce, tj. těmi, kteří absolvovali příslušné středoškolské vzdělání. Do souboru analyzovaných zaměstnání byla zařazena ta, která vykonávají absolventi skupin oborů sledovaných v předešlých kapitolách (seznam viz kap. 2).

Hodnocení „úplná shoda“ vyjadřuje soulad mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním. Objektem zkoumání se stala tedy ta zaměstnání, u kterých byly hodnoty úplné shody nejvyšší, jako hranici jsme stanovili podíl 75 %. Zaměstnání, která splňují uvedené podmínky, jsou zahrnuta do tabulky 1. Jsou seřazena sestupně, na vrcholu tabulky jsou zaměstnání s nejvyššími podíly úplné shody.

VYUČENÍ PRACOVNÍCI

Zaměstnání, ve kterých pracuje vysoký podíl vyučených v úplné shodě se svým dosaženým středním vzděláním, jsou **krejčí, kožešníci a kloboučníci** (téměř 100 %), **kadeřnice/kadeřníci** (97 %), **mechanici a opraváři motorových vozidel** (95 %), **pracovníci na zpracování plechu** (95 %), **lakýrníci a natěrači** (kromě stavebních, 93 %), **montéři a opraváři elektrických vedení** (92 %) a **instalatéři, potrubáři, stavební zámečníci a stavební klempíři** (91 %). Ve všech těchto případech se jedná o zaměstnání, která jsou úzce specializovaná, a pro jejich výkon je potřebná příslušná kvalifikace. Obdobně tomu je i u dalších profesí uvedených v tabulce.

Mezi nejčastěji se vyskytující skupiny oborů vzdělání pracovníků v uvedených zaměstnáních v tab. 1, tj. v zaměstnáních, jež ve velké míře vykonávají vyučení pracovníci, kteří mají pro výkon dané činnosti odpovídající střední vzdělání, patří skupina **strojírenských** (strojírenství je zároveň nejpočetnější skupinou oborů z hlediska počtu absolventů) a **stavebních oborů vzdělání**.

PRACOVNÍCI S MATURITNÍM VZDĚLÁNÍM

Ze zaměstnání, která vykonávají osoby, jejichž nejvýše dosažené vzdělání je střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou, je několik zaměstnání, která vykonávají pracovníci téměř výhradně s příslušnou kvalifikací. Významná část těchto zaměstnání patří do oblasti zdravotnictví: **řídící pracovníci v oblasti zdravotnictví** (100 % – všichni jsou absolventi zdravotnických oborů vzdělání), **všeobecné sestry bez specializace** (99 %), **všeobecné sestry se specializací** (97 %), **odborní laboranti a laboratorní asistenti v oblasti zdravotnictví** (97 %), v menší míře také farmaceutičtí asistenti (91 %) a odborní pracovníci v oblasti rehabilitace (86 %). Tato vysoká shoda je dána i tím, že pro daná zaměstnání je jednoznačně předepsána dosažená kvalifikace a pracovníci, kteří určené vzdělání nemají, je nemohou vykonávat.

Vysoký podíl kvalifikovaných osob pracuje také v zaměstnáních **pěstitelé a chovatelé ve smíšeném hospodářství** (95 % je vzdělaných v některém z maturitních oborů ze skupiny oborů zemědělství), **technici v oblasti lesnictví** (94 %) a **učitelé v oblasti předškolní výchovy** (94 % se vzděláním ve skupině oborů pedagogika).

Přes stanovenou 75% hranici pracovníků pracujících v úplné shodě se svým vzděláním se přehoupla i skupinka zaměstnání z oblasti ekonomiky. V případě, že jsou tato zaměstnání vykovávána pracovníky s maturitním vzděláním, tak u většiny z nich se jedná o absolventy ekonomických oborů – **pracovníci veřejné správy v oblasti daní** (86 %), **mzdoví účetní** (83 %) a **úředníci v oblasti účetnictví** (80 %).

Z celkového pohledu na vývoj od minulého šetření se situace mírně zlepšila. Hranici 90% podílu kvalifikovaných pracovníků překonalo 8 zaměstnání, předtím 5 zaměstnání. U většiny profesí se podíl zaměstnanců s plně odpovídající kvalifikací zvýšil, u jiných zaměstnání snížil a dosahuje nižších hodnot. Došlo k promíchání pořadí zaměstnání v tabulce, a také v porovnání s výsledky z roku 2016 některá zaměstnání v tabulce chybí, a naopak některá zaměstnání přibyla. Nad hranici 75 % nedosáhla např. část zaměstnání z oblasti ekonomiky (např. úředníci v oblasti statistiky, finančnictví a pojišťovnictví). Nově jsou však zde zaměstnání technického charakteru (např. elektrotechnici a technici energetici).

Zaměstnání, která se nacházejí v přehledu v tabulce 1, jsou většinou vysoce kvalifikovaná zaměstnání, která může jenom stěží vykonávat někdo, kdo nebyl pro danou činnost připravován. Zároveň se **pravděpodobně jedná o zaměstnání, v nichž absolventi bez větších problémů nalézají uplatnění na trhu práce a absolventi příslušných kvalifikací mají zájem vykonávat činnost, pro kterou byli připraveni**.

Tab. 1: Zaměstnání s vysokým podílem pracovníků, kteří jsou pro danou činnost připraveni.

„**Podíl ve shodě**“ je podíl pracovníků, kteří mají pro uvedené zaměstnání odpovídající středoškolské vzdělání.
„**Skupina oborů vzdělání**“ je skupina oborů vzdělání, ve které byl uvedený podíl pracovníků vzdělán.

ISCO	Vyučení	Podíl ve shodě	Skupina oborů vzdělání
7531	Krejčí, kožešníci a kloboučníci	100%	textil
5141	Kadeřníci	98%	služby
7231	Mechanici a opraváři motorových vozidel	95%	strojíren. a stroj. výroba
7213	Pracovníci na zpracování plechu	95%	strojíren. a stroj. výroba
7132	Lakýrníci a natěrači (kromě stavebních)	93%	strojíren. a stroj. výroba
7413	Montéři a opraváři elektrických vedení	92%	elektrotechnika
7126	Instalatéři, potrubáři, stavební zámečníci a stavební klempíři	91%	stavebnictví, strojírenství
7411	Stavební a provozní elektrikáři	88%	elektrotechnika
7115	Tesaři a stavební truhláři	88%	stavebnictví
7222	Nástrojaři a příbuzní pracovníci	84%	strojíren. a stroj. výroba
7131	Malíři (včetně stavebních lakýrníků a natěračů), tapetáři	82%	stavebnictví
3434	Šéfkuchaři a šéfcukráři	81%	gastronomie
8341	Řidiči a obsluha zemědělských a lesnických strojů	81%	strojíren. a stroj. výroba
7121	Pokrývači	78%	stavebnictví
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů (kromě dřevoobráběcích)	77%	strojíren. a stroj. výroba
8153	Obsluha šicích a vyšívacích strojů	76%	textil
7512	Pekaři, cukráři (kromě šéfcukrářů) a výrobci cukrovinek	76%	potravinářství
7212	Svářeči, řezači plamenem a páječi	75%	strojíren. a stroj. výroba
7111	Pracovníci montovaných staveb	75%	stavebnictví
8332	Řidiči nákladních automobilů, tahačů a speciálních vozidel	75%	strojíren. a stroj. výroba
ISCO	**Maturanti OV**	**Podíl ve shodě**	**Skupina oborů vzdělání**
1342	Řídící pracovníci v oblasti zdravotnictví	100%	zdravotnictví
3221	Všeobecné sestry bez specializace	98%	zdravotnictví
2221	Všeobecné sestry se specializací	97%	zdravotnictví
3212	Odborní laboranti a laboratorní asistenti v oblasti zdravotnictví	97%	zdravotnictví
6130	Pěstitelé a chovatelé ve smíšeném hospodářství	95%	zemědělství
3143	Technici v oblasti lesnictví	94%	zemědělství
2342	Učitelé v oblasti předškolní výchovy	94%	vzdělávání
3213	Farmaceutičtí asistenti	91%	zdravotnictví
3352	Pracovníci veřejné správy v oblasti daní	86%	ekonomika
3142	Technici v oblasti zemědělství, rybářství a vodohospodářství	86%	zemědělství
3255	Odborní pracovníci v oblasti rehabilitace	86%	zdravotnictví
3113	Elektrotechnici a technici energetici	84%	elektrotechnika
4313	Mzdoví účetní	83%	ekonomika
4311	Úředníci v oblasti účetnictví	80%	ekonomika
3115	Strojírenští technici	79%	strojíren. a stroj. výroba
3112	Stavební technici	79%	stavebnictví
1321	Řídící pracovníci v průmyslové výrobě	75%	strojíren. a stroj. výroba
3512	Technici uživatelské podpory informačních a komunikačních techn.	75%	elektrotechnika, informat.

4.2. Zaměstnání vykonávaná převážně pracovníky, kteří pro výkon dané činnosti nebyli vzděláni

Pro nalezení zaměstnání ve velké míře vykonávaných pracovníky, kteří nezískali formální vzdělání potřebné pro danou činnost, jsme využili hodnocení „hrubá neshoda“. Ta vyjadřuje zásadní nesoulad mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním. Seřadili jsme tedy zaměstnání (s více než dvěma tis. pracovníků) podle hodnoty podílu pracovníků v kategorii hrubé neshody. Jako spodní hranici jsme stanovili podíl 75 %. Zaměstnání, která splňují všechny podmínky, jsou zahrnuta do tabulky 2. Zaměstnání v tabulce jsou seřazena sestupně.

Ve značné míře se zde objevují zaměstnání, pro která školská sféra absolventy nepřipravuje (např. pracovníci ostrahy, uklízeči, ruční baliči). Nachází se zde i několik případů, kde příprava existuje, jedná se ale o maturitní obory a práci vykonávají vyučení (např. recepční nebo úředníci v oblasti účetnictví) nebo ji vykonávají lidé se zcela jiným vzděláním (např. v případě barmanů).

Zajímavé je nejenom **zjištění profesí, které vykonávají lidé bez příslušné kvalifikace, ale také to, z jakých skupin oborů tito pracovníci přicházejí**. Existuje závažný předpoklad, že právě v těchto skupinách oborů je připravován nadměrný počet absolventů, kteří nejsou schopni se uplatnit na trhu práce nebo z různých důvodů nemají zájem uplatnit se ve vystudovaném oboru. Část z uvedených zaměstnání je spíše na částečné či krátkodobé úvazky a vykonávají je obvykle studenti či dočasně nezaměstnaní (např. prodejci po telefonu, pokladníci a prodavači vstupenek a jízdenek atd.).

VYUČENÍ PRACOVNÍCI

Vyučení, kteří vykonávají zaměstnání bez příslušné kvalifikace, jsou nejčastěji vzděláni ve skupinách oborů: **Strojírenství a strojírenská výroba, Textilní a kožedělná výroba a Obchod**.

V některých případech se jedná o zaměstnání, která alespoň částečně korespondují s názvem skupiny oboru vzdělání, v němž se vyučili – např. úředníci v oblasti účetnictví, kteří jsou vzděláni v oborech obchodu. Nejsou kvalifikovaní a mají hodnocení hrubé neshody i z toho důvodu, že jejich vzdělání je ukončeno pouze výučním listem. To samé platí i v případě řídících a vedoucích pozic (např. řídící pracovníci v oblasti strategie a politiky organizací). Často se ale pracovníci vyskytují i v činnostech, kde bychom je vůbec neočekávali – např. ošetřovatelé nebo pracovníci osobní péče se vzděláním v textilních nebo obchodních oborech. Je zde i řada zaměstnání z 9. třídy ISCO (Pomocní a nekvalifikováni pracovníci), ve kterých nacházejí uplatnění i vyučení, i když je to v tomto případě uplatnění pod jejich kvalifikační úroveň (např. uklízeči, ruční baliči, pomocní pracovníci různých odvětví atd.).

PRACOVNÍCI S MATURITNÍM VZDĚLÁNÍM

Maturanti odborného vzdělávání, kteří se objevují v zaměstnáních, na něž nebyli připravováni, jsou zejména ze skupiny **ekonomických oborů** a částečně ze **strojírenských oborů**, což jsou z hlediska počtu pracovníků nejčetnější skupiny oborů.

Z hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání vyplývá, že téměř třetina ekonomicky aktivních osob se středním odborným vzděláním s maturitou sledovaných skupin oborů se vůbec neuplatňuje ve své dosažené kvalifikaci, ale ve zcela jiných zaměstnáních, která nekorespondují s jejich vzděláním, tj. jejich zaměstnání je v hrubé neshodě s dosaženým vzděláním. Podíl u osob se vzděláním v ekonomických oborech uplatňujících se na pozicích v hrubé neshodě s jejich vzděláním je o něco nižší (30 %), ale vzhledem k jejich počtu se jedná o velkou skupinu osob (přibližně 100 tisíc). V některých případech tak pracují na pozicích, které jsou vhodné pro vyučené nebo pro nekvalifikované nebo pro něž středoškolská sféra absolventy nepřipravuje.

Tab. 2: Zaměstnání s vysokým podílem pracovníků, kteří nejsou pro danou činnost připraveni.

„**Podíl v neshodě**“ je podíl pracovníků, kteří nemají odpovídající vzdělání k výkonu daného zaměstnání (uplatnění na dané pracovní pozici je v hrubé neshodě s jejich dosaženým středním vzděláním).
„**Skupina oborů vzdělání**“ je nejčastěji se vyskytující skupina oborů vzdělání pracovníků vykonávajících uvedené zaměstnání – např. vyučení pracující jako pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur jsou lidé s různým vzděláním, nejčastěji ale s výučním listem ve strojírenských či stavebních oborech vzdělání. Skupina oborů vzdělání se tedy nevztahuje k zaměstnání ISCO uvedenému v tabulce, ale odpovídá vzdělání osob, které dané zaměstnání vykonávají.

ISCO	Vyučení	Podíl v neshodě	Skupina oborů vzdělání
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, administrativních, průmyslových a j. ob.	100%	textil + obchod
5414	Pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur	100%	strojírenství + staveb.
9613	Uklízeči veřejných prostranství, čističi kanalizací a příbuzní pracovníci	100%	strojírenství
9321	Ruční baliči	100%	textil + gastro
9621	Kurýři, doručovatelé balíků a nosiči zavazadel	100%	strojírenství + gastro
5311	Pracovníci péče o děti v mimoškolských zařízeních a domácnostech	100%	obchod
9622	Pomocní pracovníci údržby budov	100%	strojírenství
9611	Pracovníci odvozu a recyklace odpadů	100%	stavebnictví
4412	Pracovníci poštovního provozu (kromě úředníků na přepážkách)	99%	obchod + textil
1213	Řídící pracovníci v oblasti strategie a politiky organizací	98%	strojírenství
3341	Vedoucí v oblasti administrativních agend	96%	strojírenství
9333	Pomocní manipulační pracovníci (kromě výroby)	95%	strojírenství + staveb.
3119	Technici v ostatních průmyslových oborech	95%	stroj. + staveb. + gastro
4311	Úředníci v oblasti účetnictví	91%	obchod
5329	Pracovníci osobní péče ve zdravotní a sociální oblasti jinde neuvedení	91%	obchod + textil
5322	Ošetřovatelé a příbuzní prac. v oblasti domácí péče a terén. soc. služeb	87%	textil + obchod
5321	Ošetřovatelé a příbuzní prac. ve zdravotnických a sociálních zařízeních	85%	textil + obchod
4226	Recepční (kromě recepčních v hotelích a dalších ubytovacích zařízeních)	85%	obchod
8183	Obsluha strojů na balení, plnění a etiketování	85%	zeměd + obchod
9215	Pomocní pracovníci v lesnictví a myslivosti	85%	strojírenství
6210	Kvalifikovaní pracovníci v lesnictví a příbuzných oblastech	81%	strojírenství
9412	Pomocníci v kuchyni	81%	textil + obchod
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	78%	textil + stavebnictví
ISCO	**Maturanti odborného vzdělávání**	**Podíl v neshodě**	**Skupina oborů vzdělání**
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	100%	ekonomika
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, administrativních, průmyslových a j. ob.	100%	ekonomika
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	100%	ekonomika
5230	Pokladníci a prodavači vstupenek a jízdenek	98%	ekonomika
5244	Prodejci po telefonu	92%	ekonomika
8212	Montážní dělníci elektrických, energetických a elektronických zařízení	88%	ekonomika
5132	Barmani	85%	ekonomika
5413	Pracovníci vězeňské služby	80%	ekonomika + strojírenství
5414	Pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur	79%	ekonomika + strojírenství
5412	Policisté	75%	strojírenství

4.3. Přehled zaměstnání, která nejčastěji vykonávají vyučení a maturanti

Trochu jiný pohled na uplatnění získaného vzdělání v zaměstnání nám umožňuje zpracovaný přehled zaměstnání, která vykonávají osoby se středním vzděláním vybraných skupin oborů vzdělání (údaje jsou zpracované odděleně za vyučené a maturanty).

Pro každou skupinu oborů jsou uvedena zaměstnání, která nejčastěji vykonávají jejich absolventi, tj. pracovníci vzdělaní v oborech této skupiny. Tím je umožněno nahlédnout do struktury jejich uplatnění. V přehledu jsou uvedena jenom zaměstnání dosahující minimálně 2% podílu pracovníků (viz tab. 3 a 4). Pro ucelenější představu je u každé skupiny oborů uveden celkový počet ekonomicky aktivních osob a u každého zaměstnání počet a podíl pracovníků, kteří v něm pracují. Sloupec „náčet“ podává informaci o tom, jaký podíl pracovníků je již začleněn.

V každé ze skupiny oborů se přitom nacházejí zaměstnání, která do dané skupiny patří, ale i zaměstnání, která naopak ne, tj. pracovníci vykonávají profesi, která není shodná s jejich vzděláním (např. vyučení v gastronomických oborech pracují jako prodavači v prodejnách, uklízeči nebo jako montážní dělníci).

VYUČENÍ PRACOVNÍCI

Ze zaměstnání, která vykonávají vyučení, je největší dominance jednoho zaměstnání ve skupině **Osobní a provozní služby** – kadeřníci (37 %). Výraznější dominanci jednoho zaměstnání lze sledovat u vyučených i ve skupinách oborů **Obchod** (prodavači v prodejnách se podílí na celku 28 %) a **Gastronomie, hotelnictví a turismus** (kuchaři 21 %).

U části skupin oborů již dominance jednoho zaměstnání není tak výrazná – **Stavebnictví** (zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb 15 % a instalatéři, potrubáři 8 %), **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** (stavební a provozní elektrikáři 14 % a elektromechanici 11 %), **Potravinářství a potravinářská chemie** (pekaři, cukráři a výrobci cukrovinek 13 % a zpracovatelé masa, ryb a příbuzní pracovníci 7 %).

V případě vyučených ve skupině zemědělských učebních oborů a také vyučených v oborech Textilní a kožedělná výroba či ve skupině Strojírenství a strojírenská výroba, lze sledovat velkou diverzitu vykonávaných zaměstnání. Pokud se jedná o pracovníky se vzděláním ve skupinách oborů Textilní a kožedělná výroba i Zemědělství a lesnictví, vykonávají různá zaměstnání, která často nemají žádnou souvislost s příslušným vzděláním (viz tab. 3). Vyučení v textilních a kožedělných oborech se nejčastěji uplatňují jako uklízeči v kancelářích, hotelích nebo jako prodavači v obchodě a až na dalších místech se nacházejí i zaměstnání odpovídající jejich vzdělání. Pouze malá část z nich se uplatňuje v zaměstnáních, která jsou ve shodě s jejich vzděláním.

Vyučeni ve strojírenských oborech nemají jedno dominantní zaměstnání, ve kterém by jich pracovala třetina či čtvrtina, ale pracují v široké škále zaměstnání. Největší část (11 %) jich pracuje jako řidiči nákladních automobilů a tahačů, dalších 9 % jako nástrojáři a příbuzní pracovníci a 7 % jako mechanici a opraváři motorových vozidel. Velká část zaměstnání, ve kterých pracují, odpovídá i jejich vzdělání.

Tab. 3: Nejfrekventovanější zaměstnání vyučených vybraných skupin oborů – počty a podíly EAO (2019)

Vyučení		v tis.	%	náčet
23 Strojírenství a strojírenská výroba		**549,6**	**100%**	
8332	Řidiči nákladních automobilů a tahačů	63,1	11%	11%
7222	Nástrojaři a příbuzní pracovníci	51,3	9%	21%
7231	Mechanici a opraváři motorových vozidel	38,8	7%	28%
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	31,4	6%	34%
7233	Mechanici a opraváři zemědělských, prům. strojů	25,8	5%	38%
7212	Svářeči, řezači plamenem a páječi	24,9	5%	43%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	16,6	3%	46%
8322	Řidiči osob. a malých dodáv. automobilů, taxikáři	15,3	3%	49%
8341	Řidiči a obsluha zemědělských a lesn. strojů	13,3	2%	51%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	12,0	2%	53%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	11,6	2%	55%
8331	Řidiči autobusů, trolejbusů a tramvají	11,1	2%	57%
26 Elektrotech., telekom. a výpočetní technika		**121,8**	**100%**	
7411	Stavební a provozní elektrikáři	17,2	14%	14%
7412	Elektromechanici	13,4	11%	25%
7413	Montéři a opraváři elektrických vedení	6,0	5%	30%
7233	Mechanici a opraváři zemědělských, prům. strojů	4,7	4%	34%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	4,6	4%	38%
8332	Řidiči osob. a malých dodáv. automobilů, taxikáři	3,8	3%	41%
7112	Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři such. staveb	3,1	3%	43%
8322	Řidiči osob. a malých dodáv. automobilů, taxikáři	2,5	2%	45%
29 Potravinářství a potravinářská chemie		**67,1**	**100%**	
7512	Pekaři, cukráři a výrobci cukrovinek	9,0	13%	13%
7511	Zpracovatelé masa, ryb a příbuzní pracovníci	4,5	7%	20%
5223	Prodavači v prodejnách	4,0	6%	26%
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., prům.obj.	3,8	6%	32%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	2,9	4%	36%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	2,5	4%	40%
5120	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	2,3	3%	43%
8160	Obsluha strojů na výrobu potravin a příb.výrobků	2,0	3%	46%
5131	Číšníci a servírky	1,6	2%	49%
5322	Ošetřovatelé v obl. domácí péče a teren. soc. sl.	1,6	2%	51%
5414	Pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur	1,6	2%	54%
4321	Úředníci ve skladech	1,5	2%	56%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	1,5	2%	58%
5321	Ošetřovatelé ve zdravotnických a sociálních zař.	1,4	2%	60%
8212	Montážní dělníci elektric.,energ. a elektron. zaříz.	1,4	2%	62%
31+32 Textilní a kožedělná výroba		**151,1**	**100%**	
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., prům.obj.	17,1	11%	11%
5223	Prodavači v prodejnách	10,1	7%	18%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	9,1	6%	24%
5120	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	6,5	4%	28%
8153	Obsluha šicích a vyšívacích strojů	6,4	4%	33%
7533	Švadleny, šičky a vyšívači	5,6	4%	36%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	5,4	4%	40%
5322	Ošetřovatelé v obl. domácí péče a teren. soc. sl.	5,2	3%	43%
8212	Montážní dělníci elektric.,energ. a elektron. zaříz.	4,3	3%	46%
8211	Montážní dělníci mechanických zařízení	3,9	3%	49%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	3,5	2%	51%
5321	Ošetřovatelé ve zdravotnických a sociálních zař.	3,5	2%	53%
7543	Kvalitáři a testovači výrobků, laboranti	3,3	2%	56%

Vyučení		v tis.	%	náčet
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie		**259,5**	**100%**	
7112	Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři such. staveb	39,1	15%	15%
7126	Instalatéři, potrubáři, staveb. zámečníci, klempíři	21,9	8%	23%
7119	Ost. řemeslníci a kvalif. prac. hlavní stavební výr.	14,7	6%	29%
8332	Řidiči nákladních automobilů a tahačů	12,5	5%	34%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	11,8	5%	39%
7115	Tesaři a stavební truhláři	10,9	4%	43%
7131	Malíři (vč. staveb. lakýrníků a natěračů), tapetáři	8,8	3%	46%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	8,3	3%	49%
7122	Podlaháři a obkladači	5,5	2%	51%
41 Zemědělství a lesnictví		**63,2**	**100%**	
6121	Chovatelé hospodářských zvířat kromě drůbeže	3,6	6%	6%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	3,5	6%	11%
8332	Řidiči nákladních automobilů a tahačů	3,4	5%	17%
6113	Zahradníci a pěstitelé v zahradnických školkách	3,1	5%	22%
5223	Prodavači v prodejnách	3,0	5%	26%
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., prům.obj.	2,6	4%	31%
8341	Řidiči a obsluha zemědělských a lesnic. strojů	2,3	4%	34%
5414	Pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur	1,9	3%	37%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	1,9	3%	40%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	1,8	3%	43%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus		**188,1**	**100%**	
5120	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	39,2	21%	21%
5131	Číšníci a servírky	15,1	8%	29%
5223	Prodavači v prodejnách	10,7	6%	35%
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., prům.obj.	9,4	5%	40%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	6,9	4%	43%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	6,8	4%	47%
5151	Provozní prac. stravovacích a ubytovacích zaříz.	5,6	3%	50%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	5,4	3%	53%
3434	Šéfkuchaři a šéfcukráři	4,3	2%	55%
66 Obchod		**173,1**	**100%**	
5223	Prodavači v prodejnách	47,9	28%	28%
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., prům.obj.	14,0	8%	36%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	7,0	4%	40%
5230	Pokladníci a prodavači vstupenek a jízdenek	6,6	4%	44%
5222	Vedoucí pracovních týmů v prodejnách	5,9	3%	47%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	5,0	3%	50%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	4,4	3%	52%
5120	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	4,3	3%	55%
5322	Ošetřovatelé v obl. domácí péče a teren. soc. sl.	3,6	2%	57%
4321	Úředníci ve skladech	3,5	2%	59%
69 Osobní a provozní služby		**50,7**	**100%**	
5141	Kadeřníci	18,7	37%	37%
5223	Prodavači v prodejnách	2,9	6%	43%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	2,0	4%	47%
9112	Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., prům.obj.	1,6	3%	50%
5142	Kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech	1,5	3%	53%
7543	Kvalitáři a testovači výrobků, laboranti	1,4	3%	55%
5322	Ošetřovatelé v obl. domácí péče a teren. soc. sl.	1,3	2%	58%
5131	Číšníci a servírky	1,2	2%	60%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	1,2	2%	63%

PRACOVNÍCI S MATURITNÍM VZDĚLÁNÍM

Výraznou dominanci jednoho či dvou souvisejících zaměstnání nacházíme u skupiny oborů **Zdravotnictví** – jako všeobecné zdravotní sestry (bez specializace 34 %, se specializací 17 %) pracuje až polovina všech ekonomicky aktivních osob vzdělaných ve zdravotnických maturitních oborech. Uplatnění dalších maturantů zdravotnických oborů je také obvykle v oboru. Výraznější zastoupení jednoho zaměstnání je zřejmé ještě ve skupině oborů **Pedagogika, učitelství a sociální péče**, v níž dominují učitelé v oblasti předškolní výchovy (29 %). Výrazná dominance jednoho zaměstnání u maturitních skupin oborů je však spíše výjimečná.

Mírně vyšší podíl jednoho či dvou zaměstnání je patrný ve struktuře maturantů několika skupin oborů: ve skupině stavebních oborů jsou to stavební technici 15 %, ve skupině ekonomických oborů úředníci v oblasti účetnictví (14 %), ve skupině informatických oborů dvě zaměstnání, a to technici provozu informačních a komunikačních technologií (12 %) a technici počítačových sítí a systémů (11 %), a ve strojírenských oborech strojírenští technici (11 %).

Ve struktuře ekonomicky aktivních osob se středním odborným vzděláním s maturitou mají nejvyšší zastoupení ti se vzděláním v ekonomických oborech. I když více než polovina z nich pracuje na pozicích, které jsou v souladu s jejich vzděláním, vzhledem k jejich velkému počtu se uplatňují v široké škále zaměstnání, nejenom ekonomických, ale i ve zcela jiných odvětvích (např. prodavači v prodejnách).

Širší škála různých zaměstnání, ve kterých se uplatňují maturanti bez výraznější dominance jednoho či dvou zaměstnání, je zjevná u skupin oborů Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (nejvíce elektrotechnici a technici energetici 9 %), dále ve skupině gastronomických oborů (číšníci a servírky 8 %) a zemědělských oborů (technici v oblasti zemědělství, rybářství a vodohospodářství 5 %). Uplatňují se nejenom v zaměstnáních, která odpovídají jejich vzdělání, ale také v zaměstnáních, která jsou v hrubé neshodě s jejich kvalifikací, a to buď z důvodů, že pracují ve zcela jiném odvětví nebo na pozicích, pro které postačuje i nižší úroveň vzdělání.

Podrobnější údaje o struktuře pracovníků z hlediska jejich dosažného vzdělání vykonávajících jednotlivá zaměstnání jsou uvedeny v **příloze 1** a v **příloze 2**. V těchto tabulkách jsou uvedena **zaměstnání[11] a podíly osob podle vzdělání,** jež dané zaměstnání vykonávají. **Nejvyšší podíl je zvýrazněn.** Např. zaměstnání učitelé v oblasti předškolní výchovy – 92 % všech, kteří vykonávají toto zaměstnání, získali vzdělání ve skupině pedagogických oborů, další 4 % v ekonomických oborech a zbylá 4 % pracovníků v různých dalších oborech vzdělání.

V příloze 1 jsou seřazena zaměstnání sestupně od zaměstnání s nejvyšším podílem v jedné skupině oborů, tj. podle MAX. Počet je omezen na zaměstnání s podílem vyšším než 60 % v jedné skupině oborů. Zahrnuje tedy zaměstnání, kde pracuje vysoký podíl osob se shodným vzděláním z hlediska skupin oborů vzdělání.

V příloze 2 jsou zaměstnání seřazena podle ISCO z důvodu lepší orientace v případě hledání konkrétního zaměstnání. Počet není omezen a zahrnuje všechna zaměstnání, která vykonají vyučení či maturanti sledovaných skupin oborů.

[11] V tabulkách jsou uvedena pouze zaměstnání s více než dvěma tisíci ekonomicky aktivních obyvatel se vzděláním ve sledovaných skupinách oborů vzdělání, vyučení i maturanti.

Tab. 4: Nejfrekventovanější zaměstnání maturantů vybraných skupin oborů – počty a podíly EAO (2019)

Maturanti OV		v tis.	%	náčet
18 Informatické obory		**26,9**	**100%**	
3511	Technici provozu informačních a komunik. techn.	3,1	12%	12%
3513	Technici počítačových sítí a systémů	3,1	11%	23%
3512	Technici uživatelské podpory inf. a komun. techn.	1,8	7%	30%
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	1,1	4%	34%
2511	Systémoví analytici	1,1	4%	38%
2514	Programátoři počítačových aplikací	1,0	4%	42%
2522	Systémoví administrátoři, správci počítač. sítí	0,9	3%	45%
7422	Mechanici a opraváři inform. a komun.technologií	0,8	3%	48%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	0,7	3%	50%
5223	Prodavači v prodejnách	0,7	3%	53%
2512	Vývojáři softwaru	0,6	2%	55%
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	0,6	2%	57%
8211	Montážní dělníci mechanických zařízení	0,6	2%	60%
23 Strojírenství a strojírenská výroba		**185,5**	**100%**	
3115	Strojírenští technici	19,7	11%	11%
3122	Mistři a příbuzní pracovníci ve výrobě	8,9	5%	15%
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	7,3	4%	19%
8332	Řidiči nákladních automobilů a tahačů	5,8	3%	22%
7233	Mechanici a opraváři zemědělských, prům. strojů	5,0	3%	25%
3322	Obchodní zástupci	4,7	3%	28%
7222	Nástrojaři a příbuzní pracovníci	3,9	2%	30%
4323	Pracovníci v dopravě a přepravě	3,9	2%	32%
5223	Prodavači v prodejnách	3,9	2%	34%
8344	Obsluha vysokozdvižných vozíků a skladníci	3,7	2%	36%
26 Elektrotech., telekom. a výpočetní technika		**140,1**	**100%**	
3113	Elektrotechnici a technici energetici	12,1	9%	9%
7412	Elektromechanici	5,8	4%	13%
7411	Stavební a provozní elektrikáři	5,8	4%	17%
3122	Mistři a příbuzní pracovníci ve výrobě	5,0	4%	20%
3512	Technici uživat. podpory inform. a komun. techn.	4,6	3%	24%
3513	Technici počítačových sítí a systémů	3,9	3%	27%
3322	Obchodní zástupci	3,9	3%	29%
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	3,4	2%	32%
3115	Strojírenští technici	3,3	2%	34%
7422	Mechanici a opraváři inform. a komun.technologií	3,2	2%	36%
7233	Mechanici a opraváři zeměd., prům. strojů a zař.	3,0	2%	39%
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie		**79,3**	**100%**	
3112	Stavební technici	12,0	15%	15%
1323	Řídící pracovníci ve stavebnictví a zeměměřictví	5,1	6%	22%
3123	Mistři a příbuzní pracovníci ve stavebnictví	3,5	4%	26%
3322	Obchodní zástupci	3,0	4%	30%
3313	Odb. prac. v obl. účetnictví, ekonomiky a person.	2,8	3%	33%
3119	Technici v ostatních průmyslových oborech	2,3	3%	36%
7112	Zedníci, kamnáři, dlaždiči, montéři suchých stav.	2,2	3%	39%
4311	Úředníci v oblasti účetnictví	1,7	2%	41%
3118	Technici kartografové, zeměměřiči apod.	1,7	2%	43%
7119	Ost. řemeslníci a kvalif. prac. hlavní staveb. výr.	1,7	2%	45%
5223	Prodavači v prodejnách	1,7	2%	48%
3334	Realitní makléři	1,6	2%	50%
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	1,6	2%	52%

Maturanti OV		v tis.	%	náčet
41 Zemědělství a lesnictví		**91,9**	**100%**	
3142	Technici v oblasti zemědělství, rybářství a vodoh.	4,9	5%	5%
8344	Obsluha vysokozdvižnýchvozíků a skladníci	3,3	4%	9%
5223	Prodavači v prodejnách	3,3	4%	13%
8332	Řidiči nákladních automobilů, tahačů	3,2	3%	16%
6130	Pěstitelé a chovatelé ve smíšeném hospodářství	3,1	3%	19%
3143	Technici v oblasti lesnictví	2,7	3%	22%
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	2,5	3%	25%
6121	Chovatelé hospodář. zvířat (kromě drůbeže)	2,4	3%	28%
6113	Zahradníci a pěstitelé v zahradnických školkách	2,2	2%	30%
3122	Mistři a příbuzní pracovníci ve výrobě	1,9	2%	32%
53 Zdravotnictví		**111,4**	**100%**	
3221	Všeobecné sestry bez specializace	38,4	34%	34%
2221	Všeobecné sestry se specializací	18,8	17%	51%
3212	Odb. laboranti a lab. asistenti v obl. zdravotnictví	5,0	4%	56%
5321	Ošetřovatelé ve zdravotnických a sociálních zař.	4,6	4%	60%
5322	Ošetřovatelé v obl. domácí péče a teren. soc. sl.	3,5	3%	63%
5142	Kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech	3,4	3%	66%
3255	Odborní pracovníci v oblasti rehabilitace	2,7	2%	69%
3213	Farmaceutičtí asistenti	2,6	2%	71%
5329	Prac. osobní péče ve zdravotní a soc. oblasti j. n.	2,4	2%	73%
63 Ekonomika a administrativa		**369,9**	**100%**	
4311	Úředníci v oblasti účetnictví	51,5	14%	14%
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	31,9	9%	23%
3313	Odb. prac. v oblasti účetnictví, ekonomiky a pers.	17,0	5%	27%
5223	Prodavači v prodejnách	16,6	4%	32%
4120	Sekretáři (všeobecní)	10,9	3%	35%
3343	Odb. prac. v administrativě a správě organizace	9,7	3%	37%
3322	Obchodní zástupci	9,2	2%	40%
4321	Úředníci ve skladech	8,2	2%	42%
4313	Mzdoví účetní	7,7	2%	44%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus		**55,5**	**100%**	
5131	Číšníci a servírky	4,3	8%	8%
5151	Provozní prac. stravovacích, ubytovacích zaříz.	3,7	7%	14%
5223	Prodavači v prodejnách	2,9	5%	20%
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	2,5	4%	24%
4224	Recepční v hotelích a dalších ubyt. zařízeních	1,9	3%	28%
1412	Řídící pracovníci v oblasti stravovacích služeb	1,6	3%	30%
4311	Úředníci v oblasti účetnictví	1,6	3%	33%
5120	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	1,4	3%	36%
4321	Úředníci ve skladech	1,3	2%	38%
3322	Obchodní zástupci	1,3	2%	41%
8322	Řidiči osob. a malých dodáv. automobilů, taxikáři	1,3	2%	43%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče		**58,2**	**100%**	
2342	Učitelé v oblasti předškolní výchovy	16,8	29%	29%
2359	Specialisté a odb.prac. v obl. výchovy,vzděl. j. n.	7,1	12%	41%
5312	Asistenti pedagogů	2,3	4%	45%
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	2,2	4%	49%
5321	Ošetřovatelé ve zdravotnických a sociálních zař.	1,9	3%	52%
5223	Prodavači v prodejnách	1,3	2%	54%
3343	Odb. prac. v administrativě a správě organizace	1,3	2%	57%
5311	Pracovníci péče o děti v mimoškol. zařízeních	1,2	2%	59%

5. Vývoj dosažené shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Ve sledování vývoje podílu ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) se středním odborným vzděláním (vyučení i maturanti) pracujících ve shodě nebo neshodě se svým dosaženým vzděláním lze sledovat dvě základní tendence:

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel pracujících v úplné shodě se svým vzděláním byl v období ekonomické krize nižší, po oživení ekonomiky podíl narostl (a to ze 41 % v roce 2013 na 43 % v roce 2016). V následujícím období zůstává podíl pracujících na pozicích, které jsou v úplné shodě s jejich vzděláním, bez výraznější změny. **U absolventů škol ve věku 20–24 let byl po odeznění krize nárůst pracujících na pozicích ve shodě se svým vzděláním výraznější**.

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel pracujících na pozicích, které jsou v hrubé neshodě s jejich vzděláním, **má rostoucí trend** – zvýšil se z téměř 34 % v roce 2013 na 37 % v roce 2016 a stejný podíl má i v roce 2019. U absolventů škol (mladých lidí ve věku 20–24 let i 25–29 let) lze sledovat také pozvolný nárůst podílů těch, kteří pracují v zaměstnáních, jež jsou v rozporu s jejich dosaženým středním vzděláním. Pouze u absolventů 20–24 let v posledním sledovaném období mezi roky 2016 až 2019 došlo k poklesu (ze 40 % na 37 %).

Graf 9: Vývoj hodnocení shody absolventů středního odborného vzdělávání a EAO se středním odborným vzděláním (2013, 2016 a 2019)

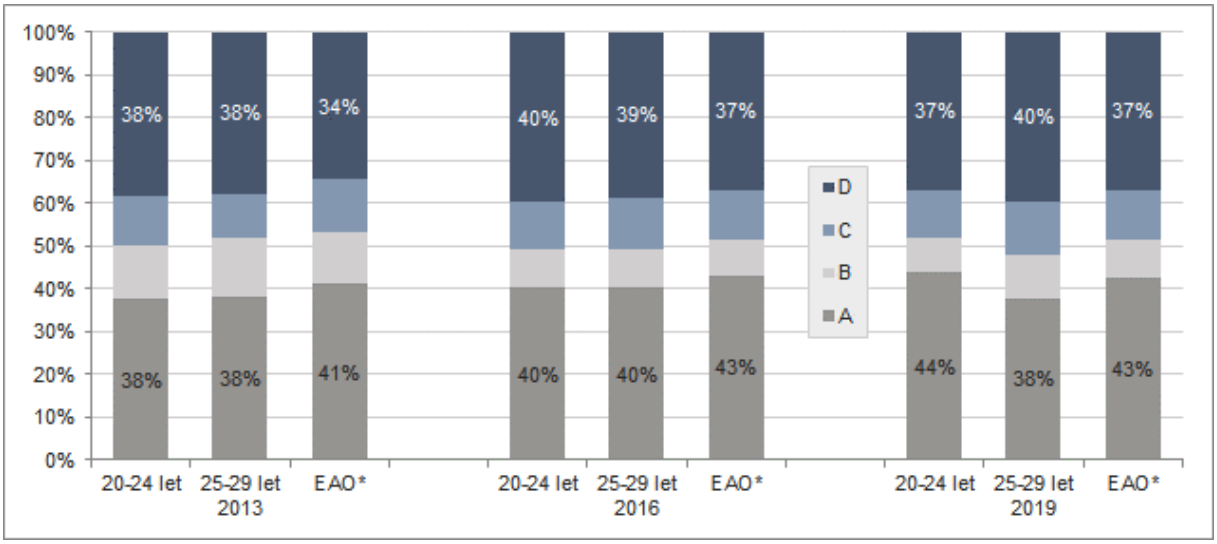

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda
**za sledované skupiny oborů*

Na vývoji podílu pracujících v úplné shodě a hrubé neshodě se projevuje více vlivů, zejména vývoj ekonomiky. Ze srovnání z předchozích šetření je zřejmé, že vliv ekonomické krize se negativně projevil nejen vyšší mírou nezaměstnanosti, ale i tím, jaké uplatnění uchazeči o zaměstnání nalezli. V období mezi roky 2009 a 2013 narostl podíl pracujících na pozicích v hrubé neshodě s jejich dosaženým vzděláním a současně poklesl podíl pracujících v úplné shodě. Tyto trendy se projevily u pracujících jako celku, ale ještě výrazněji u mladých absolventů ve věku 20–24 let, přičemž jejich míra nezaměstnanosti byla rekordně vysoká.

V dalším období s oživením ekonomiky se podíl pracujících v úplné shodě navýšil, tendence v nárůstu podílu pracujících v hrubé neshodě ale pokračovala. V roce 2016 i v roce 2019 až 37 % pracujících nepracovalo na pozicích, které by odpovídaly jejich dosaženému vzdělání.

Zmiňovaný trend ve vývoji hodnocení shody souvisí také s tím, že část lidí nenachází uplatnění na trhu práce. Kromě vyšší míry nezaměstnanosti a obtížnějšího hledání odpovídajícího uplatnění na trhu práce v období ekonomické krize působí na trh práce i další vlivy. Některé profese zanikají, jiné vznikají, mění se disproporce rozložení pracovních míst na trhu práce (např. úpadek textilního či těžebního průmyslu se výrazně projevil poklesem počtu pracovních míst a následně i absolventů škol). Lidé mění svoje profese také z jiných důvodů, než že na trhu práce nenajdou uplatnění. U části lidí chybí zájem o uplatnění ve vystudovaném oboru nebo o obor ztratili zájem. Výsledky šetření absolventů škol uvádějí i další důvody práce mimo obor – nízký plat, nutnost dojíždění či nevyhovující pracovní podmínky.[12]

5.1. Hodnocení vývoje dosažené shody vykonávaného zaměstnání a získaného vzdělání podle úrovně vzdělání – vyučení a maturanti

Zjištěné výsledky hodnocení shody vykonávaného zaměstnání a dosaženého vzdělání mají ale **odlišný vývoj u vyučených a u maturantů odborného vzdělávání (OV)**. U pracovníků s ukončeným středním vzděláním s výučním listem je podíl pracujících v hrubé neshodě vyšší ve srovnání s maturanty, ale ve sledovaném období 2013 až 2019 jejich podíl vzrostl ve vyšší míře než u pracovníků s maturitou. Mezi pracovníky s vyučením je také vyšší podíl těch, kteří pracují v úplné shodě se získaným vzděláním. Zaměstnanci s maturitním vzděláním pracují mnohem častěji na pozicích v částečné shodě či dílčí neshodě, což jim umožňuje širší profilace, kterou v průběhu vzdělávání získají.

Ve vývoji podílu vyučených pracujících na pozicích, které jsou v úplné shodě s jejich dosaženým vzděláním, lze pozorovat jen mírný pokles, a to až v posledním období (2016–2019). V předchozím období (2013–2016) byl tento podíl stejný. Podíl pracujících v hrubé neshodě naopak nejdříve narostl (z 37 % v roce 2013 na 40 % v roce 2016) a následně zůstal stejný (40 % v roce 2019).

V období 2013 až 2019 mírně poklesl podíl vyučených pracujících na pozicích, které odpovídají jejich vzdělání, a naopak se navýšil podíl pracujících na pozicích, jež vůbec neodpovídají jejich dosaženému vzdělání.

S oživením ekonomiky a trhu práce po roce 2013 se podíl maturantů odborného vzdělávání pracujících v úplné shodě s dosaženým vzděláním opětovně zvýšil. V roce 2019 dosahoval úrovně 40 % (v roce 2013 pouze 36 %). Podíl maturantů OV pracujících na pozicích, které jsou v hrubé neshodě s jejich dosaženým vzděláním, je mírně kolísavý, bez výraznějších změn (31 % v roce 2013 na 33 % v roce 2016 a pak opět pokles na 32 %).

Maturanti odborného vzdělávání v roce 2019 ve větší míře pracovali na pozicích v souladu s jejich dosaženým vzděláním, než tomu bylo v roce 2013, a to na úkor těch, kteří se uplatnili na pozicích, jež částečně odpovídaly jejich vzdělání. Podíl pracujících na pozicích, které jsou v hrubé neshodě s jejich vzděláním, se za toto období jen nepatrně navýšil.

[12] http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-3-09/Uplatneni-absolventu-mimo-obor-a-jeho-duvody. Více viz Trhlíková, J.: Přechod absolventů středních škol na trh práce – II. etapa – vybrané skupiny maturitních a učebních oborů. Dostupné na: https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-166

Graf 10: Vývoj hodnocení shody vyučených a maturantů odborného vzdělávání za sledované skupiny oborů (2013, 2016 a 2019)

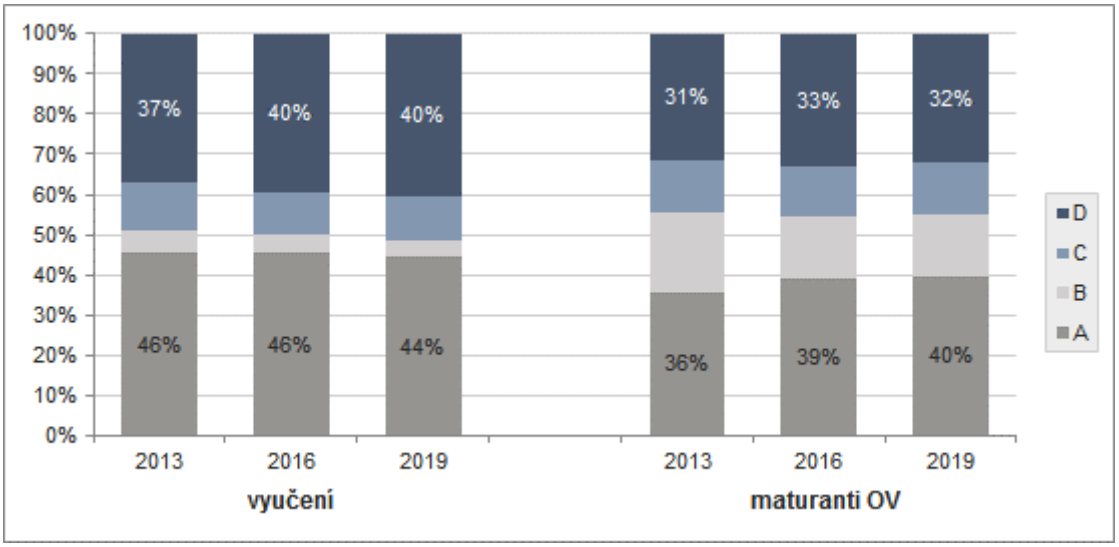

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda

VÝVOJ U ABSOLVENTŮ ŠKOL

U absolventů škol (mladých lidí ve věku 20–29 let) jsou mnohem výraznější rozdíly mezi vyučenými a maturanty než u celku (viz graf 10 a 11). Rozdíly jsou patrné zejména v podílu pracujících na pozicích v úplné shodě s dosaženým vzděláním. V roce 2019 pouze 34 % absolventů maturitních oborů OV pracovalo na pozicích, které jsou v úplné shodě s jejich vzděláním, vyučených až 46 %. Absolventi maturitních oborů OV se ve větší míře uplatňují na pozicích, které částečně odpovídají jejich vzdělání, i když tento podíl klesá. Současně za sledované období narostl podíl absolventů s vyučením pracujících na pozicích, které neodpovídají jejich kvalifikaci, tj. jsou v hrubé neshodě s jejich vzděláním. V případě absolventů maturitních oborů OV téže věkové skupiny nárůst nebyl zaznamenán. V roce 2019 tak podíl pracujících na pozicích v hrubé neshodě s dosaženým vzděláním se u absolventů s vyučením a maturitou OV téměř vyrovnal (v roce 2013 v neshodě pracovalo 35 % vyučených a 40 % maturantů OV).

Graf 11: Vývoj hodnocení shody absolventů středního odborného vzdělávání za sledované skupiny oborů (20–29letých v letech 2013, 2016 a 2019)

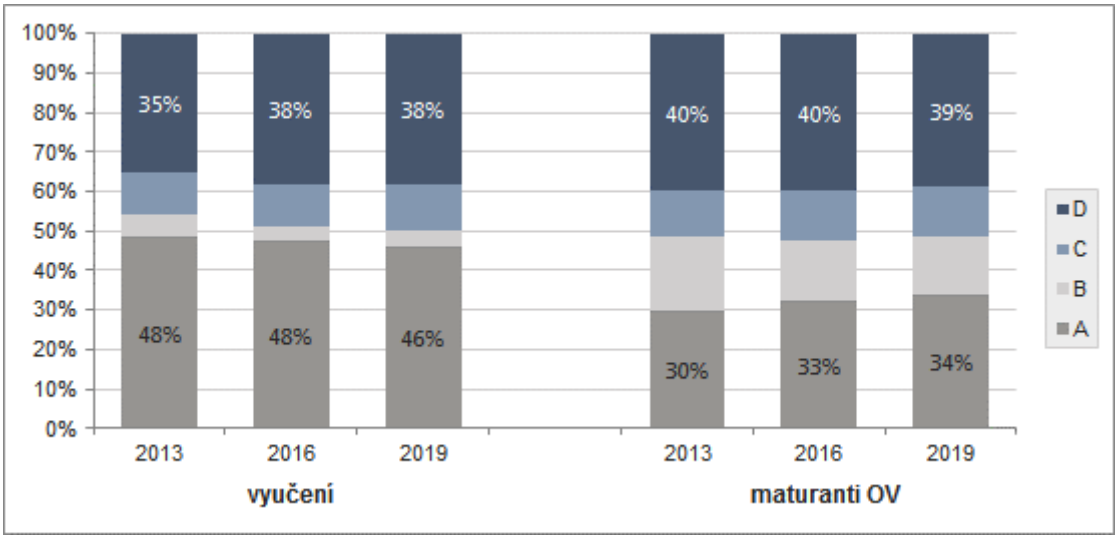

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda

Ve srovnání se všemi vyučenými je podílové zastoupení absolventů s vyučením v jednotlivých kategoriích shody velice obdobné, tj. rozdíly jsou malé.

Což neplatí u maturantů OV. Absolventi maturitních oborů OV pracují v menší míře na pozicích v úplné shodě a současně se častěji uplatňují na pozicích, které jsou v hrubé neshodě s jejich vzděláním než maturanti jako celek. Existuje mezi nimi výrazný rozdíl v míře uplatnění na pozicích, které odpovídají nebo neodpovídají jejich vzdělání, a to v neprospěch absolventů škol.

5.2. Vývoj dosažené shody vykonávaného zaměstnání a získaného vzdělání v nejčetnějších oborech vzdělání

Vývoj podílového zastoupení pracujících ve shodě nebo neshodě s dosaženým vzděláním značně ovlivňuje nejen úroveň, ale i obor získaného vzdělání. Absolventi některých oborů nacházejí uplatnění snadněji než absolventi jiných oborů. Na tento stav významně dopadá situace a vývoj v jednotlivých odvětvích hospodářství. Vývoj byl sledován pouze ve vybraných oborech s dostatečným počtem ekonomicky aktivních osob.

V některých sledovaných skupinách se podíl pracujících v úplné shodě i v hrubé neshodě razantně nezměnil (např. u vyučených ve strojírenských oborech). U části skupin ale došlo k výrazným změnám, ať už v případě vyučených (např. prudce narostl podíl vyučených pracujících na pozicích v hrubé neshodě s jejich vzděláním v gastronomických oborech) nebo maturantů OV (např. výrazně narostl podíl pracujících na pozicích v hrubé neshodě s dosaženým vzděláním ve stavebních oborech). Výraznější změny než na úrovni celku EAO lze ale sledovat u skupin absolventů, a to zejména čerstvých absolventů (20–24letých), u vyučených i maturantů OV. Hodnocení na úrovni absolventů škol podle kategorie a oboru vzdělání je ovšem komplikované, v některých případech spíše ilustrativní (viz kap 2).

U absolventů škol je **vývoj nejpříznivější ve skupině strojírenských oborů (především u vyučených absolventů),** a to ve smyslu vysokého podílu (a jeho nárůstu) těch, kteří ve svém zaměstnání uplatňují vzdělání získané na střední škole, a nízkého podílů těch, kteří pracují na pozicích, jež jsou v hrubé neshodě s jejich dosaženým vzděláním. **U většiny ostatních skupin oborů je z dlouhodobého hlediska vývoj méně příznivý, razantně se projevila zejména ekonomická krize** (viz poklesy pracujících absolventů v úplné shodě mezi roky 2009 a 2013).

VYUČENÍ ABSOLVENTI

Ze skupiny vyučených absolventů se velice dobře uplatňují v zaměstnáních odpovídajících dosaženému vzdělání absolventi **strojírenských oborů**. Téměř 67 % 20–24letých a 63 % 25–29letých pracuje na pozicích, které lze ohodnotit, že jsou v úplné shodě s jejich dosaženým vzděláním, a jejich podíl se od roku 2009 navýšil (viz tab. 5), současně poklesl podíl těchto absolventů pracujících na pozicích zcela mimo jejich kvalifikaci.

V případě absolventů **elektrotechnických učebních oborů** je situace relativně příznivější než u celku. Míra uplatnění absolventů na pozicích v úplné shodě s jejich vzděláním v období 2009–2019 narostla. Platí to ale pouze u absolventů 20–24letých, u 25–29letých již vývoj příznivý nebyl (stejně jako vývoj vyučených ve skupině elektrotechnických oborů jako celku).

Pokračující negativní vývoj z hlediska hodnocení shody vzdělání a zaměstnání lze sledovat ve skupině vyučených v **textilních oborech vzdělání**, což je odrazem negativního vývoje v tomto

odvětví a jeho úpadku. Hodnocení vyučených absolventů této skupiny oborů vzhledem k jejich nízkému počtu není zcela objektivní.

Nepříznivý vývoj je patrný i v míře uplatnění absolventů **stavebních oborů** vzdělání v odpovídajících zaměstnáních. Jejich podíl výrazně poklesl (u absolventů 20–24 letých z 51 % v roce 2009 na 39 % v roce 2019). Obdobná situace je i v případě uplatnění absolventů skupiny oborů **Obchod,** i když zde mezi roky 2016 a 2019 nastalo zlepšení.

Absolventi **gastronomických oborů** ve věku 20–24 let po znovuoživení ekonomiky ve větší míře nalézali uplatnění v oboru (38 % v roce 2013 a až 46 % v roce 2019). I nadále však platí, že míra nezaměstnanosti těchto absolventů je nadprůměrná a jejich počet klesá.

Tab. 5: Vývoj shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání v nejčetnějších oborech vzdělání podle úrovně dosaženého vzdělání – vyučení (2009, 2013, 2016 a 2019)

Vyučení - Skupina oborů		20-24 let				25-29 let				EAO			
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
2009	23 Strojírenství a strojírenská výroba	66%	6%	9%	**19%**	56%	8%	15%	**22%**	59%	8%	13%	**21%**
2013		64%	9%	12%	**16%**	66%	12%	11%	**11%**	57%	10%	13%	**21%**
2016		70%	4%	11%	**15%**	69%	6%	11%	**14%**	64%	6%	11%	**19%**
2019		67%	4%	11%	**18%**	63%	8%	13%	**16%**	64%	6%	12%	**17%**
2009	26 Elektrotech., telekom., výpočetní technika	41%	6%	9%	**44%**	45%	2%	12%	**42%**	41%	5%	10%	**44%**
2013		50%	2%	6%	**41%**	38%	6%	5%	**51%**	37%	5%	9%	**49%**
2016		44%	4%	4%	**49%**	39%	2%	11%	**47%**	37%	4%	13%	**47%**
2019		63%	0%	5%	**32%**	29%	1%	12%	**57%**	35%	4%	12%	**50%**
2009	31+32 Textilní výroba a kožedělný průmysl	21%	0%	11%	**68%**	19%	1%	29%	**51%**	23%	1%	16%	**61%**
2013		x	x	x	**x**	23%	12%	6%	**59%**	21%	2%	16%	**61%**
2016		7%	0%	14%	**80%**	18%	0%	25%	**57%**	18%	4%	15%	**63%**
2019		x	x	x	**x**	18%	0%	42%	**40%**	17%	4%	13%	**66%**
2009	36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	51%	0%	7%	**42%**	60%	1%	5%	**34%**	54%	2%	8%	**35%**
2013		52%	2%	9%	**36%**	54%	0%	11%	**35%**	55%	2%	10%	**32%**
2016		37%	1%	7%	**54%**	33%	1%	15%	**50%**	48%	3%	9%	**40%**
2019		39%	6%	15%	**41%**	45%	1%	10%	**44%**	44%	5%	10%	**41%**
2009	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	47%	5%	10%	**38%**	38%	4%	11%	**48%**	45%	3%	13%	**39%**
2013		38%	0%	14%	**48%**	37%	1%	8%	**54%**	45%	2%	14%	**39%**
2016		42%	4%	14%	**40%**	35%	3%	13%	**49%**	39%	3%	11%	**47%**
2019		46%	1%	11%	**42%**	31%	6%	8%	**54%**	37%	3%	10%	**50%**
2009	66 Obchod (provoz, sklad, prodavači)	54%	1%	2%	**43%**	49%	1%	4%	**46%**	44%	1%	6%	**49%**
2013		45%	0%	0%	**55%**	57%	0%	3%	**39%**	45%	1%	3%	**51%**
2016		43%	1%	0%	**56%**	44%	0%	2%	**54%**	40%	2%	5%	**53%**
2019		49%	0%	7%	**43%**	52%	5%	5%	**38%**	40%	1%	5%	**54%**
2009	Vyučení*	50%	4%	10%	**36%**	45%	4%	12%	**39%**	47%	5%	12%	**37%**
2013		49%	5%	12%	**34%**	48%	7%	9%	**36%**	46%	6%	12%	**37%**
2016		49%	3%	10%	**38%**	47%	3%	11%	**38%**	46%	4%	11%	**40%**
2019		52%	3%	12%	**34%**	43%	5%	11%	**41%**	44%	4%	11%	**40%**

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda
*za sledované skupiny oborů

ABSOLVENTI S MATURITNÍM VZDĚLÁNÍM

U absolventů maturitních oborů odborného vzdělávání byl zaznamenán nejdříve pokles podílu těch, kdo pracují na pozicích ve shodě se svým vzděláním (v období 2009 až 2013), a pak opětovný nárůst. Naopak, ve sledovaném období 2009 až 2019 se zvýšil podíl těch absolventů, kteří pracují v zaměstnáních, jež zcela nedopovídají jejich vzdělání.

I na maturitní úrovni vzdělání jsou skupiny oborů, jejichž absolventi se uplatňují ve větší míře na pozicích, které jsou v úplné shodě s jejich vzděláním. Nejlepší situace je ve **zdravotnických oborech**, kde podíl těch, kteří pracují v úplné shodě, je vysoký. I zde se však potýkají s problémy, např. jak lépe propagovat zdravotnické nelékařské profese, a nalákat tak mladou generaci, nebo jak zabránit odchodu do jiných odvětví či za prací do zahraniční.

Vyšší podíl pracujících v úplné shodě s dosaženým vzděláním je patrný i u absolventů maturitních **ekonomických oborů** vzdělávání (jedná se o nejčetnější maturitní obor). V období 2009 až 2016 podíl pracujících v úplné shodě výrazněji poklesl, naopak podíl pracujících v hrubé neshodě (tedy ve zcela jiných pozicích) narostl. Platilo to i u absolventů škol, zejména mladých ve věku 20–24 let, navíc podíl těch, kteří nalezli uplatnění v zaměstnáních odpovídajících jejich vzdělání, je zde výrazně nižší. V posledním období (2016–2019) podíl pracujících absolventů 20–24 let v odpovídajících zaměstnáních narostl a současně se snížil podíl pracujících v zaměstnáních, na výkon kterých nemají kvalifikaci (v předchozím období byl podíl pracujících absolventů ekonomických oborů na pozicích v hrubé neshodě s jejich vzděláním vysoký).

Výrazné změny z hlediska nárůstu podílu pracujících v hrubé neshodě nastaly ve skupině **stavebních oborů** vzdělávání. Zejména podíl mladých ve věku 20–24 let, kteří nepracují na pozicích souvisejících s jejich vzděláním, výrazně narostl (z 29 % v roce 2009 na 59 % v roce 2019). Ačkoliv zaměstnavatelé v této oblasti deklarují nedostatek pracovní síly, ve výsledku bývají absolventi silně znevýhodněni nedostatkem praxe.

Ekonomicky aktivní s maturitním vzděláním v některém ze **strojírenských oborů** se již tradičně jenom ve velmi malé míře uplatňují na pozicích, které by byly zcela ve shodě s dosaženým vzděláním. Jejich podíl ale roste (ze 14 % v roce 2009 na 21 % v roce 2019). Ve velké míře nacházejí uplatnění v zaměstnáních, která částečně (částečná shoda) nebo okrajově (dílčí neshoda) odpovídají jejich dosaženému vzdělání. Platí to i pro absolventy těchto oborů, přičemž 20–24letí absolventi se častěji uplatňují v zaměstnáních, která plně odpovídají jejich kvalifikaci (než maturanti strojírenských oborů jako celek) a jejich podíl z dlouhodobého hlediska roste.

Pro strukturu ekonomicky aktivních osob s maturitním vzděláním v **zemědělských oborech** z hlediska uplatnění v zaměstnání je charakteristický vysoký podíl pracujících v hrubé neshodě, tj. na pozicích, pro které nemají odpovídající vzdělání. U absolventů těchto oborů to platí ještě ve větší míře, pouze zlomek z nich (16 % 20–24 letých) pracuje v zaměstnáních, pro která získali kvalifikaci na střední škole. Ve vývoji posledních 10 let lze sledovat spíše trend poklesu podílu absolventů pracujících ve shodě, u maturantů zemědělských oborů jako celku stagnaci.

Zaznamenané změny z hlediska vývoje podílu pracujících v zaměstnáních odpovídajících či neodpovídajících jejich vzdělání jsou v případě skupiny **elektrotechnických oborů** negativní. Klesá podíl těch, kteří pracují na pozicích, jež jsou v úplné shodě s jejich vzděláním, a naopak roste podíl těch, u kterých je neshoda mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním. Platí to i pro absolventy, zejména 25–29leté.

Tab. 6: Vývoj shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání v nejčetnějších oborech vzdělání podle úrovně dosaženého vzdělání – maturanti (2009, 2013, 2016 a 2019)

Maturanti - Skupina oborů		20-24 let				25-29 let				EAO			
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
2009	23 Strojírenství a strojírenská výroba	9%	32%	27%	**33%**	10%	34%	34%	**23%**	14%	33%	28%	**25%**
2013		12%	38%	26%	**24%**	16%	37%	25%	**22%**	12%	34%	26%	**29%**
2016		36%	21%	25%	**18%**	36%	8%	30%	**25%**	20%	22%	28%	**29%**
2019		34%	18%	30%	**18%**	27%	18%	32%	**23%**	21%	22%	29%	**29%**
2009	26 Elektrotech., telekom., výpočetní technika	26%	36%	6%	**31%**	35%	31%	3%	**30%**	30%	34%	8%	**28%**
2013		32%	25%	5%	**38%**	27%	38%	6%	**30%**	27%	34%	8%	**31%**
2016		20%	37%	1%	**41%**	18%	36%	8%	**39%**	22%	33%	8%	**37%**
2019		30%	20%	7%	**43%**	23%	33%	8%	**36%**	24%	33%	8%	**35%**
2009	36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	36%	17%	18%	**29%**	33%	8%	17%	**42%**	35%	16%	21%	**28%**
2013		17%	21%	24%	**38%**	34%	12%	17%	**36%**	28%	14%	23%	**35%**
2016		22%	3%	12%	**63%**	34%	6%	6%	**54%**	28%	10%	15%	**47%**
2019		24%	8%	8%	**59%**	26%	9%	17%	**48%**	29%	14%	16%	**41%**
2009	41 Zemědělství, lesnictví a rybářství	19%	19%	3%	**59%**	9%	29%	15%	**47%**	19%	23%	16%	**42%**
2013		32%	0%	5%	**63%**	27%	29%	9%	**35%**	21%	19%	20%	**40%**
2016		13%	4%	32%	**51%**	21%	10%	23%	**46%**	18%	12%	23%	**47%**
2019		16%	7%	22%	**56%**	19%	13%	23%	**45%**	20%	10%	27%	**43%**
2009	53 Zdravotnictví	71%	4%	8%	**17%**	76%	6%	4%	**14%**	72%	9%	7%	**12%**
2013		40%	14%	19%	**27%**	61%	21%	12%	**6%**	67%	13%	8%	**12%**
2016		44%	2%	19%	**34%**	65%	11%	7%	**17%**	77%	3%	8%	**13%**
2019		51%	0%	10%	**38%**	62%	0%	15%	**22%**	78%	1%	9%	**12%**
2009	63 Ekonomika a administrativa	47%	10%	4%	**39%**	49%	7%	3%	**41%**	61%	9%	5%	**25%**
2013		34%	6%	5%	**55%**	36%	7%	7%	**50%**	55%	9%	6%	**30%**
2016		28%	14%	8%	**51%**	40%	10%	6%	**43%**	54%	10%	6%	**30%**
2019		43%	10%	7%	**40%**	40%	14%	6%	**40%**	55%	11%	6%	**29%**
2009	Maturanti OV (SOŠ)*	37%	17%	11%	**35%**	36%	18%	12%	**34%**	39%	19%	14%	**28%**
2013		29%	18%	12%	**41%**	30%	20%	11%	**39%**	36%	20%	13%	**31%**
2016		32%	15%	12%	**41%**	33%	15%	13%	**39%**	39%	15%	13%	**33%**
2019		36%	13%	11%	**40%**	33%	15%	14%	**38%**	40%	15%	13%	**32%**

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda
*za sledované skupiny oborů

Tab. 7: Vývoj hrubé neshody u absolventů i všech EAO v nejčetnějších oborech vzdělání podle úrovně dosaženého vzdělání (2009–2016)

	20-24	25-29	EAO*
Strojírenství a strojírenská výroba	=	-	=
Elektrotech.,telekom.,výp.technika	- -	+++	+
Textilní výroba a kožedělný průmysl	x	- -	=
Stavebnictví, geodézie a kartografie	=	++	=
Obchod (provoz,sklad,prodavači)	=	-	=
Gastronomie, hotelnictví a turismus	=	+	++
Všichni vyučení*	=	=	=
Strojírenství a strojírenská výroba	- -	=	=
Elektrotech.,telekom.,výp.technika	++	+	+
Stavebnictví, geodézie a kartografie	+++	+	++
Zemědělství, lesnictví a rybářství	=	=	=
Zdravotnické	+++	+	=
Ekonomika a administrativa	=	=	=
Všichni SOŠ s maturitou*	=	=	=

*za sledované skupiny oborů

x hodnoty nelze stanovit vzhledem k velikosti vzorku
+++ výrazný nárůst (více než 15 p.b.)
++ výraznější nárůst (10-15 p.b.)
+ nárůst (5-10 p.b.)
= změny nepřesahující 5% výchozího stavu
- pokles (5-10 p.b.)
- - výraznější pokles (10-15 p.b.)
- - - výrazný pokles (více než 15 p.b.)

6. Závěrečné shrnutí

Realizovaná analýza shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání přináší informace z oblasti uplatnění absolventů škol na trhu práce. Sledování probíhalo ve dvou rovinách. V první se hodnotí uplatnění absolventů z hlediska odbornosti, tj. zda absolventi naleznou uplatnění v příslušném profesním oboru, a to jak z hlediska dosažené úrovně vzdělání, tak z pohledu odborného zaměření. Ve druhé rovině sledujeme, jaká zaměstnání vykonávají osoby se středním odborným vzděláním, která z nich odpovídají jejich vzdělání a které nikoliv. Samotné hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání, tj. hodnocení úrovně i odbornosti absolvovaného vzdělání ve vykonávaném zaměstnání, vypovídá o využití získané odborné kvalifikace v reálných podmínkách na trhu práce.

Úplnou shodu vzdělání a zaměstnání (plné využití kvalifikace) **vykazuje 44 % všech vyučených a 40 % maturantů odborného vzdělávání**. Vyučení dosahují vyšší míry úplné shody než maturanti OV. V případě absolventů je míra uplatnění mírně odlišná. **Absolventi (20–29 let) s vyučením dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (46 %)**, na druhé straně je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě s dosaženým vzděláním (38 %). Jenom malá část vyučených absolventů pracuje na pozicích, které jsou mezi těmito kategoriemi, tedy na pozicích, jež částečně nebo okrajově souvisejí s dosaženým středním vzděláním. **Absolventi maturitního odborného vzdělávání se uplatňují v souladu se svou úrovní dosaženého vzdělání a se svou kvalifikací v úplné shodě jenom v 34 %**, ovšem další část se jich uplatňuje také na pozicích, které je zařazují do kategorie částečné shody (15 %), což je umožněno širší přípravou v maturitních oborech středního odborného vzdělávání. Hrubou neshodu vzdělání a zaměstnání vykazuje 39 % absolventů maturitního odborného vzdělávání. Absolventi (20–29 let) jsou na tom ale značně hůře než maturanti odborného vzdělávání jako celek. Značně méně absolventů se jich uplatňuje na pozicích, které jsou v úplné shodě se získaným vzděláním a kvalifikací. Mají zřejmě obtížnější pozici na trhu práce, pokud se chtějí uplatnit v oboru.

Z hlediska skupin oborů vysokou míru dosažné úrovně úplné shody dosáhli vyučení ve **strojírenských oborech**, úroveň úplné shody je zde vysoká, téměř 64 %. V případě maturantů je podíl pracujících v úplné shodě nižší, ale značná část jich pracuje na pozicích, které alespoň částečně odpovídají získanému středoškolskému vzdělání. Na základě těchto výsledků lze říci, že právě absolventi strojírenských oborů ve velké míře zůstávají věrní své profesi a vykonávají práci, na kterou mají kvalifikaci. Potvrzují to i výsledky z hodnocení zaměstnání. Mechanici a opraváři motorových vozidel, pracovníci na zpracování plechu, lakýrníci a natěrači, stavební zámečníci, nástrojáři, strojírenští technici, to je jen část strojírenských zaměstnání, v nichž pracuje vysoký podíl těch, kteří získali odborné středoškolské vzdělání v oblasti strojírenství.

Již tradičně vysoký podíl pracujících v zaměstnáních, jež jsou ve shodě s jejich dosaženým vzděláním, je v řadách maturantů **zdravotnických oborů**. Až tři čtvrtiny z nich pracují v zaměstnáních, která plně odpovídají jejich kvalifikaci. Souvisí to se specifičností zdravotnických oborů a s nedostatkem pracovníků ve zdravotnictví. V zaměstnáních, jako všeobecné sestry se specializací či bez specializace a odborní laboranti, které vykonávají obyvatelé s nejvýše dosaženým středním vzděláním, pracují téměř výhradně pouze ti, kteří získali odborné vzdělání v příslušných oborech středního vzdělávání. Tato vysoká shoda je dána i tím, že pro daná zaměstnání je jednoznačně předepsána dosažená kvalifikace a pracovníci, kteří určené vzdělání nemají, je nemohou vykonávat.

Z početnějších skupin oborů je poměrně dobrá situace z hlediska hodnocení podílu pracujících v zaměstnáních, která jsou v úplné shodě s jejich vzděláním, také u vyučených ve skupinách oborů **Stavebnictví, geodézie a kartografie, Osobní a provozní služby** a **Obchod**.

U maturantů odborného vzdělávání ve skupinách **Ekonomika a administrativa** (i když u absolventů tak příznivá situace není), **Informatických oborů** a **Pedagogika, učitelství a sociální péče**.

Mezi zaměstnání s vysokým podílem pracujících v úplné shodě, kromě již výše jmenovaných, patří **krejčí, kožešníci a kloboučníci, kadeřnice/kadeřníci, montéři a opraváři elektrických vedení a instalatéři, potrubáři, stavební zámečníci a stavební klempíři**. Ve všech těchto případech se jedná o zaměstnání, která jsou úzce specializovaná, a pro jejich výkon je potřebná příslušná kvalifikace. Vysoký podíl kvalifikovaných osob pracuje také v zaměstnáních **pěstitelé a chovatelé ve smíšeném hospodářství, technici v oblasti lesnictví a učitelé v oblasti předškolní výchovy**.

Zajímavou kategorií z hlediska hodnocení shody je hrubá neshoda. **Vysoké hodnoty hrubé neshody** na jedné straně **poukazují na určitý rozpor mezi přípravou absolventů a skutečnými potřebami trhu práce**. Na druhé straně ovšem ukazují i na **adaptabilitu a flexibilitu absolventů**. Při úvahách o změnách ve vzdělávacím systému a přípravě absolventů pro výkon povolání v souvislosti s hodnocením dobré či špatné uplatnitelnosti absolventů je potřeba přihlédnout i k dalším faktorům – k míře nezaměstnanosti, pracovním a mzdovým podmínkám, atraktivnosti pracovní pozice a dalším faktorům, které rovněž ovlivňují setrvání či nástup absolventů na odpovídající pracovní pozici. V souvislosti s tím je potřeba kvalitně informovat zájemce o studium jednotlivých oborů tak, aby bylo jejich rozhodnutí studovat daný obor zváženo i s ohledem na budoucnost a možnosti jejich uplatnění po ukončení studia.

V rychle se rozvíjející a měnící se době, ve které žijeme, je potřeba počítat s tím, že vzdělání, které získáme na střední škole, nebude postačující po celý profesní život. V každém oboru dochází k vývoji a novým objevům, navíc se projevují vlivy ekonomické. Všichni tedy musíme počítat s tím, že bude nutné neustále se vzdělávat, ať už formálně, či neformálně a je potřeba být k novým věcem otevření a přístupní. Získané středoškolské vzdělání je pouze počáteční krok do života na trhu práce. Jak vyplývá z šetření shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání, pouze část absolventů se uplatní přímo v oboru a ostatní se přizpůsobí a uplatní se na trhu práce v jiných zaměstnáních. Pro ty, kteří mají problémy s uplatněním v oboru nebo nemají zájem o uplatnění v oboru, je řada cest, jak si změnit či zvýšit kvalifikaci a najít tak svou cestu k uplatnění na trhu práce. Pomocnou ruku mohou nalézt i na stránkách Národního pedagogického institutu České republiky https://www.npi.cz/.

7. Přílohy

Příloha 1: Podíly pracovníků v zaměstnáních podle skupin oborů vzdělání (zaměstnání s více než 2 tis. EAO, v %, 2019, řazeno podle maximálního zastoupení) – viz kap. 4.3

VYU+MZ ISCO	Počet v tis.	EAO MAX	18 INFO	21 HORN	23 STRO	26 ELEKT	28 CHEMIE	29 POTR	31+32 TEXKUZ	36 STAV	41 ZEMĚ	53 ZDRA	63 EKON	65 GASTR	66 OBCH	69 SLUŽ	75 PEDA	82 UMENI
1342 Řídící pracovníci v oblasti zdravotnictví	2,1	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**100%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3221 Všeobecné sestry bez specializace	39,2	98%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	**98%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%
7531 Krejčí, kožešníci a kloboučníci	3,9	98%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**98%**	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
2221 Všeobecné sestry se specializací	19,5	96%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**96%**	2%	0%	0%	0%	1%	0%
5141 Kadeřníci	19,8	96%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	**96%**	0%	1%
7213 Pracovníci na zpracování plechu	4,9	95%	0%	1%	**95%**	0%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2342 Učitelé v oblasti předškolní výchovy	18,2	92%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	1%	4%	0%	1%	0%	**92%**	0%
7231 Mechanici a opraváři motorových vozidel	45,0	91%	0%	0%	**91%**	1%	0%	0%	0%	2%	1%	1%	1%	2%	0%	0%	0%	0%
3143 Technici v oblasti lesnictví	3,0	91%	0%	0%	4%	2%	0%	0%	3%	0%	**91%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
7411 Stavební a provozní elektrikáři	26,1	88%	0%	3%	5%	**88%**	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
7413 Montéři a opraváři elektrických vedení	8,5	86%	1%	3%	3%	**86%**	0%	0%	0%	3%	1%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	0%
3352 Pracovníci veřejné správy v oblasti daní	2,6	86%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	12%	0%	**86%**	0%	0%	0%	0%	0%
3213 Farmaceutičtí asistenti	3,0	85%	0%	0%	0%	0%	6%	0%	0%	0%	2%	**85%**	0%	7%	0%	0%	0%	0%
3212 Odb. laboranti a laborat. asist. ve zdravot.	5,9	84%	0%	0%	0%	0%	13%	0%	0%	0%	3%	**84%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%
7222 Nástrojaři a příbuzní pracovníci	68,3	81%	0%	2%	**81%**	5%	0%	1%	0%	7%	2%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
4313 Mzdoví účetní	9,5	80%	0%	0%	3%	0%	0%	1%	5%	3%	3%	0%	**80%**	1%	2%	0%	3%	0%
7131 Malíři, tapetáři	11,0	80%	0%	0%	10%	3%	0%	0%	1%	**80%**	1%	0%	0%	4%	0%	2%	0%	0%
3113 Elektrotechnici a technici energetici	17,8	80%	1%	0%	10%	**80%**	0%	0%	0%	6%	3%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
7115 Tesaři a stavební truhláři	14,0	79%	0%	0%	15%	3%	0%	0%	0%	**79%**	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
3115 Strojírenští technici	30,4	78%	0%	0%	**78%**	13%	0%	0%	1%	3%	0%	0%	3%	2%	0%	0%	0%	0%
4311 Úředníci v oblasti účetnictví	67,1	77%	0%	0%	3%	2%	1%	1%	1%	3%	3%	2%	**77%**	2%	3%	0%	1%	1%
3255 Odborní pracovníci v oblasti rehabilitace	3,7	77%	0%	0%	5%	5%	0%	0%	6%	0%	0%	**77%**	7%	0%	0%	0%	0%	0%
7536 Obuvníci a příbuzní pracovníci	2,3	76%	0%	0%	3%	3%	0%	0%	**76%**	5%	2%	0%	0%	0%	9%	2%	0%	0%
3333 Odb. prac. ÚP a pracovních agentur	4,5	75%	0%	0%	4%	0%	4%	0%	2%	0%	3%	0%	**75%**	3%	0%	0%	9%	0%
7412 Elektromechanici	25,8	75%	1%	0%	20%	**75%**	0%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
7232 Mechanici a opraváři leteckých motorů	2,0	74%	0%	0%	**74%**	11%	0%	0%	0%	8%	0%	0%	0%	7%	0%	0%	0%	0%
3112 Stavební technici	16,3	74%	0%	0%	7%	13%	0%	0%	2%	**74%**	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
3142 Technici v obl. zeměd., rybářství a vodoh.	6,8	74%	0%	0%	4%	1%	1%	3%	1%	7%	**74%**	0%	7%	0%	3%	0%	0%	0%
3434 Šéfkuchaři a šéfcukráři	6,6	73%	0%	0%	0%	1%	5%	7%	5%	0%	5%	0%	0%	**73%**	2%	2%	0%	0%
7112 Zedníci, dlaždiči, montéři suchých staveb	57,0	72%	0%	1%	13%	6%	0%	1%	1%	**72%**	2%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%
2411 Specialisté v oblasti účetnictví	3,2	72%	0%	0%	3%	10%	2%	0%	2%	1%	3%	2%	**72%**	2%	1%	0%	2%	0%
7224 Brusiči, leštiči a ostřiči nástrojů a kovů	7,1	72%	0%	0%	**72%**	0%	0%	2%	1%	8%	2%	0%	0%	4%	8%	0%	0%	2%
7533 Švadleny, šičky, vyšívači	8,5	72%	0%	0%	1%	0%	0%	2%	**72%**	0%	3%	0%	4%	3%	10%	5%	1%	0%
7212 Svářeči, řezači plamenem a páječi	36,7	71%	1%	0%	**71%**	4%	0%	1%	1%	12%	2%	0%	2%	5%	0%	0%	0%	1%
4131 Pracovníci pro zpracování textů, písaři	2,2	71%	0%	0%	6%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	12%	**71%**	0%	0%	0%	12%	0%
7121 Pokrývači	6,8	71%	1%	0%	18%	3%	0%	1%	0%	**71%**	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%
8153 Obsluha šicích a vyšívacích strojů	9,4	71%	0%	0%	3%	2%	0%	0%	**71%**	0%	4%	0%	5%	3%	4%	7%	0%	2%
7223 Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	56,0	69%	2%	0%	**69%**	9%	0%	0%	1%	5%	2%	0%	3%	5%	2%	1%	0%	1%
3312 Odborní pracovníci v oblasti peněžnictví	8,6	69%	2%	0%	1%	6%	0%	2%	0%	7%	3%	0%	**69%**	4%	2%	3%	3%	0%
3114 Technici elektronici	4,3	68%	9%	0%	21%	**68%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
4120 Sekretáři (všeobecní)	16,3	67%	1%	0%	3%	2%	1%	1%	3%	1%	5%	2%	**67%**	4%	2%	1%	5%	1%
7422 Mechanici inform. a komunik. technologií	5,7	67%	13%	0%	1%	**67%**	0%	0%	0%	9%	0%	0%	1%	1%	7%	0%	0%	0%
7111 Pracovníci montovaných staveb	6,0	67%	0%	0%	13%	1%	0%	4%	2%	**67%**	0%	0%	7%	3%	0%	0%	0%	3%
7126 Instalatéři, stavební zámečníci a klempíři	33,3	67%	1%	0%	21%	5%	0%	0%	0%	**67%**	0%	0%	2%	2%	0%	0%	0%	0%
8332 Řidiči nákladních automobilů, tahačů	104,0	66%	0%	1%	**66%**	6%	0%	1%	0%	13%	6%	0%	3%	3%	1%	0%	0%	0%
2359 Specialisté,odb. prac. v obl. vzdělávání j.n.	10,8	66%	0%	0%	4%	1%	0%	1%	2%	0%	8%	3%	12%	3%	0%	0%	**66%**	1%
7122 Podlaháři a obkladači	9,2	66%	0%	0%	8%	11%	0%	0%	1%	**66%**	1%	0%	7%	1%	2%	0%	0%	3%
2651 Výtvarní umělci	4,3	66%	5%	0%	0%	3%	4%	0%	2%	16%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**66%**
5120 Kuchaři, pomocní kuchaři	62,2	65%	0%	0%	3%	2%	0%	5%	11%	1%	1%	1%	2%	**65%**	7%	1%	0%	1%
8341 Řidiči a obsluha zeměděl., lesn. strojů	21,2	65%	0%	0%	**65%**	2%	0%	0%	0%	12%	16%	0%	0%	2%	2%	0%	0%	0%
3313 Odb. prac. v obl. účetnictví, ekon., person.	26,2	65%	0%	0%	6%	2%	0%	0%	3%	11%	7%	0%	**65%**	2%	0%	0%	3%	1%
1412 Řídící prac. v oblasti stravovacích služeb	3,3	64%	0%	0%	9%	0%	0%	12%	5%	0%	0%	1%	3%	**64%**	6%	0%	0%	0%
8331 Řidiči autobusů, trolejbusů a tramvají	20,0	64%	0%	1%	**64%**	8%	1%	0%	4%	8%	6%	0%	0%	6%	2%	0%	1%	0%
7233 Mechanici a opraváři zeměd.,prům. strojů	48,4	64%	0%	1%	**64%**	16%	0%	1%	1%	8%	3%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	1%
4211 Pokladníci ve fin. institucích, na poštách	8,3	63%	2%	0%	2%	1%	0%	3%	6%	0%	3%	2%	**63%**	8%	2%	3%	6%	0%
8152 Obsluha tkacích a pletacích strojů	3,0	63%	0%	0%	12%	5%	0%	0%	**63%**	0%	5%	0%	0%	10%	2%	0%	3%	0%
7132 Lakýrníci a natěrači (kromě stavebních)	8,9	63%	1%	0%	**63%**	6%	0%	0%	2%	23%	2%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	2%
7211 Modeláři, formíři, jádraři a slévači	3,1	63%	0%	6%	**63%**	0%	0%	0%	3%	11%	10%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	5%
7421 Mechanici a opraváři elektron. přístrojů	7,6	63%	2%	0%	17%	**63%**	0%	1%	0%	4%	2%	3%	1%	2%	2%	2%	0%	1%
6130 Pěstitelé a chovatelé ve smíšeném hosp.	5,7	63%	0%	0%	27%	3%	0%	0%	0%	2%	**63%**	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%
9611 Pracovníci odvozu a recyklace odpadů	2,4	63%	0%	0%	18%	7%	0%	8%	0%	**63%**	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%
1323 Řídící prac. ve stavebnictví a zeměměř.	9,6	62%	0%	0%	22%	13%	0%	0%	0%	**62%**	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
3117 Důlní a hutní technici	2,6	61%	0%	0%	**61%**	15%	0%	0%	0%	14%	9%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
3353 Pracov. veřejné správy v obl. soc. dávek	3,4	61%	0%	0%	5%	0%	12%	0%	0%	1%	1%	0%	**61%**	0%	0%	0%	21%	0%

Příloha 2: Podíly pracovníků v zaměstnáních podle skupin oborů vzdělání (zaměstnání s více než 2 tis. EAO, v %, 2019, řazeno podle ISCO)

VYU+MZ		Počet	EAO	18	21	23	26	28	29	31+32	36	41	53	63	65	66	69	75	82
ISCO		v tis.	MAX	INFO	HORN	STRO	ELEKT	CHEMIE	POTR	TEXKUŽ	STAV	ZEMĚ	ZDRA	EKON	GASTR	OBCH	SLUŽ	PEDA	UMĚNÍ
1213	Řídící prac. v obl. strategie a politiky org.	13,2	35%	0%	0%	**35%**	12%	3%	0%	2%	12%	6%	1%	12%	6%	1%	0%	3%	6%
1221	Řídící prac. v obl. obchodu, marketingu	4,8	40%	0%	0%	**40%**	20%	1%	0%	0%	10%	0%	0%	17%	10%	0%	0%	2%	0%
1321	Řídící pracovníci v průmyslové výrobě	8,4	53%	0%	0%	**53%**	10%	6%	6%	1%	4%	2%	0%	11%	4%	0%	0%	0%	3%
1323	Řídící prac. ve stavebnictví a zeměměřictví	9,6	62%	0%	0%	22%	13%	0%	0%	0%	**62%**	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
1324	Řídící pracovníci v dopravě, logistice	4,0	28%	7%	0%	**28%**	20%	6%	7%	6%	6%	2%	0%	17%	0%	1%	0%	0%	0%
1342	Řídící pracovníci v oblasti zdravotnictví	2,1	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**100%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%
1412	Řídící prac. v obl. stravovacích služeb	3,3	64%	0%	0%	9%	0%	0%	12%	5%	0%	0%	1%	3%	**64%**	6%	0%	0%	0%
1420	Řídící prac. v maloobchodě a velkoob.	2,7	32%	3%	0%	**32%**	19%	8%	14%	0%	0%	1%	3%	14%	2%	5%	0%	0%	0%
1439	Řídící pracovníci v ostatních službách	3,5	35%	0%	0%	27%	8%	0%	0%	0%	14%	4%	0%	**35%**	12%	0%	0%	0%	0%
2221	Všeobecné sestry se specializací	19,5	96%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**96%**	2%	0%	0%	0%	1%	0%
2320	Učitelé odborných předmětů, prakt. vyuč.	2,9	33%	0%	0%	**33%**	21%	0%	0%	0%	4%	5%	0%	16%	0%	0%	0%	20%	0%
2342	Učitelé v oblasti předškolní výchovy	18,2	92%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	1%	4%	0%	1%	0%	**92%**	0%
2359	Spec.,odb. prac. v obl. výchovy a vzděl. j.n.	10,8	66%	0%	0%	4%	1%	0%	1%	2%	0%	8%	3%	12%	3%	0%	0%	**66%**	1%
2411	Specialisté v oblasti účetnictví	3,2	72%	0%	0%	3%	10%	2%	0%	2%	1%	3%	2%	**72%**	2%	1%	0%	2%	0%
2412	Finanční a investiční poradci	3,1	42%	0%	5%	15%	3%	0%	0%	3%	9%	3%	2%	**42%**	5%	0%	0%	5%	8%
2433	Specialisté v oblasti prodeje a nákupu	2,6	31%	0%	0%	14%	**31%**	13%	0%	8%	2%	5%	0%	16%	0%	0%	11%	0%	0%
2514	Programátoři počítačových aplikací	2,0	50%	**50%**	0%	33%	14%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	0%
2522	Systémoví administrátoři, správci p. sítí	4,2	28%	20%	0%	11%	**28%**	0%	0%	0%	2%	3%	0%	28%	8%	0%	0%	0%	0%
2651	Výtvarní umělci	4,3	66%	5%	0%	0%	3%	4%	0%	2%	16%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**66%**
3111	Technici v chemických a fyzik. vědách	3,6	41%	0%	0%	7%	21%	**41%**	2%	0%	4%	2%	10%	4%	8%	1%	0%	0%	0%
3112	Stavební technici	16,3	74%	0%	0%	7%	13%	0%	0%	2%	**74%**	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
3113	Elektrotechnici a technici energetici	17,8	80%	1%	0%	10%	**80%**	0%	0%	0%	6%	3%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
3114	Technici elektronici	4,3	68%	9%	0%	21%	**68%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
3115	Strojírenští technici	30,4	78%	0%	0%	**78%**	13%	0%	0%	1%	3%	0%	0%	3%	2%	0%	0%	0%	0%
3116	Technici v chemickém inženýrství	5,0	34%	1%	0%	17%	1%	**34%**	14%	0%	4%	14%	0%	10%	0%	6%	0%	0%	0%
3117	Důlní a hutní technici	2,6	61%	0%	0%	**61%**	15%	0%	0%	0%	14%	9%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
3118	Technici kartografové, zeměměřiči	4,3	42%	3%	0%	7%	7%	0%	0%	4%	**42%**	4%	0%	30%	0%	0%	0%	2%	0%
3119	Technici v ostatních průmys. oborech	11,3	21%	0%	2%	21%	**21%**	3%	3%	4%	20%	4%	0%	15%	5%	1%	0%	0%	1%
3121	Mistři a příbuzní prac. v obl. těžby, hutn.	2,6	55%	0%	9%	**55%**	6%	9%	0%	0%	17%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3122	Mistři a příbuzní pracovníci ve výrobě	45,2	41%	1%	0%	**41%**	16%	1%	3%	5%	10%	5%	1%	9%	5%	2%	1%	1%	1%
3123	Mistři a příbuzní prac. ve stavebnictví	9,1	59%	4%	0%	11%	4%	0%	0%	0%	**59%**	14%	0%	4%	5%	0%	0%	0%	0%
3139	Operátoři velínů jinde neuvedení	2,1	45%	0%	0%	**45%**	16%	0%	0%	0%	7%	14%	0%	0%	9%	9%	0%	0%	0%
3141	Technici a laboranti v biologických ob.	2,0	26%	0%	0%	19%	17%	2%	9%	5%	3%	**26%**	5%	14%	0%	0%	0%	0%	0%
3142	Tech. v obl.zeměděl., rybářství, vodohos.	6,8	74%	0%	0%	4%	1%	1%	3%	1%	7%	**74%**	0%	7%	0%	3%	0%	0%	0%
3143	Technici v oblasti lesnictví	3,0	91%	0%	0%	4%	2%	0%	0%	3%	0%	**91%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3212	Odb. laboranti a laboratorní asistenti	5,9	84%	0%	0%	0%	0%	13%	0%	0%	0%	3%	**84%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3213	Farmaceutičtí asistenti	3,0	85%	0%	0%	0%	0%	6%	0%	0%	0%	2%	**85%**	0%	7%	0%	0%	0%	0%
3221	Všeobecné sestry bez specializace	39,2	98%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	**98%**	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3255	Odb. pracovníci v oblasti rehabilitace	3,7	77%	0%	0%	5%	5%	0%	0%	6%	0%	0%	**77%**	7%	0%	0%	0%	0%	0%
3312	Odb. pracovníci v oblasti peněžnictví	8,6	69%	2%	0%	1%	6%	0%	2%	0%	7%	3%	0%	**69%**	4%	2%	3%	3%	0%
3313	Odb. prac. v obl. účetnictví, ekonomiky	26,2	65%	0%	0%	6%	2%	0%	0%	3%	11%	7%	0%	**65%**	2%	0%	0%	3%	1%
3321	Odb. pracovníci v oblasti pojišťovnictví	11,4	58%	3%	0%	16%	5%	2%	2%	1%	2%	2%	2%	**58%**	5%	1%	0%	2%	0%
3322	Obchodní zástupci	34,9	26%	1%	1%	23%	14%	1%	1%	2%	13%	3%	1%	**26%**	7%	4%	1%	2%	1%
3323	Nákupčí	8,3	37%	1%	0%	13%	7%	2%	2%	3%	16%	8%	0%	**37%**	5%	6%	0%	0%	0%
3331	Odbytoví a přepr. agenti, celní deklaranti	3,2	49%	0%	0%	10%	12%	0%	1%	0%	2%	15%	0%	**49%**	11%	0%	0%	0%	0%
3333	Odb. prac. úřadů práce a prac. agentur	4,5	75%	0%	0%	4%	0%	4%	0%	2%	0%	3%	0%	**75%**	3%	0%	0%	9%	0%
3334	Realitní makléři	8,3	34%	0%	0%	9%	11%	2%	0%	6%	21%	3%	2%	**34%**	5%	3%	0%	0%	5%
3339	Zprostředkovatelé služeb j. n.	16,0	45%	2%	0%	11%	10%	1%	1%	7%	4%	3%	2%	**45%**	4%	5%	2%	1%	4%
3341	Vedoucí v obl.i administrativních agend	11,5	42%	2%	0%	25%	8%	0%	1%	3%	3%	7%	0%	**42%**	3%	3%	1%	0%	1%
3343	Odb. prac. v administrativě a správě org.	20,8	47%	1%	1%	7%	9%	0%	1%	7%	5%	1%	3%	**47%**	5%	4%	1%	6%	1%
3352	Prac. veřejné správy v oblasti daní	2,6	86%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	12%	0%	**86%**	0%	0%	0%	0%	0%
3353	Prac. veřejné správy v obl. social. dávek	3,4	61%	0%	0%	5%	0%	12%	0%	0%	1%	1%	0%	**61%**	0%	0%	0%	21%	0%
3355	Policejní inspektoři, komisaři	2,2	40%	6%	0%	**40%**	17%	6%	0%	9%	2%	0%	0%	15%	4%	0%	0%	0%	0%
3412	Odb.pracovníci v oblasti sociální práce	3,7	45%	0%	0%	2%	9%	0%	3%	3%	10%	0%	7%	**45%**	0%	6%	0%	14%	0%
3422	Sportovní trenéři a instruktoři	3,4	25%	1%	0%	**25%**	6%	0%	0%	7%	7%	1%	9%	18%	16%	0%	7%	3%	0%
3432	Aranžéři a příbuzní pracovníci	4,1	25%	2%	0%	4%	5%	0%	1%	7%	22%	2%	0%	**25%**	0%	8%	0%	0%	24%
3434	Šéfkuchaři a šéfcukráři	6,6	73%	0%	0%	0%	1%	5%	7%	5%	0%	5%	0%	0%	**73%**	2%	2%	0%	0%
3511	Technici provozu inform. a komunik. tech.	8,5	37%	**37%**	0%	18%	29%	0%	0%	0%	2%	1%	0%	11%	0%	0%	0%	0%	3%
3512	Technici uživ. podpory inf. a komun. tech.	12,5	40%	14%	0%	21%	**40%**	0%	0%	0%	6%	0%	0%	17%	1%	0%	0%	0%	0%
3513	Technici počítačových sítí a systémů	10,0	40%	31%	0%	7%	**40%**	0%	0%	0%	6%	3%	1%	11%	0%	0%	0%	0%	1%
3522	Technici v obl. telekom. a radiokom.	2,3	43%	14%	0%	8%	**43%**	0%	0%	0%	14%	0%	0%	7%	15%	0%	0%	0%	0%

VYU+MZ		Počet	EAO	18	21	23	26	28	29	31+32	36	41	53	63	65	66	69	75	82
ISCO		v tis.	MAX	INFO	HORN	STRO	ELEKT	CHEMIE	POTR	TEXKUZ	STAV	ZEMĚ	ZDRA	EKON	GASTR	OBCH	SLUŽ	PEDA	UMENI
4110	Všeobecní administrativní pracovníci	57,8	56%	1%	0%	4%	3%	1%	4%	4%	3%	4%	3%	**56%**	6%	4%	1%	4%	2%
4120	Sekretáři (všeobecní)	16,3	67%	1%	0%	3%	2%	1%	1%	3%	1%	5%	2%	**67%**	4%	2%	1%	5%	1%
4131	Pracovníci pro zpracování textů, písaři	2,2	71%	0%	0%	6%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	12%	**71%**	0%	0%	0%	12%	0%
4211	Pokladníci ve fin. institucích, na poštách	8,3	63%	2%	0%	2%	1%	0%	3%	6%	0%	3%	2%	**63%**	8%	2%	3%	6%	0%
4212	Bookmakeři, krupiéři	2,9	53%	0%	0%	13%	0%	8%	4%	0%	0%	8%	0%	**53%**	4%	7%	3%	0%	0%
4222	Pracovníci v zákaznických kont. centrech	4,8	36%	0%	0%	7%	5%	2%	0%	5%	0%	4%	2%	**36%**	25%	11%	0%	1%	2%
4224	Recepční v hotelích a ubyt. zařízeních	5,4	43%	0%	0%	1%	2%	1%	1%	4%	0%	0%	0%	39%	**43%**	3%	1%	0%	5%
4226	Recepční (kromě recepčních v hotelích)	6,9	23%	2%	0%	6%	3%	0%	8%	5%	3%	4%	3%	**23%**	13%	23%	2%	3%	0%
4311	Úředníci v oblasti účetnictví	67,1	77%	0%	0%	3%	2%	1%	1%	1%	3%	3%	2%	**77%**	2%	3%	0%	1%	1%
4312	Úředníci v obl. statistiky, finančnictví	7,4	54%	0%	0%	7%	3%	6%	0%	12%	3%	9%	0%	**54%**	2%	0%	0%	2%	0%
4313	Mzdoví účetní	9,5	80%	0%	0%	3%	0%	0%	1%	5%	3%	3%	0%	**80%**	1%	2%	0%	3%	0%
4321	Úředníci ve skladech	40,7	22%	0%	0%	**22%**	6%	3%	5%	9%	5%	5%	1%	21%	9%	9%	1%	2%	2%
4322	Úředníci ve výrobě	4,1	47%	0%	0%	**47%**	2%	1%	0%	2%	6%	4%	0%	21%	13%	1%	0%	0%	4%
4323	Pracovníci v dopravě a přepravě	18,7	35%	0%	0%	**35%**	18%	1%	0%	4%	7%	6%	1%	20%	2%	5%	0%	1%	1%
4411	Knihovníci	2,2	45%	0%	0%	17%	9%	0%	7%	0%	2%	8%	6%	**45%**	0%	3%	0%	4%	0%
4412	Pracovníci poštovního provozu	11,4	19%	0%	0%	8%	2%	0%	6%	10%	6%	11%	4%	12%	10%	**19%**	6%	4%	1%
4415	Pracovníci evidence dat a archivů	2,1	43%	0%	0%	0%	8%	2%	0%	12%	0%	13%	4%	**43%**	0%	0%	0%	5%	13%
4416	Personální referenti	2,3	48%	0%	0%	0%	0%	3%	2%	1%	8%	0%	4%	**48%**	21%	0%	0%	0%	13%
4419	Úředníci jinde neuvedení	5,6	58%	1%	0%	5%	7%	0%	0%	2%	11%	3%	0%	**58%**	2%	4%	0%	7%	0%
5120	Kuchaři (kromě šéfkuchařů)	62,2	65%	0%	0%	3%	2%	0%	5%	11%	1%	1%	1%	2%	**65%**	7%	1%	0%	1%
5131	Číšníci a servírky	36,6	53%	0%	0%	4%	3%	0%	5%	3%	3%	4%	2%	9%	**53%**	6%	4%	3%	1%
5132	Barmani	5,5	41%	0%	2%	2%	0%	6%	0%	3%	1%	2%	3%	20%	**41%**	7%	4%	3%	6%
5141	Kadeřníci	19,8	96%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	**96%**	0%	1%
5142	Kosmetici	15,6	22%	0%	0%	4%	2%	2%	2%	6%	1%	1%	**22%**	19%	4%	10%	19%	2%	4%
5151	Provoz. prac. stravovacích, ubyt. zařízení	25,0	37%	0%	1%	13%	3%	0%	2%	5%	2%	7%	1%	19%	**37%**	6%	0%	2%	1%
5153	Správci objektů	19,5	29%	1%	1%	**29%**	14%	2%	0%	8%	19%	6%	0%	3%	3%	6%	1%	0%	6%
5211	Stánkoví prodavači potravin	2,1	47%	0%	0%	0%	20%	3%	0%	7%	0%	0%	0%	9%	**47%**	12%	0%	0%	2%
5221	Provozovatelé maloobch. a velkoob. prod.	15,6	18%	1%	0%	**18%**	8%	4%	2%	5%	5%	9%	3%	14%	9%	17%	2%	1%	1%
5222	Vedoucí pracovních týmů v prodejnách	25,7	24%	0%	0%	11%	7%	1%	3%	6%	3%	6%	0%	**24%**	11%	24%	1%	1%	2%
5223	Prodavači v prodejnách	133,0	38%	1%	0%	7%	3%	0%	3%	9%	3%	5%	1%	13%	10%	**38%**	3%	1%	3%
5230	Poklad. a prodavači vstupenek a jízdenek	21,1	32%	0%	0%	4%	2%	3%	3%	10%	1%	6%	2%	26%	6%	**32%**	4%	1%	0%
5244	Prodejci po telefonu	5,0	17%	0%	0%	**17%**	13%	0%	6%	0%	5%	9%	5%	13%	14%	4%	10%	4%	0%
5245	Obsluha čerpacích stanic a mycích linek	8,2	18%	0%	0%	12%	2%	3%	5%	**18%**	9%	3%	3%	11%	11%	16%	7%	0%	0%
5246	Obsluha v zaříz. rychlého občerstvení	3,9	45%	0%	0%	9%	0%	0%	2%	1%	5%	0%	2%	9%	**45%**	8%	0%	16%	3%
5249	Pracovníci v půjčovnách	3,0	37%	4%	0%	**37%**	0%	0%	0%	2%	11%	2%	0%	17%	3%	19%	0%	5%	0%
5311	Prac. péče o děti v mimoškol. zařízeních	4,8	25%	0%	0%	2%	2%	0%	4%	10%	4%	5%	3%	9%	10%	22%	0%	**25%**	3%
5312	Asistenti pedagogů	8,0	31%	0%	0%	7%	3%	0%	1%	14%	1%	5%	3%	22%	6%	3%	0%	**31%**	4%
5321	Ošetřovatelé ve zdrav. a sociál. zařízeních	23,5	23%	0%	0%	2%	2%	1%	7%	15%	2%	6%	**23%**	5%	5%	14%	4%	10%	3%
5322	Ošetřovatelé v oblasti domácí péče	32,0	18%	1%	1%	7%	6%	1%	6%	**18%**	6%	2%	13%	10%	7%	12%	4%	5%	1%
5329	Prac.osobní péče ve zdrav. a soc. obl. j.n.	13,9	21%	0%	1%	10%	5%	1%	0%	18%	1%	5%	**21%**	5%	9%	17%	3%	0%	3%
5411	Příslušníci Hasičského záchr. sboru ČR	5,3	50%	0%	0%	**50%**	10%	0%	0%	3%	8%	10%	2%	14%	2%	0%	0%	0%	0%
5412	Policisté	10,6	36%	1%	0%	**36%**	17%	2%	0%	0%	6%	10%	1%	19%	6%	3%	0%	0%	0%
5413	Pracovníci vězeňské služby	2,8	31%	9%	0%	23%	10%	2%	4%	0%	3%	12%	0%	**31%**	0%	0%	0%	5%	0%
5414	Prac. ostrahy a bezpečnostních agentur	27,9	29%	0%	1%	**29%**	7%	1%	7%	5%	17%	9%	2%	6%	9%	4%	2%	1%	1%
6111	Pěstitelé zemědělských plodin	2,6	41%	0%	0%	**41%**	0%	0%	0%	0%	3%	32%	0%	0%	12%	9%	0%	3%	0%
6113	Zahradníci a pěstitelé v zahrad. školkách	9,4	56%	0%	0%	7%	3%	0%	6%	2%	8%	**56%**	0%	7%	4%	4%	0%	0%	3%
6121	Chovatelé hospod. zvířat (kromě drůbeže)	15,7	39%	0%	0%	20%	1%	0%	3%	14%	9%	**39%**	1%	0%	6%	7%	0%	0%	0%
6130	Pěstitelé a chovatelé ve smíšeném hosp.	5,7	63%	0%	0%	27%	3%	0%	0%	0%	2%	**63%**	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%
6210	Kvalifikovaní pracovníci v lesnictví	9,3	37%	0%	0%	**37%**	10%	0%	0%	1%	13%	32%	0%	1%	4%	1%	0%	0%	0%
7111	Pracovníci montovaných staveb	6,0	67%	0%	0%	13%	1%	0%	4%	2%	**67%**	0%	0%	7%	3%	0%	0%	0%	3%
7112	Zedníci, dlaždiči, montéři such. staveb	57,0	72%	0%	1%	13%	6%	0%	1%	1%	**72%**	2%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%
7115	Tesaři a stavební truhláři	14,0	79%	0%	0%	15%	3%	0%	0%	0%	**79%**	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
7119	Ost. řemesl. a kvalif. prac. hl. staveb. výr.	33,9	48%	0%	1%	29%	10%	0%	0%	1%	**48%**	4%	0%	2%	3%	0%	0%	0%	2%
7121	Pokrývači	6,8	71%	1%	0%	18%	3%	0%	1%	0%	**71%**	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%
7122	Podlaháři a obkladači	9,2	66%	0%	0%	8%	11%	0%	0%	1%	**66%**	1%	0%	7%	1%	2%	0%	0%	3%
7124	Izolatéři	2,9	47%	0%	0%	31%	2%	0%	0%	0%	**47%**	7%	0%	0%	7%	7%	0%	0%	0%
7126	Instalatéři, staveb. zámečníci a klempíři	33,3	67%	1%	0%	21%	5%	0%	0%	0%	**67%**	0%	0%	2%	2%	0%	0%	0%	0%
7127	Mechanici klimatizací a chladicích zaříz.	4,8	39%	0%	11%	**39%**	35%	0%	3%	0%	3%	7%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
7131	Malíři (včetně stavebních lakýrníků)	11,0	80%	0%	0%	10%	3%	0%	0%	1%	**80%**	1%	0%	0%	4%	0%	2%	0%	0%
7132	Lakýrníci a natěrači (kromě stavebních)	8,9	63%	1%	0%	**63%**	6%	0%	0%	2%	23%	2%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	2%
7211	Modeláři, formiři, jádraři a slévači	3,1	63%	0%	6%	**63%**	0%	0%	0%	3%	11%	10%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	5%
7212	Svářeči, řezači plamenem a páječi	36,7	71%	1%	0%	**71%**	4%	0%	1%	1%	12%	2%	0%	2%	5%	0%	0%	0%	1%
7213	Pracovníci na zpracování plechu	4,9	95%	0%	1%	**95%**	0%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
7214	Montéři kovových konstrukcí	5,4	58%	0%	0%	**58%**	6%	0%	3%	2%	20%	8%	0%	0%	3%	1%	0%	0%	0%

VYU+MZ		Počet	EAO	18	21	23	26	28	29	31+32	36	41	53	63	65	66	69	75	82
ISCO		v tis.	MAX	INFO	HORN	STRO	ELEKT	CHEMIE	POTR	TEXKUZ	STAV	ZEMĚ	ZDRA	EKON	GASTR	OBCH	SLUŽ	PEDA	UMENI
7222	Nástrojaři a příbuzní pracovníci	68,3	81%	0%	2%	**81%**	5%	0%	1%	0%	7%	2%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	56,0	69%	2%	0%	**69%**	9%	0%	0%	1%	5%	2%	0%	3%	5%	2%	1%	0%	1%
7224	Brusiči, leštiči a ostřiči nástrojů a kovů	7,1	72%	0%	0%	**72%**	0%	0%	2%	1%	8%	2%	0%	0%	4%	8%	0%	0%	2%
7231	Mechanici a opraváři motor. vozidel	45,0	91%	0%	0%	**91%**	1%	0%	0%	0%	2%	1%	1%	1%	2%	0%	0%	0%	0%
7232	Mechanici a opraváři leteckých motorů	2,0	74%	0%	0%	**74%**	11%	0%	0%	0%	8%	0%	0%	0%	7%	0%	0%	0%	0%
7233	Mechanici a opr. zeměděl., prům. strojů	48,4	64%	0%	1%	**64%**	16%	0%	1%	1%	8%	3%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	1%
7311	Výrobci, mechanici a opr. přesných příst.	2,3	53%	0%	0%	28%	**53%**	0%	0%	0%	3%	0%	12%	0%	3%	0%	0%	0%	0%
7315	Skláři, brusiči skla, výrobci bižuterie	2,1	27%	0%	0%	15%	0%	0%	4%	5%	10%	12%	0%	22%	4%	2%	0%	0%	**27%**
7322	Tiskaři	4,4	39%	0%	1%	16%	2%	0%	0%	16%	7%	0%	0%	5%	4%	7%	0%	3%	**39%**
7411	Stavební a provozní elektrikáři	26,1	88%	0%	3%	5%	**88%**	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
7412	Elektromechanici	25,8	75%	1%	0%	20%	**75%**	0%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
7413	Montéři a opraváři elektrických vedení	8,5	86%	1%	3%	3%	**86%**	0%	0%	0%	3%	1%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	0%
7421	Mechanici a opr. elektronických přístrojů	7,6	63%	2%	0%	17%	**63%**	0%	1%	0%	4%	2%	3%	1%	2%	2%	2%	0%	1%
7422	Mechanici a opraváři inform. a kom.tech.	5,7	67%	13%	0%	1%	**67%**	0%	0%	0%	9%	0%	0%	1%	1%	7%	0%	0%	0%
7511	Zpracovatelé masa, ryb a příb. prac.	7,7	59%	0%	2%	7%	5%	0%	**59%**	1%	3%	5%	0%	0%	7%	10%	1%	0%	0%
7512	Pekaři, cukráři (kromě šéfcukrářů)	15,4	59%	0%	0%	3%	2%	0%	**59%**	8%	2%	2%	0%	2%	11%	7%	2%	1%	2%
7515	Degustátoři a kontroloři kvality potravin	2,6	28%	0%	0%	27%	0%	0%	**28%**	0%	0%	22%	0%	0%	6%	17%	0%	0%	0%
7522	Truhláři (kromě stavebních)	6,8	27%	0%	2%	**27%**	4%	0%	1%	1%	26%	4%	2%	3%	5%	7%	4%	2%	12%
7531	Krejčí, kožešníci a kloboučníci	3,9	98%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	**98%**	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
7532	Modeláři oděvů, střihači a příbuzní prac.	2,7	55%	0%	0%	5%	0%	0%	6%	**55%**	9%	7%	0%	0%	0%	11%	0%	0%	6%
7533	Švadleny, šičky, vyšívači	8,5	72%	0%	0%	1%	0%	0%	2%	**72%**	0%	3%	0%	4%	3%	10%	5%	1%	0%
7534	Čalouníci a příbuzní pracovníci	2,3	54%	0%	0%	0%	8%	0%	0%	**54%**	0%	0%	6%	0%	21%	11%	0%	0%	0%
7536	Obuvníci a příbuzní pracovníci	2,3	76%	0%	0%	3%	3%	0%	0%	**76%**	5%	2%	0%	0%	0%	9%	2%	0%	0%
7543	Kvalitáři a testovači výrobků, laboranti	26,3	15%	0%	0%	**15%**	7%	1%	3%	15%	5%	4%	1%	12%	10%	13%	6%	1%	6%
8111	Obsluha důlních zařízení (včetně horníků)	4,6	34%	0%	25%	**34%**	10%	0%	0%	0%	21%	7%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%
8121	Obsluha zařízení na zpracování kovů	21,1	57%	0%	1%	**57%**	5%	0%	2%	7%	10%	3%	0%	1%	7%	5%	0%	1%	0%
8122	Obsl. lakov. zaříz. na povrch. úpravu kovů	6,4	32%	0%	0%	**32%**	14%	0%	4%	4%	20%	2%	0%	2%	12%	11%	0%	0%	0%
8131	Obsluha strojů pro chemickou výrobu	7,8	40%	0%	0%	**40%**	1%	10%	0%	12%	7%	0%	2%	7%	8%	7%	3%	0%	2%
8141	Obsluha strojů na zprac. výrobků z pryže	6,3	37%	0%	0%	**37%**	6%	0%	5%	12%	19%	3%	0%	1%	6%	8%	0%	2%	0%
8142	Obsluha strojů na zprac. výrobků z plastu	16,3	27%	0%	0%	**27%**	12%	1%	7%	14%	8%	8%	1%	1%	7%	10%	2%	1%	0%
8143	Obsluha strojů na zprac. výrobků z papíru	3,0	33%	0%	0%	**33%**	12%	0%	5%	16%	8%	6%	0%	8%	7%	0%	3%	0%	2%
8152	Obsluha tkacích a pletacích strojů	3,0	63%	0%	0%	12%	5%	0%	0%	**63%**	0%	5%	0%	0%	10%	2%	0%	3%	0%
8153	Obsluha šicích a vyšívacích strojů	9,4	71%	0%	0%	3%	2%	0%	0%	**71%**	0%	4%	0%	5%	3%	4%	7%	0%	2%
8157	Obsluha strojů v prádelnách a čistírnách	3,3	22%	0%	0%	2%	0%	0%	16%	**22%**	0%	9%	0%	6%	22%	9%	14%	0%	0%
8160	Obsluha strojů na výrobu potravin	12,8	19%	0%	0%	12%	8%	1%	**19%**	9%	14%	8%	0%	5%	12%	8%	2%	1%	0%
8172	Obsluha aut. str. na prvotní zprac. dřeva	7,6	39%	0%	0%	**39%**	9%	0%	0%	7%	26%	3%	0%	7%	5%	4%	0%	0%	0%
8181	Obsluha strojů na výrobu skla, keramiky	6,3	34%	0%	0%	**34%**	2%	0%	6%	10%	21%	7%	1%	8%	8%	2%	0%	0%	0%
8182	Obsluha parních turbín, kotlů	3,6	50%	0%	3%	**50%**	10%	10%	0%	2%	6%	6%	0%	0%	10%	3%	0%	0%	0%
8183	Obsluha str. na balení, plnění, etiketování	6,4	19%	1%	0%	11%	4%	3%	8%	15%	6%	**19%**	0%	2%	10%	13%	5%	2%	0%
8189	Obsluha stacionárních strojů a zaříz. j.n.	18,2	29%	1%	1%	**29%**	13%	3%	2%	11%	14%	6%	1%	3%	6%	9%	1%	0%	1%
8211	Montážní dělníci mechanických zařízení	31,1	33%	2%	0%	**33%**	6%	1%	3%	13%	11%	4%	2%	4%	13%	6%	1%	0%	2%
8212	Montážní děl. elektrických, energ. zaříz.	30,5	16%	0%	0%	14%	11%	2%	5%	**16%**	4%	8%	1%	12%	11%	11%	3%	1%	2%
8219	Montážní dělníci ostatních výrobků	49,0	28%	0%	1%	**28%**	7%	0%	3%	12%	10%	6%	1%	6%	11%	11%	2%	0%	1%
8311	Strojvedoucí a řidiči kolej. motor. vozíků	5,0	41%	0%	0%	41%	**41%**	0%	0%	0%	10%	1%	0%	6%	0%	0%	0%	0%	0%
8312	Signalisti, brzdaři, výhybkáři, posunovači	2,6	44%	0%	0%	22%	12%	0%	0%	7%	**44%**	7%	0%	0%	8%	0%	0%	0%	0%
8322	Řidiči osobních a malých dodáv. autom.	39,1	48%	0%	0%	**48%**	10%	0%	1%	2%	16%	4%	0%	2%	11%	2%	1%	0%	2%
8331	Řidiči autobusů, trolejbusů a tramvají	20,0	64%	0%	1%	**64%**	8%	1%	0%	4%	8%	6%	0%	0%	6%	2%	0%	1%	0%
8332	Řidiči nákladních automobilů, tahačů	104,0	66%	0%	1%	**66%**	6%	0%	1%	0%	13%	6%	0%	3%	3%	1%	0%	0%	0%
8341	Řidiči a obsluha zeměděl. a les. strojů	21,2	65%	0%	0%	**65%**	2%	0%	0%	0%	12%	16%	0%	0%	2%	2%	0%	0%	0%
8342	Obsluha železničních a zemních strojů	17,7	53%	0%	2%	**53%**	7%	0%	0%	0%	29%	6%	0%	1%	2%	0%	0%	0%	0%
8343	Obsluha jeřábů, zdvihacích zařízení	4,8	49%	0%	0%	**49%**	7%	0%	0%	4%	16%	13%	0%	6%	5%	0%	0%	0%	0%
8344	Obsluha vysokozdvižných a jiných vozíků	71,4	28%	1%	1%	**28%**	8%	0%	5%	5%	17%	7%	0%	5%	11%	7%	2%	0%	2%
9112	Uklízeči v hotelích,admin.,prům. objektech	65,8	26%	0%	0%	6%	3%	0%	6%	**26%**	1%	6%	2%	8%	15%	21%	3%	1%	1%
9215	Pomocní pracov. v lesnictví a myslivosti	3,3	30%	0%	0%	**30%**	0%	0%	3%	15%	16%	13%	0%	6%	12%	4%	0%	0%	2%
9312	Figuranti, dělníci výkopových prací	5,3	45%	0%	2%	41%	2%	0%	0%	0%	**45%**	3%	0%	0%	7%	0%	0%	0%	0%
9313	Dělníci v oblasti výstavby budov	5,0	45%	7%	5%	**45%**	3%	0%	0%	1%	24%	5%	1%	2%	6%	0%	0%	0%	1%
9321	Ruční baliči	7,2	19%	0%	0%	0%	5%	0%	9%	**19%**	6%	11%	0%	13%	15%	12%	8%	0%	0%
9329	Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	67,4	20%	0%	0%	**20%**	5%	1%	4%	15%	13%	8%	0%	5%	12%	10%	3%	1%	3%
9333	Pomocní manipulační pracovníci	9,8	27%	2%	0%	**27%**	1%	0%	2%	12%	23%	7%	0%	10%	9%	6%	1%	0%	0%
9334	Doplňovači zboží	2,0	34%	0%	0%	14%	0%	0%	11%	8%	3%	6%	2%	8%	10%	**34%**	3%	0%	0%
9411	Prac.i pro přípravu rychlého občerstvení	2,7	24%	0%	0%	0%	0%	0%	9%	22%	0%	13%	0%	8%	15%	**24%**	6%	3%	0%
9412	Pomocníci v kuchyni	8,0	31%	0%	0%	2%	4%	0%	8%	**31%**	4%	9%	2%	1%	11%	22%	5%	0%	0%
9611	Pracovníci odvozu a recyklace odpadů	2,4	63%	0%	0%	18%	7%	0%	8%	0%	**63%**	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%
9613	Uklízeči veřej. prostranství, čističi kanal.	9,4	43%	0%	2%	**43%**	4%	0%	8%	8%	12%	10%	1%	2%	4%	4%	2%	0%	0%
9621	Kurýři, doručovatelé balíků	5,5	17%	0%	5%	15%	9%	0%	4%	3%	5%	11%	1%	14%	**17%**	7%	0%	5%	5%
9622	Pomocní pracovníci údržby budov	2,8	40%	0%	0%	**40%**	16%	0%	0%	2%	18%	17%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	2%
9629	Pomocní a nekvalif. prac. ve službách j. n.	2,7	23%	0%	4%	**23%**	0%	0%	0%	4%	9%	6%	13%	12%	17%	8%	0%	5%	0%

www.infoabsolvent.cz

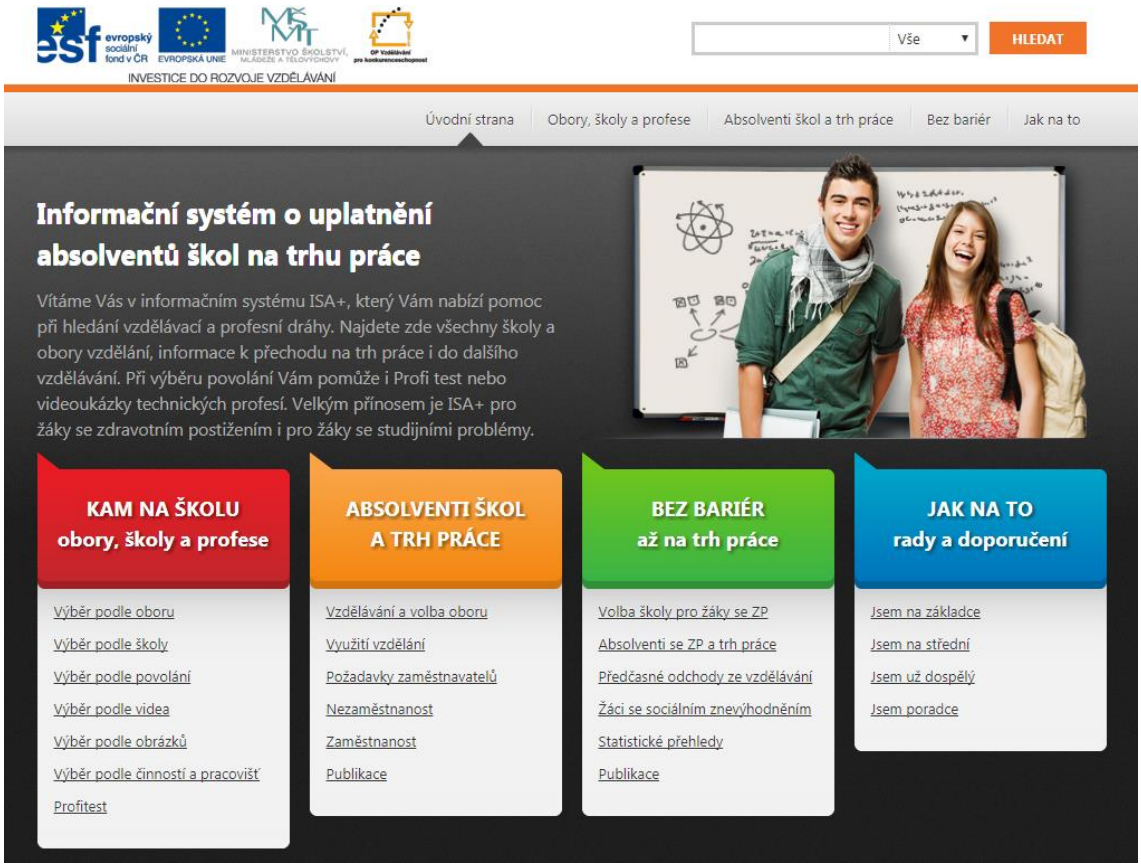

*Informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným či kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.*

VÝZNAMNÉ MOŽNOSTI SYSTÉMU:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů** (ŠVP),
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky –** obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní pedagogický institut České republiky**.**

Vydal Národní pedagogický institut České republiky,

Senovážné nám. 25, 110 00 Praha 1, roku 2020

Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu České republiky najdete na www.npi.cz